

สวดมนต์ภาวนา

วัดป่าบุญล้อม

สวดมนต์ภาวนา

วัดป่าบุญล้อม

สำหรับสวดร่วมกันในวัด

สวดมนต์ภาวนา

วัดป่าบุญล้อม

พิมพ์แจกเป็นธรรมทาน

สงวนลิขสิทธิ์ ห้ามคัดลอก ตัดตอน หรือนำไปพิมพ์จำหน่าย

หากท่านใดประสงค์จะพิมพ์แจกเป็นธรรมทาน โปรดติดต่อ

วัดป่าบุญล้อม

หมู่ ๘ บ้านสว่าง ต.สว่าง อ.สว่างวีระวงศ์

จ.อุบลราชธานี ๓๔๑๙๐

พิมพ์ครั้งที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๘ จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๘ จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม

ที่ปรึกษาต้นฉบับ พระมหาเกียรติ อธิปัตตโย

จัดทำโดย วัดป่าบุญล้อม

ออกแบบปก เพื่อนธรรม เพื่อนทำ

ดำเนินการพิมพ์โดย หจก.แคนนา กราฟฟิค

๑๙/๓๒๓ หมู่ที่๑๐ แขวงบางแกว เขตภาษีเจริญ

กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๖๐

โทรศัพท์ ๐๒-๘๖๕-๘๔๕๔-๕

อีเมล canna-graphic@hotmail.com

Pdf .file

Audio file

ธรรมทาน
www.kanlayanatam.com

ท้าวไตร สวคมนตรีแบบชาวพุทธ

พุทธศาสนา เป็นศาสนาแห่งการกระทำ ไม่ใช่ศาสน์แห่งการบวงสรวงอ้อนวอนบนบานศาลกล่าว หากแต่เป็นศาสน์แห่งปัญญา อันเป็นปัญญาที่เกิดขึ้นจากการกระทำตามคำสั่งสอนที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ ซึ่งปัญญานี้เอง จะเป็นสิ่งที่พัฒนาจิตใจมนุษย์ให้พ้นจากความหลงหรืออวิชชา อันเป็นเหตุของความทุกข์ทั้งปวงของชีวิต

ท้าวไตร ในที่นี้หมายถึง การกระทำโดยต่อเนื่องเป็นกิจวัตร ซึ่งเป็นการฝึกหัด อันจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางจิตนิสัย และเป็นหนทางให้เกิดคุณธรรมที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น ความขยัน ความอดทน ความสำรวมระวัง ความตั้งมั่นแห่งจิตและความรู้แจ้งในสัจธรรม เป็นต้น

สวคมนตรี หมายถึง “การศึกษาเล่าเรียน” คำว่า “ศึกษา” ในทางพุทธศาสนาครอบคลุมไปถึงการปฏิบัติด้วย คือ เมื่อยังไม่รู้ ก็เรียนให้รู้ ฟังให้มาก ท่องจำ พิจารณาไตร่ตรองสิ่งที่ได้เรียน ลงความเห็นว่าเป็นสิ่งใดถูกต้อง สิ่งใดผิดงาม แล้วก็ตั้งใจปฏิบัติตามนั้นไป

การทำวัตรสวคมนตรีที่จะให้ผลดีแก่ผู้กระทำนั้น ต้องระลึกให้ถูกต้องว่า ไม่ใช่เป็นการบวงสรวงอ้อนวอน หรือไปคิดแต่งตั้งให้พระพุทธองค์ตลอดจนพระธรรม และพระสงฆ์

เป็นผู้รับรู้และเป็นผู้ที่จะคลบนันดาลสิ่งที่ตนปรารถนา
ซึ่งจะกลายเป็นการกระทำที่ใกล้ต่อความมั่งงายไร้เหตุผล
อันมิใช่วิสัยที่แท้จริงของชาวพุทธ การทำวัตรสวดมนต์
ควรกระทำในลักษณะของการภาวนา คือ ทำกุศลธรรม
หรือสิ่งที่ถูกต้องดีงามให้เจริญขึ้น และทำในลักษณะของ
การศึกษาเรื่อง คีล สมาธิ ปัญญา

การทำวัตรสวดมนต์เมื่อทำด้วยความเคารพสำรวม
ระวัง บังคับกายกิริยามารยาทให้เรียบร้อยเป็นปกติ วาจา
กล่าวในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ส่วนนี้จัดเป็น “คีล”

ขณะสวดมนต์ ตั้งจิตจดจ่ออยู่ในเนื้อหาและ
ความหมายของบทธรรม ทำให้จิตทั้งอารมณ์ต่าง ๆ มาสู่
อารมณ์เดียวที่แน่วแน่ ขณะเช่นนั้นจัดเป็น “สมาธิ”

การมีความรู้สึกตัวทั่วพร้อม มีสติสัมปชัญญะซาบซึ้ง
อยู่ในบทธรรม และเกิดความเข้าใจแจ่มแจ้ง ส่วนนี้คือ
“ปัญญา”

ขณะทำวัตรสวดมนต์ เมื่อตั้งใจศึกษา แก้ไขปรับปรุง
เปลี่ยนความคิดความเห็นให้เป็นไปตามธรรมะที่ท่องบ่นอยู่
จนในขณะนั้นจิตใจเกิดความผ่องใส สงบ เยือกเย็น เป็น
สภาวะธรรมปรากฏขึ้นในใจของเรา ปรากฏการณ์เช่นนี้ก็จะ
คล้ายกับว่าเรา ได้พบกับพระพุทธองค์ เพราะธรรมะคือ
พระพุทธองค์ พระพุทธองค์ที่แท้จริงคือธรรมะ ดังที่ท่าน
ตรัสไว้ว่า “ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเรา”

ดังนั้น การศึกษาธรรมะในขณะที่ทำวัตรสวดมนต์ หาก
ไม่ทำด้วยใจที่เลื่อนลอย หรือจำใจทำแล้ว หากแต่กระทำ
ด้วยสติปัญญา ตั้งใจเรียนรู้ไตร่ตรองตามเหตุผล แล้วนำ
ไปปฏิบัติอย่างจริงจัง ย่อมเป็นบ่อเกิดแห่งการเปลี่ยนแปลง
ทางจิตใจ จากใจที่สกปรกไปสู่ใจที่สะอาด จากใจที่มีดมัว
ไปสู่ใจที่สว่าง และจากใจที่เร่าร้อนไปสู่ใจที่สงบในที่สุด
อันเป็นสภาวะจิตใจที่พ้นทุกข์ ดังเช่นที่พระพุทธองค์ได้
ทรงกระทำให้เราได้เห็น เป็นตัวอย่างแล้ว

สารบัญ

คำบูชาพระรัตนตรัย ๑

บททำวัตรเช้า

- ทำวัตรเช้า ๔
- ทวัตตังสาการปาฐะ (กายคตาสติ) ๑๙
- บทพิจารณาสังขาร ๒๒
- อภินทปัจจเวกชนปาฐะ ๒๕
- ภัทเทกรัตตคคาถา ๒๗
- บทแผ่เมตตา ๒๙
- ลัทธิปัตติทานคคาถา (แผ่ส่วนบุญ) ๓๑

บทพิจารณาสำหรับพระภิกษุสามเณร

- ตั้งขณิกปัจจเวกชนปาฐะ ๓๓
- ธาตุปัจจเวกชนปาฐะ ๓๗
- ปัพพชิตอภินทปัจจเวกชนปาฐะ ๔๒
- สมณสัญญา ๔๖

บททำวัตรเย็น

- ทำวัตรเย็น ๔๘
- สรณคมณปาฐะ ๖๒
- เขมาเขมสรณทีปิกคคาถา ๖๓
- ปฐมพุทธภาสิตคคาถา ๖๕
- โอวาทปาฏิโมกขคคาถา ๖๖
- อริยธนคคาถา ๖๘
- ธัมมการวาทิคคาถา ๖๙
- ติลักขณาทิคคาถา ๗๑

- การสุตตคาถา ๗๔
- ปัจฉิมพุทโธวาทปาฐะ ๗๕
- อุททิสสนาธิฎฐานคาถา ๗๖

บทธรรมคำสอน

- ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ๘๐
- อริยมรรคมีองค์แปด ๙๕
- อานาปานสติสูตร ๑๐๕

บทพระสูตรสำหรับผู้ครองเรือน

- มงคลสูตร (ทางแห่งความเจริญ) ๑๑๓
- ปราภวสุตตปาฐะ (ทางแห่งความเสื่อม) ๑๑๙
- มิตตามิตตคาถา ๑๒๓
- ทิฆฆาณสูตร ๑๒๖
- อาฬวกสูตร ๑๓๗
- กรณียกิจ (กิจควรทำก่อนเมตตา) ๑๔๕
- อารักขกัมมัฏฐาน ๑๔๗
- อานิสงส์เมตตา ๑๔๙
- จตุรปมัญญาโอภาสนปาฐะ ๑๕๒
- สาราณียธัมมสุตตปาฐะ ๑๕๕
- โคตมสุตตปาฐะ ๑๖๒
- สังเวคอิธขีวิตคาถา ๑๖๗
- ธัมมนิยามสูตร ๑๖๘
- อุปกิเลส ๑๖ ๑๗๓
- มนุษย์เราเอ๋ย ๑๗๕
- บทพิจารณาอาหาร ๑๗๘

บทเจริญพระพุทธมนต์

- ชุมนุมเทวดา	๑๘๐
- ปุพพภาคนมการ	๑๘๒
- ไตรสรณคมน	๑๘๒
- นมการสัพพัญญู	๑๘๔
- สัมพุทธะ	๑๘๕
- นโมการัญญกคาถา	๑๘๗
- มงคลสูตร	๑๘๗
- รัตนสูตร	๑๙๑
- กรณียเมตตสูตร	๑๙๕
- โพชฌังคปริตร	๑๙๙
- ชันธปริตร	๒๐๑
- โมรปริตร	๒๐๓
- วัฏฏกปริตร	๒๐๕
- อังคุลิมาลปริตร	๒๐๕
- อาฏานาฎียปริตร	๒๐๗
- อภัยปริตร	๒๑๑
- เทวดาอุยโยชนคาถา	๒๑๓
- ถวายพรพระ	๒๑๕
- พุทธชัยมงคลคาถา	๒๑๗
- ชัยปริตร	๒๒๑
- โส อตถลัทธิ	๒๒๑

บทสวดพิเศษ

- โอวาทะปาติโมกขาธิปาฐะ	๒๒๒
-------------------------	-----

- ทำวัตรพระ	๒๒๖
- จดหมายถึงโยมแม่	๒๒๘
- คำขอมาบัพการีของผู้บวช	๒๒๙
- วันเกิด	๒๓๐
- คำขอบวชผ้าขาว	๒๓๑
- ตื่น อุปมา	๒๓๒
- แทนคุณ	๒๓๓

อภิธรรม๗คัมภีร์

- ธัมมสังคณีมาติกา	๒๓๕
- ธัมมสังคณี	๒๓๙
- วิภังค์	๒๔๑
- ธาตุกถา	๒๔๓
- ปุคคัลบัญญัติ	๒๔๕
- กลาวัตถุ	๒๔๗
- ยมก	๒๔๙
- ปิฎฐาน	๒๕๑

บทปิดท้าย

- วิปัสสนาภูมิ	๒๕๓
- ปฏิจจสมุปปาท	๒๕๕
- ธัมมปทังสนปาฐะ	๒๕๖
- เมตตาทาวนา	๒๖๐
- พระนวรทคุณ	๒๖๒
- ปัญจบุพพนิมิตต	๒๖๖
- สัณณลักษณวัตป่านุญล้อม	๒๖๗

คำบูชาพระรัตนตรัย

โย โส ะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ

พระผู้มีพระภาคเจ้านั้นพระองค์ใด

เป็นพระอรหันต์ ดับเพลิงกิเลสเพลิงทุกข์สิ้นเชิง

ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง

สุวากขาโต เยนะ ะคะวะตา ธัมโม

พระธรรมเป็นธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้า

พระองค์ใด ตรัสไว้ดีแล้ว

สุปฏิปันโน ยัสสะ ะคะวะโต สาวะกะสังโฆ

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า

พระองค์ใด ปฏิบัติดีแล้ว

ตัมมะยัง ะคะวันตัง สะธัมมัง สะสังฆัง, อิมหิ

ลักกาเรหิ ยะถาระหัง อาโรปิเตหิ อะภิปูชะยามะ

ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอบูชาอย่างยิ่ง

ซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น

พร้อมทั้งพระธรรมและพระสงฆ์

ด้วยเครื่องสักการะทั้งหลายเหล่านี้

อันยกขึ้นตามสมควรแล้วอย่างไร

สาธุ โน ภันเต ะคะวา สุจิระปะรินิพพุโตปิ

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ

พระผู้มีพระภาคเจ้า แม้ปรีนิพพานนานแล้ว
ทรงสร้างคุณอันสำเร็จประโยชน์ไว้แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย

ปัจฉิมา ชะนะตานุกัมปะมานะสา

ทรงมีพระฤทธานุเคราะห์แก่พวกข้าพเจ้า
อันเป็นชนรุ่นหลัง

อิเม สักกาเร ทุกคะตะปณณการะภูเต ปะฏิคคัณหาตุ

ขอพระผู้มีพระภาคเจ้า
จงรับเครื่องสักการะอันเป็นบรรณาการของคนยาก
ทั้งหลายเหล่านี้

อัมหากัง ทิมะรัตตัง ทิตายะ สุขายะ

เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย
ตลอดกาลนานเทอญฯ

(พระสงฆ์กล่าวนำ) **อะระหัง**

(โยมกล่าวตาม) **สัมมาสัมพุทโธ ภาวะวา**

พระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นพระอรหันต์
ดับเพลิงกิเลสเพลิงทุกข์สิ้นเชิง
ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง

พุทธัง ภาวะวันตัง อะภิวาเทมิ

ข้าพเจ้าอภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้า
ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน (กราบ)

(พระสงฆ์กล่าวนำ) สุวากขาโต

(โยมกล่าวตาม) ะคะวะตา ธัมโม

พระธรรมเป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสไว้ดีแล้ว
ธัมมัง นมัสสามิ

ข้าพเจ้านมัสการพระธรรม (กราบ)

(พระสงฆ์กล่าวนำ) สุปะฏิปันโน

(โยมกล่าวตาม) ะคะวะโต สาวะกะสังโฆ

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ปฏิบัติดีแล้ว
สังฆัง นมามิ

ข้าพเจ้านอบน้อมพระสงฆ์ (กราบ)

ปุปพภาคนมการ

ทันทะ มะยัง พุทธัสสะ ะคะวะโต ปุพพะภาคะ-
นะมะการัง กะโรมะ เส

นะโม ตัสสะ ะคะวะโต

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น

อะระหะโต

ซึ่งเป็นผู้ไกลจากกิเลส

สัมมาสัมพุทธัสสะ

ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง

(๓ ครั้ง)

ทำวัตรเช้า

พุทธานิฉิต

หันทะ มะยัง พุทธานิฉิตัง กะโรมะ เส

โย โส ตะถาคะโต

พระตถาคตเจ้านั้นพระองค์ใด

อะระหัง

เป็นผู้ไกลจากกิเลส

สัมมาสัมพุทธโ

เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง

วิชาจะระณะสัมปันโน

เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ

สุคะโต

เป็นผู้ไปแล้วด้วยดี

โลกะวิทู

เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง

อนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ

เป็นผู้สามารถฝึกบุรุษที่สมควรฝึกได้

อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า

สัตถา เทวะมนุสสานัง

เป็นครูผู้สอนของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย

พทุธ

เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม

ภะคะวา

เป็นผู้มีความจำเริญจำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์

โย อิมัง โลกัง สะเทวะกัง สะมาระกัง สะพุทฺฐะกัง,

สัสสะมะณะพฺราหฺมะณิง ปะชัง สะเทวะมนุสสัง

สะยัง อะภิญญา สัจฉิกัตวา ปะเวเทสิ

พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด

ได้ทรงทำความดับทุกข์ให้แจ้ง

ด้วยพระปัญญาอันยิ่งเองแล้ว

ทรงสอนโลกนี้พร้อมทั้งเทวดามารพรหม

และหมู่สัตว์พร้อมทั้งสมณพราหมณ์

พร้อมทั้งเทวดาและมนุษย์ให้รู้ตาม

โย ธัมมัง เทเสสิ

พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด ทรงแสดงธรรมแล้ว

อาทิกัลยาณัง

ไพเราะในเบื้องต้น

มัชฌะกัลยาณัง

ไพเราะในท่ามกลาง

ประโยชน์สาธารณะกัลยาณัง

ไพเราะในที่สุด

สาตถัง สะพยุญชะนัง เกวละประิพณณัง

ประิสัทธัง พุรัทมะจะริยัง ปะกาเสสิ

ทรงประกาศพรหมจรรย์ คือแบบแห่งการปฏิบัติ

อันประเสริฐบริสุทธิ์บริบูรณ์สิ้นเชิง

พร้อมทั้งอรรถะ^๑ พร้อมทั้งพยัญชนะ^๒

ตะมะหัง ภาคะวันตัง อะภิปุชะยามิ

ข้าพเจ้าบูชาอย่างยิ่งเฉพาะพระผู้มีพระภาคเจ้า

พระองค์นั้น

ตะมะหัง ภาคะวันตัง สิริสะ นะมามิ

ข้าพเจ้านอบน้อมพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น

ด้วยเศียรเกล้า

(กราบระลึกพระพุทธคุณ)

^๑คำอธิบาย

^๒หัวข้อ

ธัมมาภิกขุติ

หันทะ มะยัง ธัมมาภิกขุติง กะโรมะ เส

โย โส สุวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม

พระธรรมนั้นใด

เป็นสิ่งที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ดีแล้ว

สันทิฏฐิโก

เป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาและปฏิบัติพึงเห็นได้ด้วยตนเอง

อะกาลิโก

เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้และให้ผลได้ไม่จำกัดกาล

เอทิปัสสิโก

เป็นสิ่งที่ควรกล่าวกับผู้อื่นว่าท่านจงมาดูเถิด

โอปะนะยิโก

เป็นสิ่งที่ควรน้อมเข้ามาใส่ตัว

ปัจจุตตัง เวทิตัพโพ วิญญูติ

เป็นสิ่งที่ผู้รู้ก็รู้ได้เฉพาะตน

ตะมะหัง ธัมมัง อะภิปุชยามิ

ข้าพเจ้าบูชาอย่างยิ่งเฉพาะพระธรรมนั้น

ตะมะหัง ธัมมัง สิริระสา นะ मामิ

ข้าพเจ้านอบน้อมพระธรรมนั้นด้วยเศียรเกล้า

(กราบระลึกพระธรรมคุณ)

สังฆาภิกฤติ

ทันทะ มะยัง สังฆาภิกฤติง กะโรมะ เส

โย โส สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ

สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้นหมู่ใด

ปฏิบัติดีแล้ว

อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ

สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด

ปฏิบัติตรงแล้ว

ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ

สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด

ปฏิบัติเพื่อรู้ธรรมเป็นเครื่องออกจากทุกข์แล้ว

สามิจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ

สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด

ปฏิบัติสมควรแล้ว

ยะทิทัง

ได้แก่บุคคลเหล่านี้คือ

จัตตารี ปุริสะยูกานิ อัญญะ ปุริสะปุคคะลา

คู่แห่งบุรุษสี่คู่ นับเรียงตัวบุรุษได้แปดบุรุษ^๑

^๑สี่คู่คือ โสดาปัตติมรรค-โสดาปัตติผล,
อนาคามีมรรค-อนาคามีผล,

สกทาคามีมรรค-สกทาคามีผล
อรหัตตมรรค-อรหัตตผล

เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ

นั่นแหละสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า

อาหุเนยโย

เป็นสงฆ์ควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา

ปาหุเนยโย

เป็นสงฆ์ควรแก่สักการะที่เขาจัดไว้ต้อนรับ

ทักขิเนยโย

เป็นผู้ควรรับทักษิณาทาน

อัญชะลิกะระณียो

เป็นผู้ที่บุคคลทั่วไปควรทำอัญชลี

อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสะ

เป็นเนื่อนาบุญของโลก ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า

ตะมะทัง สังฆัง อะภิปูชะยามิ

ข้าพเจ้าบูชาอย่างยิ่งเฉพาะพระสงฆ์หมั่นนั้น

ตะมะทัง สังฆัง ลีระสา นะมามิ

ข้าพเจ้านอบน้อมพระสงฆ์หมั่นนั้นด้วยเศียรเกล้า

(กราบระลึกพระสังฆคุณ)

รตนัตตยัปปณามคาถา

ทันตะ มะยัง ระตะนัตตยัปปะณามะคาถาโย เจวะ
สังเวคะปะริกิตตะนะปาฐัญจะ ภะณามะ เส

พุทโธ สุสุทโธ ภะรุธามะหัตถะโว

พระพุทธเจ้าผู้บริสุทธิ์มีพระกรุณาอุกห้วงมหารรณพ
โยจจันตะสุทถัพพะระญาณะโลจะโน

พระองค์ใดมีตาคือญาณอันประเสริฐหมดจดถึงที่สุด
โลกัสสะ ปาปูปะกิเลสะมาตะโก

เป็นผู้ฆ่าเสียซึ่งบาปและอุปกิเลสของโลก

วันทามิ พุทธัง อะหะมาตะเรนะ ตัง

ข้าพเจ้าไหว้พระพุทธเจ้าพระองค์นั้นโดยใจเคารพ
เอื้อเฟื้อ

ธัมโม ปะทีโป วียะ ตัสสะ สัตถุโน

พระธรรมของพระศาสดาสว่างรุ่งเรืองเปรียบดวง
ประทีป

โย มัคคะปากามะตะเกทะภินนะโก

จำแนกประเภทคือมรรคผลนิพพาน ส่วนใด

โลกุตตะโร โย จะ ตะทัตตะทีปะโน

ซึ่งเป็นตัวโลกุตตระ

และส่วนใดที่ชี้แนวแห่งโลกุตตระนั้น

วันทามิ ธัมมัง อะหะมาหะเรนนะ ตัง

ข้าพเจ้าไหว้พระธรรมนั้นโดยใจเคารพเอื้อเพื่อ

สังโฆ สุเขตตภาเยติเขตตะสังญญโต

พระสงฆ์เป็นนาบุญอันยิ่งใหญ่นำนานบุญอันดีทั้งหลาย

โย ทิฏฐะสันโต สุคะตานุโพทะโก

เป็นผู้เห็นพระนิพพาน ตรัสรู้ตามพระสุคต หมู่ใด

โลลัปปะทีโน อะริโย สุเมธะโส

เป็นผู้ละกิเลสเครื่องโลเลเป็นพระอริยเจ้ามีปัญญาดี

วันทามิ สังฆัง อะหะมาหะเรนนะ ตัง

ข้าพเจ้าไหว้พระสงฆ์หมูนั้นโดยใจเคารพเอื้อเพื่อ

อิจเจวะเมกัณตะภิปุชะเนยยะกัง, วัตถุตตะยัง

วันทะยะตาทิสังขะตัง, ปุญญัง มะยา ยัง มะมะ

สัพพุปัททะวา, มา โทหนตุ เว ตัสสะ ปะภาวะสิทธิยา

บุญใดที่ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่ซึ่งวัตถุสาม

คือพระรัตนตรัยอันควรบูชายิ่งโดยส่วนเดียว

ได้กระทำแล้วเป็นอย่างยิ่งเช่นนี้

ขออุปัททวะ^๒ทั้งหลาย จงอย่ามีแก่ข้าพเจ้าเลย

ด้วยอำนาจความสำเร็จอันเกิดจากบุญนั้น

^๑ออกเสียง ฮี

^๒ความชั่ว

สังเวคปริกิตตนปาฐะ

อิธะ ตะถาคะโต โลเก อุปปันโน

พระตถาคตเจ้าเกิดขึ้นแล้วในโลกนี้

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ

เป็นผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง

ธัมโม จะ เทสิโต นิยานิโก

และพระธรรมที่ทรงแสดงเป็นธรรมเครื่องออกจากทุกข์

อุปะสะมิโก ปะรินิพพานิโก

เป็นเครื่องสงบกิเลส เป็นไปเพื่อปรีติพพาน

สัมโพธะคามิ สุกะตัมปะเวทิตะ

เป็นไปเพื่อความรู้พร้อม

เป็นธรรมที่พระสุคตประกาศ

มะยันตัง ธัมมัง สุตวา เอวัง ชานามะ

พวกเราเมื่อได้ฟังธรรมนั้นแล้ว จึงได้รู้อย่างนี้ว่า

ชาติปิ ทุกขา

แม้ความเกิดก็เป็นทุกข์

ชะราปิ ทุกขา

แม้ความแก่ก็เป็นทุกข์

มะระณัมปิ ทุกขัง

แม้ความตายก็เป็นทุกข์

โสกะประริเทวะทุกชะโทมะนัสสุปายาสาปิ ทุกชา

แม้ความโศกความร่ำไรร่ำพันความไม่สบายกาย

ความไม่สบายใจความคับแค้นใจก็เป็นทุกข์

อปปิเยติ สัมปะโยโค ทุกโข

ความประสบกับสิ่งไม่เป็นที่รักที่พอใจก็เป็นทุกข์

ปิเยติ วิปะโยโค ทุกโข

ความพลัดพรากจากสิ่งเป็นที่รักที่พอใจก็เป็นทุกข์

ยัมปิจฉัง นะ ละระติ ตัมปิ ทุกขัง

มีความปรารถนาสิ่งใดไม่ได้สิ่งนั้น นั่นก็เป็นทุกข์

สังขิตเตนะ ปญฺจุปาทานักขันธา ทุกชา

ว่าโดยย่ออุปาทานขันธทั้งห้าเป็นตัวยุทธ

เสยยะถิทัง

ได้แก่สิ่งเหล่านี้คือ

รูปุปาทานักขันโธ

ขันธอันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่นคือรูป

เวทะนุปาทานักขันโธ

ขันธอันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่นคือเวทนา

สัณฺณุปาทานักขันโธ

ขันธอันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่นคือสัญญา

*ขันธห้า คือ ส่วนประกอบทั้งห้าที่รวมกันเป็นชีวิต คือ รูป (ร่างกาย)

เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ (ส่วนทั้งสี่นี้รวมเรียกว่า “จิตใจ”)

สังฆารูปาทานักขันโธ

ขันธอันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่นคือสังฆาร

วิญญาณูปาทานักขันโธ

ขันธอันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่นคือวิญญาณ

เยสััง ปะริญญาเยะ

เพื่อให้สาวกกำหนดรอบรู้อุปาทานขันธเหล่านี้เอง

ธะระมานิ โส ภะคะวา

จึงพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น เมื่อยังทรงพระชนม์อยู่

เอวััง พะทุลััง สาวะเก วิเนติ

ย่อมทรงแนะนำสาวกทั้งหลาย เช่นนี้เป็นส่วนมาก

เอวััง ภาคา จะ ปะนัสสะ ภะคะวะโต สาวะเกสุ

อะนุสาสะนึ พะทุลา ปะวัตตะติ

อนึ่งคำสั่งสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น

ย่อมเป็นไปในสาวกทั้งหลาย ส่วนมาก

มีส่วนคือการจำแนกอย่างนี้ว่า

รูปััง อะนิจัจัง

รูปไม่เที่ยง

เวทะนา อะนิจจา

เวทนาไม่เที่ยง

สัณญา อะนิจจา

สัณญาไม่เที่ยง

สังขาร อະนิจจา

สังขารไม่เที่ยง

วิญญาณัง อະนิจจัง

วิญญาณไม่เที่ยง

รูปัง อະนัตตา

รูปไม่ใช่ตัวตน

เวทนา อະนัตตา

เวทนาไม่ใช่ตัวตน

สัญญา อະนัตตา

สัญญาไม่ใช่ตัวตน

สังขาร อະนัตตา

สังขารไม่ใช่ตัวตน

วิญญาณัง อະนัตตา

วิญญาณไม่ใช่ตัวตน

สัพเพ สังขาร อະนิจจา

สังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยง

สัพเพ ธัมมา อະนัตตาติ

ธรรมทั้งหลายทั้งปวงไม่ใช่ตัวตน

ดังนี้

เต (ตา)* มะยัง โอตินณามะหะ

พวกเราทั้งหลายเป็นผู้ถูกรอบงำแล้ว

* หมายถึงในวงเล็บ

ชาติยา

โดยความเกิด

ชะรามะระณนะ

โดยความแก่และความตาย

โสเกติ ปะริเทเวติ ทุกเขติ โทมะนัสเสติ อุปายาเสติ

โดยความโศกความร่ำไรรำพันความไม่สบายกาย
ความไม่สบายใจความคับแค้นใจทั้งหลาย

ทุกโขติณณา

เป็นผู้ถูกความทุกข์หยังเอาแล้ว

ทุกขะปะเรตา

เป็นผู้มีความทุกข์เป็นเบื้องหน้าแล้ว

อัมเปวะนามิมัสสะ เกวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะ

อันตะกิริยา ปญญาเยถาคิ

ทำใจจนการทำที่สุดแห่งกองทุกข์ทั้งสิ้นนี้
จะพึงปรากฏชัดแก่เราได้*

* โยมสวดเองให้ข้ามไปทีหน้า ๑๘

(สำหรับภิกษุสามเณรสด)

จิระประรินิพพุตัมปิ ตัง ภะคะวันตัง อุททิสสะ

อะระหันตัง สัมมาสัมพุทธัง

เราทั้งหลายอุทิศเฉพาะพระผู้มีพระภาคเจ้า
ผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง
แม้ปรินิพพานแล้วพระองค์นั้น

สัทธา อะคาร์สุมา อะนะการิยัง ปัพพะชิตา

เป็นผู้มีศรัทธาออกบวชจากเรือน
ไม่เกี่ยวข้องด้วยเรือนแล้ว

ตัสฺมิม ภะคะวะติ พุทฺธมฺจะริยัง จะรามะ

ประพศติอยู่ซึ่งพรหมจรรย์ในพระผู้มีพระภาคเจ้า
พระองค์นั้น

ภิกขุณฺถ (สามเณรานํ) ลิกขาสาชีวะสะมาปันนา

ถึงพร้อมด้วยสิกขาและธรรมเป็นเครื่องเลี้ยงชีวิต
ของภิกษุ (สามเณร) ทั้งหลาย

ตัง โน พุทฺธมฺจะริยัง อิมัสสะ เกวลัสสะ

ทุกขักขันธัสสะ อันตะกิริยาเย สังวัตตะตุ

ขอให้พรหมจรรย์ของเราทั้งหลายนั้น
จงเป็นไปเพื่อการทำให้สุดแห่งกองทุกข์ทั้งสิ้นนี้เทอญ

*สามเณรว่าในวงเล็บ

(สำหรับอุบาสกอุบาสิกาสด)

จิระประรินพพุตัมปิ ตัง ภะคะวันตัง สะระณังคะตา

เราทั้งหลาย ผู้ถึงแล้วซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า

แม้ปรินิพพานนานแล้วพระองค์นั้นเป็นสรณะ

ธัมมัญจะ สังฆัญจะ

ถึงพระธรรมด้วย ถึงพระสงฆ์ด้วย

ตัสสะ ภะคะวะโต สาสะนัง ยะถาสัตติ ยะถापะลัง

มะนะสิกะโรมะ อะนุปะฏิปัชชามะ

จักทำในใจอยู่ ปฏิบัติตามอยู่ ซึ่งคำสั่งสอน

ของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้นตามสติกำลัง^๑

สา สา โน ปะฏิปตติ

ขอให้ความปฏิบัตินั้นๆ ของเราทั้งหลาย

อิมัสสะ เกวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะ อันตะกิริยาเย

สังวัตตะตุ

จงเป็นไปเพื่อการทำให้สุดแห่งกองทุกข์ทั้งสิ้นนี้เทอญ

(จบคำทำวัตรเช้า)

^๑ตามกำลัง ตามความสามารถ

กายคตาสติ

(การระลึกอยู่เสมอว่ากายเป็นสิ่งปฏิภูล
และไม่ใช่เป็นของเราอย่างแท้จริง)

ทันตะ มะยัง ทวัตติงสาการะปาฐัง ภะณามะ เส

อะยัง โข เม กาโย

กายของเรา^{นี้}แล

อุทธัง ปาทะตะลา

เบื้องบนแต่^{นี้}พื้นเท้าขึ้นมา

อะโร เกสะมัตตะกา

เบื้องต่ำแต่ปลายผมลงไป

ตะจะปะริยันโต

มี^{นี้}หนังหุ้มอยู่เป็นที่สุดรอบ

บุโร นานัปปะการัสสะ อะสุจิโน

เต็มไปด้วยของไม่สะอาดมีประการต่าง ๆ

อตฺถิ อิมัสสุมิง กาเย

มี^{นี้}อยู่ในกาย^{นี้}

เกสา

คือผมทั้งหลาย

โลมา

คือขนทั้งหลาย

นะขา

คือเล็บทั้งหลาย

ทันตา

คือฟันทั้งหลาย

ตะโจ
มังสัง
นะหารู
อัญฐี
อัญฐิมิณฺชัง
วักกัณ
หะทะยัง
ยะกะนัง
กิโถมะกัง
ปีทะกัง
ปโปฬาสัง
อันทัง
อันทะคุณฺณัง
อุทะริยัง
กะรีสัง
ปีตตัง
เสมหัง
บุพฺโพ
โลหิตัง
เสโท
เมโท

หนัณ
เนื้อ
เ็นทั้งหลาย
กระดูกทั้งหลาย
เยื้อในกระดูก
ไต่
หั่วใจ
ดັบ
พังผีค
ม้าม
ปอด
ไส้ใหญ่
สายรัดไส้
อาหารไหม่
อาหารเก่า
น้ำดี
น้ำเสลด
น้ำเหลือง
น้ำเลือด
น้ำเห็งือ
น้ำมันชั้น

อัสสุ

วະสา

เชโพ

สิงคาณิกา

ละสิกา

มุตตัง

มัตตะเก มัตตะลุงคัง

เอะมะยัง เม กาโย

กายของเราเป็นอย่างนี้

อุทธัง ปาทะตะลา

เบื่องบนแต่พ้นเท้าขึ้นมา

อะโร เกสะมัตตะกา

เบื่องต่ำแต่ปลายผมลงไป

ตะจะปริยันโต

มีหนังหุ้มอยู่เป็นที่สุครอบ

ปุโร นานุปะการัสสะ อะสุจิโน

เต็มไปด้วยของไม่สะอาดมีประการต่าง ๆ อย่างนี้แล

น้ำตา

น้ำมันเหลว

น้ำลาย

น้ำมูก

น้ำมันไขข้อ

น้ำมูตร

เยื่อในสมอง

บทพิจารณาสังขาร

สัพเพ สังขารา อนิจจา

สังขารคือร่างกายจิตใจ แลรูปธรรมนามธรรม^{*}
ทั้งหมดทั้งสิ้น มันไม่เที่ยง เกิดขึ้นแล้วดับไป
มีแล้วหายไป

สัพเพ สังขารา ทุกขา

สังขารคือร่างกายจิตใจ แลรูปธรรมนามธรรม^{*}
ทั้งหมดทั้งสิ้น มันเป็นทุกข์ทนยาก
เพราะเกิดขึ้นแล้วแก่เจ็บตายไป

สัพเพ ธัมมา อนัตตา

สิ่งทั้งหลายทั้งปวง ทั้งที่เป็นสังขารแลมิใช่สังขาร
ทั้งหมดทั้งสิ้น ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน ไม่ควรถือว่าเรา
ว่าของเราว่าตัวว่าตนของเรา

อะธวัง ชีวิตัง

ชีวิตเป็นของไม่ยั่งยืน

ธวัง มาระณัง

ความตายเป็นของยั่งยืน

^{*}อ่านว่า รูป-ธรรม นาม-ธรรม

อะวัสลัง มะยา มะริตัพพัง

อันเราจะพึงตายเป็นแท้

มะระณะปะริโยสานัง เม ชีวิตัง

ชีวิตของเรามีความตายเป็นที่สุครอบ

ชีวิตัง เม อะนิยะตัง

ชีวิตของเราเป็นของไม่เที่ยง

มะระณัง เม นิยะตัง

ความตายของเราเป็นของเที่ยง

วตะ

ควรที่จะสังเวช

อะยัง กาโย

ร่างกายนี้

อะจิรัง

มิได้ตั้งอยู่นาน

อะเปตะวิญญาโณ

ครั้นปราศจากวิญญาณ

นุทโท

อันเขาทิ้งเสียแล้ว

อะธิเสสสะติ

จักนอนทับ

ประวิง

ซึ่งแผ่นดิน

กะลิงกระรัง อิวะ

ประจูดังว่าท่อนไม้และท่อนฟืน

นิรต์ถัง

หาประโยชน์มิได้

อะนิจจา วะตะ สังขารา

สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงหนอ

อุปปาทวะยะธัมมิโน

มีความเกิดขึ้นแล้วมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา

อุปปชชิตวา นิรุชฌันติ

ครั้นเกิดขึ้นแล้วย่อมดับไป

เตสัง วูปะสะโม สฺโข

ความเข้าไปสงบระงับสังขารทั้งหลาย

เป็นสุขอย่างยิ่ง

ดังนี้

อภิณหปัจจเวกขณะปาฐะ

ทันตะ มะยัง อะภินฺหะปัจจะเวกขณะปาฐัง

ภะณามะ เส

ชะราธัมโมมฺหิ^๑ ชะรัง อะนะตฺโต (อะนะตฺตา)^๒

เรามีความแก่เป็นธรรมดาจะล่วงพ้นความแก่ไปไม่ได้

พฺยาธัมโมมฺหิ^๑ พฺยาธิง อะนะตฺโต (อะนะตฺตา)^๒

เราความเจ็บไข้เป็นธรรมดาจะล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปไม่ได้

มะระณะธัมโมมฺหิ^๑ มะระณัง อะนะตฺโต (อะนะตฺตา)^๒

เราความตายเป็นธรรมดาจะล่วงพ้นความตายไปไม่ได้

สัพเพหิ เม ปิเยหิ มะนาเปหิ นานาภาโว วินาภาโว

เราจะละเว้นเป็นต่าง ๆ คือว่าเราจะต้องพลัดพรากจากของรักของเจริญใจทั้งหลายทั้งปวง

^๑ ออกเสียง ธัม-โมม-มะ(ครึ่งเสียง)-หิ

^๒ ทัญญาว่าในวงเล็บ

กัมมัสสะโกมฺหิ (กามฺหิ)* กัมมะทายาทิ (ทา)*

กัมมะโยนิ กัมมะพันธฺ กัมมะปะฏิสสะระโณ (ณา)*

เรามีกรรมเป็นของของตน มีกรรมเป็นผู้ให้ผล

มีกรรมเป็นแดนเกิด มีกรรมเป็นผู้ติดตาม

มีกรรมเป็นที่พึงอาศัย

ยัง กัมมัง กะริสสามิ กัลยาณัง วา ปาปะกัง วา

ตัสสะทายาทิ (ทา)* กะวิสสามิ

เราทำกรรมอันใดไว้ เป็นบุญหรือเป็นบาป

เราจะเป็นทายาท คือว่าเราจะต้องได้รับผล

ของกรรมนั้นๆ สืบไป

เอวํ อัมฺเหติ อะภินฺทัง ปัจจะเวกขิตฺตพฺพํ

เราทั้งหลายควรพิจารณาอย่างนี้ทุกวัน ๆ เกิด

*ทัญญาว่าในวงเล็บ

ภัทเทกรัตตคาถา

ทันทะ มะยัง ภัตเตกะรัตตะคาถาโย ระณามะ เส

อะติตัง นานวาคะเมยยะ, นัปปะฏิกังเข อะนาคะตัง
 บุคคลไม่ควรตามคิดถึงสิ่งที่ล่วงไปแล้วด้วยอาลัย
 และไม่พึงพะวงถึงสิ่งที่ยังไม่มาถึง

ยะทะศีตัมปะทีนันทัง, อัปปัตตัญจะ อะนาคะตัง
 สิ่งเป็นอดีตก็ไปแล้ว สิ่งเป็นอนาคตก็ยังไม่มา
 ปัจจุบันนัญจะ โย ธัมมัง, ตตตะ ตตตะ วิปัสสะติ,
 อะสังหิรัง อะสังกุปปัง, ตัง วิทธา มะนุพฺรุธะเย
 ผู้ใดเห็นธรรมอันเกิดขึ้นเฉพาะหน้าในที่นั้นๆ
 อย่างแจ่มแจ้ง ไม่ง่อนแง่นคลอนแคลน
 เขาควรพอกพูนอาการเช่นนั้นไว้

อชเชวะ กิจจะมาตปปัง, โก ชัญญา มะระณัง สุเว
ความเพียรเป็นกิจที่ต้องทำวันนี้
ใครจะรู้ความตายแม่พรุ่งนี้

นะ ทิ โน สังคะรันเตนะ, มะหาเสเนนะ มัจจุณา
เพราะการพักผ่อนต่อมัจจุราชซึ่งมีเสนามาก
ย่อมไม่มีสำหรับเรา

เอวัง วิหาริมาตาปิง, อะโหรัตตะมะตันทิตัง,
ตัง เว ภัทเทกะรัตโตติ, สันโต อาจิกะเต มุนิ
มุนิผู้สงบย่อมกล่าวเรียกผู้มีความเพียรอยู่เช่นนั้น
ไม่เกียจคร้านทั้งกลางวันกลางคืนว่า
“ผู้เป็นอยู่แม้เพียงราตรีเดียวก็น่าชม”

บทแผ่เมตตา

หันทะ มะยัง เมตตาพระระณัง กะโรมะ เส

อะทัง สุขีโต (สุขिता)* โหมิ

ขอให้ข้าพเจ้า จงเป็นผู้ถึงสุข

นิททุกโข (นิททุกขา)* โหมิ

จงเป็นผู้ไร้ทุกข์

อะเวโร (อะเวรา)* โหมิ

จงเป็นผู้ไม่มีเวร

อัพยาปชโณ (อัพยาปชมา)* โหมิ

จงเป็นผู้ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน

อะนีโม* (อะนีมา)* โหมิ

จงเป็นผู้ไม่มีทุกข์*

สุขี อตตานัง ประิหะรามิ

จงรักษาตนอยู่เป็นสุขเถิด

สัพเพ สัตตา สุขिता โหนตุ

ขอสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง จงเป็นผู้ถึงความสุข

สัพเพ สัตตา อะเวรา โหนตุ

ขอสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง จงเป็นผู้ไม่มีเวร

*ทัญญาว่าในวงเล็บ

*อะนีโม : จงเป็นผู้ไม่หมั่นทำความชวนชวยในการเจริญกุศล

สัพเพ สัตตา อပ္พยาปัชฌา โทหนตุ

ขอสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง จงอย่าได้เบียดเบียน
ซึ่งกันและกัน

สัพเพ สัตตา อะนีมา* โทหนตุ

ขอสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง จงเป็นผู้ไม่มีทุกข์*

สัพเพ สัตตา สุขี อตตานัง परिหะรันตุ

ขอสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง จงรักษาตนอยู่เป็นสุขเถิด

สัพเพ สัตตา สัพพะทุกขา ปะมุญจันตุ

ขอสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง จงพ้นจากทุกข์ทั้งมวล

สัพเพ สัตตา ลัทธะสัมปัตติโต มา วิจจันตุ

ขอสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง จงอย่าได้พราดจากสมบัติ
อันตนได้แล้ว

สัพเพ สัตตา กัมมัสสะกา กัมมะทายาทา

กัมมะ โยนิ กัมมะพันธู กัมมะประฏิสะระณา

สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง มีกรรมเป็นของของตน

มีกรรมเป็นผู้ให้ผล มีกรรมเป็นแดนเกิด

มีกรรมเป็นผู้ติดตาม มีกรรมเป็นที่พึงอาศัย

ยัง กัมมัง กะริสสันติ, กัลยาณัง วา ปาปะกัง วา

ตัสสะ ทายาทา ภาวิสสันติ

จักทำกรรมอันใดไว้ เป็นบุญหรือเป็นบาป

จักต้องเป็นผู้ได้รับผลของกรรมนั้นๆ สืบไป

สัพพปัตติทานคาถา

หันทะ มะยัง สัพพะปัตติทานะคาถาโย ภะณามะ เส

บุญญัสสลิทานิ กะตัสสะ, ยานัญญานิ กะตานิ เม,
เตสฺสญะ ภาคิโน โทหนตุ, สัตตानันตปาปะमाणะกา
สัตว์ทั้งหลายไม่มีที่สุดไม่มีประมาณ
จงมีส่วนแห่งบุญที่ข้าพเจ้าได้ทำในบัดนี้
และแห่งบุญอื่นที่ได้ทำไว้ก่อนแล้ว

เย ปิยา คุณะวันตา จะ, มัยหัง มาตาปิตาทะโย,
ทิฏฐา เม จาปะยะทิฏฐา วา, อัญญะ มัชฌัตตะเวรีโน
คือจะเป็นสัตว์เหล่าใด ซึ่งเป็นที่รักใคร่และมีบุญคุณ
เช่นมารดาบิดาของข้าพเจ้าเป็นต้นก็ดี
ที่ข้าพเจ้าเห็นแล้วหรือไม่ได้เห็นก็ดี
สัตว์เหล่าอื่นที่เป็นกลางๆ หรือเป็นคู่เวรกันก็ดี

สัตตา ติฏฐันติ โลกัสสมิง, เตภุมมา จะตุโยนิกา,
ปัญเจะจะตุโวการา, สังสะรันตา ภะวาภะเว
สัตว์ทั้งหลายตั้งอยู่ในโลก อยู่ในภูมิทั้งสาม
อยู่ในกำเนิดทั้งสี่ มีชั้นต่ำชั้นสูง มีชั้นต่ำชั้นเดียว
มีชั้นสูงสี่ชั้น กำลังท่องเที่ยวอยู่ในภพน้อยภพใหญ่ก็ดี

ญาคา เย ปัตติทานัมเม, อะนุโมทนต์ุ เต สะยัง,
เย จิมัง นัปปะชานันติ, เทวา เตสัง นิเวทะยุง
สัตว์เหล่าใดรู้ส่วนบุญที่ข้าพเจ้าแผ่ให้แล้ว
สัตว์เหล่านั้นจงอนุโมทนาเองเถิด
ส่วนสัตว์เหล่าใดยัง 모르ส่วนบุญนี้
ขอเทวดาทั้งหลาย จงบอกสัตว์เหล่านั้นให้รู้
มะยา ทินนานะ ปุญญานัง, อะนุโมทะนะเหตุนา,
สัพเพ สัตตา สะทา โหนตุ, อะเวรา สุขะชีวีโน,
เขมัมปะทัญจะ ปิปปินตุ, เตสาสา ลีขะมะตัง สุภา
เพราะเหตุที่ได้อนุโมทนาส่วนบุญที่ข้าพเจ้าแผ่ให้แล้ว
สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง จงเป็นผู้ไม่มีเวร อยู่เป็นสุขทุกเมื่อ
จนถึงบทธอณเฑสม กล่าวคือพระนิพพาน
ความปรารถนาที่ติงามของสัตว์เหล่านั้นจงสำเร็จเถิด

ตั้งขณิกปัจจเวกชนปาฐะ

ทันทะ มะยัง ตั้งขณิกะปัจจะเวกขณะปาฐัง
ภะณามะ เส

(บทว่าด้วยเครื่องนุ่งห่ม-จีวร)

ปะฏิสังขา โยนิโส จีวะรัง ปะฏิเสวามิ

เราย่อมพิจารณาโดยแยกกายแล้วนุ่งห่มจีวร

ยาวะเทวะ สัตถัสสะ ปะฏิมาตายะ

เพื่องเพื่อบำบัดความหนาว

อุณทัสสะ ปะฏิมาตายะ

เพื่อบำบัดความร้อน

ทังสะมะกะสะวาตาตะปะสิริงสะปะสัมผัสสานัง

ปะฏิมาตายะ

เพื่อบำบัดสัมผัสอันเกิดจากเหลือบยุงลมแดด

และสัตว์เลื้อยคลานทั้งหลาย

ยาวะเทวะ ทิริโกปินะ ปะฏิจจาทะนัตถัง

และเพื่องเพื่อปกปิดอวัยวะอันให้เกิดความละอาย

(บทว่าด้วยอาหาร-บิณฑบาตร)

ปะฏิสังขา โยนิโส ปิณฑะปาตัง ปะฏิเสวามิ

เราย่อมพิจารณาโดยแยกกายแล้วฉันบิณฑบาต

เนวะ ทวายะ

ไม่ให้เป็นไปเพื่อความเพลิดเพลिनสนุกสนาน

นะ มะทายะ

ไม่ให้เป็นไปเพื่อความเมามันเกิดกำลังพลังทางกาย

นะ มัณฑะนายะ

ไม่ให้เป็นไปเพื่อประดับ

นะ วิภูสะนายะ

ไม่ให้เป็นไปเพื่อตกแต่ง

ยาวะเทวะ อิมัสสะ กายัสสะ ฐิตียา

แต่ให้เป็นไปเพียงเพื่อความตั้งอยู่ได้แห่งกายนี้

ยาปะนายะ

เพื่อความเป็นไปได้ของอรรถภาพ

วิทิงสุปะระติยา

เพื่อความสิ้นไปแห่งความลำบากทางกาย

พรัทมะจะรียานุกะทายะ

เพื่ออนุเคราะห์แก่การประพฤติพรหมจรรย์

อิตติ ปุราณัญจะ เวทะนัง ปะฏิทังขามิ

ด้วยการทำอย่างนี้

เราย่อมระงับเสียได้ซึ่งทุกขเวทนาเก่า คือความทิว

นะวัญจะ เวทะนัง นะ อุปปาเทสสามิ

และไม่ทำทุกขเวทนาใหม่ให้เกิดขึ้น

ยาตุรา จะ เม ภาวิสสะติ อะนะวัชชะตา จะ
ผาสุวิทาโร จาติ

อนึ่งความเป็นไปโดยสะดวกแห่งอัตภาพนี้ด้วย
ความเป็นผู้หาโทษมิได้ด้วย
และความเป็นอยู่โดยผาสุกด้วย จักมีแก่เรา
ดังนี้

(บทว่าด้วยที่พักอาศัย-เสนาสนะ)

ปะฏิสังขา โยนิโส เสนาสนะนัง ปะฏิเสวามิ

เราย่อมพิจารณาโดยแยบคายแล้วใช้สอยเสนาสนะ
ยาวะเทวะ สีสัสสะ ปะฏิมาตายะ

เพียงเพื่อบำบัดความหนาว

อุณหัสสะ ปะฏิมาตายะ

เพื่อบำบัดความร้อน

ทังสะมะกะสะวาตาตะปะสิริงสะปะสัมผัสสานัง

ปะฏิมาตายะ

เพื่อบำบัดสัมผัสอันเกิดจากเหลือบยุงลมแดด
และสัตว์เลื้อยคลานทั้งหลาย

ยาวะเทวะ อุตุปะริสสะยะ วินิทะนัง

ปะฏิสัลลานารามัตถัง

เพียงเพื่อบรรเทาอันตรายอันจะพึงมีจากดินฟ้าอากาศ
และเพื่อความเป็นผู้ยินดีอยู่ได้ในที่ที่ลึกลับ
สำหรับภาวนา

(บทว่าโดยยารักษาโรค-คิลานเภสัช)

ประภูสังขา โยนิโส คิลานะปัจจะยะเภสัชชะปะริขารัง
ประภูเสวามิ

เราย่อมพิจารณาโดยแยบคายแล้วบริโศคเภสัชบริหาร
อันเกื้อกูลแก่คนไข้

ยาวะเทวะอุปปันนัง เวยาพาธิกานัง เวทะนานัง
ประภูมาตายะ

เพียงเพื่อบำบัดทุกข์เวทนาอันบังเกิดขึ้นแล้ว
มีอาพาธต่าง ๆ เป็นมูล

อภฺยาปัชฌะประมะตยาติ

เพื่อความเป็นผู้ไม่มีโรคเบียดเบียนเป็นอย่างยิ่ง
ดังนี้

ธาตุปัจจเวกชนปาฐะ

ทันทะ มะยัง ธาตุปัจจเวกขณะปาฐัง ภะณามะ เส

(บทว่าด้วยเครื่องนุ่งห่ม-จีวร)

ยะธาปัจจะยัง ปะวัตตะมานัง ธาตุมัตตะเมเวตัง

สิ่งเหล่านี้เป็นสักว่าธาตุตามธรรมชาติเท่านั้น

กำลังเป็นไปตามเหตุตามปัจจัยอยู่เนื่องนิจ

ยะทิทัง จีวะรัง ตะหุปะภุญชะโก จะ ปุคคะโล

สิ่งเหล่านี้คือจีวร และคนผู้ใช้สอยจีวรนั้น

ธาตุมัตตะโก

เป็นสักว่าธาตุตามธรรมชาติ

นิสสัตโต

มิได้เป็นสัตว์ะอันยังยืน

นิชชีโว

มิได้เป็นชีวะอันเป็นบุรุษบุคคล

สุญโญ

ว่างเปล่าจากความหมายแห่งความเป็นตัวตน

สัพพานิ ปะนะ อิมานิ จีวะราणि อะชิคุจจะนียานิ

ก็จีวรทั้งหมดนี้ ไม่เป็นของน่าเกลียดมาแต่เดิม

อิมัง ปุติกายัง ปัตวา

ครั้นมาถูกเข้ากับกายอันเนาอยู่เป็นนิจนี้แล้ว

อะติวิยะ ชิกุจนะนียานิ ชายันติ

ย่อมกลายเป็นของน่าเกลียดอย่างยิ่งไปด้วยกัน

(บทว่าด้วยอาหาร-บิณฑบาตร)

ยะถาปัจจะยัง ปะวัตตะมานัง ธาตุมัตตะเมเวตัง

สิ่งเหล่านี้เป็นสักว่าธาตุตามธรรมชาติเท่านั้น

กำลังเป็นไปตามเหตุตามปัจจัยอยู่เนื่องนิจ

ยะทิทัง ปิณฑะปาโต ตะหุปะภุญชะโก จะ ปุคคะโล

สิ่งเหล่านี้คือบิณฑบาต และคนผู้บริโภคบิณฑบาตนั้น

ธาตุมัตตะโก

เป็นสักว่าธาตุตามธรรมชาติ

นิสสัตโต

มิได้เป็นสัตวะอันยั่งยืน

นิชชีโว

มิได้เป็นชีวะอันเป็นบุรุษบุคคล

สุญญเ

ว่างเปล่าจากความหมายแห่งความเป็นตัวตน

สัพโพ ปะนายัง ปิณฑะปาโต อะชิกุจนะนีโย

ก็บิณฑบาตทั้งหมดนี้ ไม่เป็นของน่าเกลียดมาแต่เดิม

อิมัง ปุติกายัง ปัตวา

ครั้นมาถูกเข้ากับกายอันเนาอยู่เป็นนิจนี้แล้ว

อะติวิยะ ชิกุจนะนีโย ชายะติ

ย่อมกลายเป็นของน่าเกลียดอย่างยิ่งไปด้วยกัน

(บทว่าด้วยที่พักอาศัย-เสนาสนะ)

ยะถาปัจจะยัง ปะวัตตะมานัง ธาตุมัตตะเมเวตัง

สิ่งเหล่านี้เป็นสักว่าธาตุตามธรรมชาติเท่านั้น

กำลังเป็นไปตามเหตุตามปัจจัยอยู่เนื่องนิจ

ยะทิทัง เสนาสนัง ตะทุปะภูญชะโก จะ ปุคคะโล

สิ่งเหล่านี้คือเสนาสนะ และคนผู้ใช้สอยเสนาสนะนั้น

ธาตุมัตตะโก

เป็นสักว่าธาตุตามธรรมชาติ

นิสสัตโต

มิได้เป็นสัตะอันยั่งยืน

นิชชีโว

มิได้เป็นชีวะอันเป็นบุรุษบุคคล

สุญโญ

ว่างเปล่าจากความหมายแห่งความเป็นตัวตน

สัพพานิ ปะนะ อิมานิ เสนาสนานิ อะชิคุจจะนียานิ

ก็เสนาสนะทั้งหมดนี้ ไม่เป็นของน่าเกลียดมาแต่เดิม

อิมัง ปุตติกายัง ปัตวา

ครั้งมาถูกเข้ากับกายอันเนาอยู่เป็นนิจนี้แล้ว

อะติวิยะ ชิคุจจะนียานิ ชายันติ

ย่อมกลายเป็นของน่าเกลียดอย่างยิ่งไปด้วยกัน

(บทว่าโดยยารักษาโรค-คิลานเภสัช)

ยะถาปัจจะยัง ปะวัตตะมานัง ธาตุมัตตะเมเวตัง
สิ่งเหล่านี้เป็นสักว่าธาตุตามธรรมชาติเท่านั้น
กำลังเป็นไปตามเหตุตามปัจจัยอยู่เนื่องนิจ

ยะทิทัง คิลานะปัจจะยะเภสัชชะปะริกขาโร

ตะทุปะภุญชะโก จะ ปุคคะโล

สิ่งเหล่านี้คือเภสัชบริหารอันเกื้อกูลแก่คนไข้
และคนผู้บริโภคะเภสัชบริหารนั้น

ธาตุมัตตะโก

เป็นสักว่าธาตุตามธรรมชาติ

นิสสัตโต

มิได้เป็นสัตวะอันยั่งยืน

นิชชีโว

มิได้เป็นชีวะอันเป็นบุรุษบุคคล

สุญญเ

ว่างเปล่าจากความหมายแห่งความเป็นตัวตน

สัพโพ ปะนายัง คิลานะปัจจะยะเภสัชชะปะริกขาโร

อะชิคุจจะนิโย

ก็คิลานเภสัชบริหารทั้งหมดนี้
ไม่เป็นของน่าเกลียดมาแต่เดิม

อิมัง ปุติกายัง ปัตวา

ครั้นมาถูกเข้ากับกายอันเนาอยู่เป็นนิจนี้แล้ว

อะติวิยะ ชิกุจนะนีโย ชายะติ

ย่อมกลายเป็นของน่าเกลียดอย่างยิ่งไปด้วยกัน

ปัพพชิตอภินุทปัจจเวกขณปาฐะ

หันทะ มะยัง ปัพพะชิตะอะภินุทปัจจเวกขณะปาฐัง

ภะณามะ เส

ทะสะ อิเม ภิกขะเว ธัมมา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

ธรรมทั้งหลายสืบประการเหล่านี้ มีอยู่

ปัพพะชิตะนะ อะภินุทัง ปัจจะเวกขิตัพพา

เป็นธรรมที่บรรพชิตพึงพิจารณาโดยแจ่มชัด

อยู่เนืองนิจ

กะตะเม ทะสะ

ธรรมทั้งหลายสืบประการนั้นเป็นอย่างไรเล่า?

เวว์ณณียัมหิ อัสสุปะคะโตติ,

ปัพพะชิตะนะ อะภินุทัง ปัจจะเวกขิตัพพัง

คือบรรพชิตพึงพิจารณาโดยแจ่มชัด อยู่เนืองนิจว่า

เราเป็นผู้เข้าถึงเฉพาะแล้ว ซึ่งวรรณะอันต่าง

อันวิเศษ ดังนี้

ปะระปะฏิพัทธา เม ชีวีกาติ,

ปัพพะชิตะนะ อะภินุทัง ปัจจะเวกขิตัพพัง

บรรพชิตพึงพิจารณาโดยแจ่มชัด อยู่เนืองนิจว่า

การเลี้ยงชีวิตของเรา เนืองเฉพาะแล้วด้วยผู้อื่น

ดังนี้

อัญญ เม อากัปปิ กะระณียติ,

ปัพพะชิตนะ อะภินุทัง ปัจจะเวกขิตัพพัง

บรรพชิตพึงพิจารณาโดยแจ่มชัด อยู่เนืองนิจว่า
ระเบียบการปฏิบัติอย่างอื่น ที่เราจะต้องทำ มีอยู่
ดังนี้

กัจจิ นุ โข เม อัตตา สีละโต นะ อุปะวะทะตติ,

ปัพพะชิตนะ อะภินุทัง ปัจจะเวกขิตัพพัง

บรรพชิตพึงพิจารณาโดยแจ่มชัด อยู่เนืองนิจว่า
เมื่อกล่าวโดยศีล เราย่อมตำหนิตนเองไม่ได้
มิใช่หรือ ดังนี้

กัจจิ นุ โข มัง อะนุวิจจะ วิญญู สะพรัทมะจารี สีละโต นะ

อุปะวะทนต์ติ, ปัพพะชิตนะ อะภินุทัง ปัจจะเวกขิตัพพัง

บรรพชิตพึงพิจารณาโดยแจ่มชัด อยู่เนืองนิจว่า
เมื่อกล่าวโดยศีล เพื่อนสพรหมจารีที่เป็นวิญญูชน
ใคร่ครวญแล้ว ย่อมตำหนิตนเราไม่ได้
มิใช่หรือ ดังนี้

สัพเพติ เม ปิเยติ มะนาเปติ นานาภาโว วินาภาโวติ,

ปัพพะชิตนะ อะภินุทัง ปัจจะเวกขิตัพพัง

บรรพชิตพึงพิจารณาโดยแจ่มชัด อยู่เนืองนิจว่า
ความพลัดพรากจากของรักของชอบใจทั้งสิ้น
จักมีแก่เรา ดังนี้

กัมมัสสะโกมฺหิ กัมมะทายาโท กัมมะโยนิ
กัมมะพันธุ กัมมะประฺภูติสฺสระโณ ยัง กัมมัง ภาวิสสามิ
กัลยาณัง วา ปาปะกัง วา ตัสสะทายาโท ภาวิสสามิตฺติ,
ปัพพะชิตฺเตนะ อะภินฺทัง ปัจจะเวกขิตฺตพฺพัง

บรรพชิตพึงพิจารณาโดยแจ่มชัด อยู่เนืองนิจว่า
เราเป็นผู้มีกรรมเป็นของตน
มีกรรมที่ต้องรับผลเป็นมรดกตกทอด
มีกรรมเป็นที่กำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์
มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย เราทำกรรมใดไว้ ดีก็ตาม
ชั่วก็ตาม เราจักเป็นผู้รับผลตกทอดแห่งกรรมนั้น
ดังนี้

กะถัมภุตฺตสฺส เม รตฺติณทิวา วิติปะตันตฺติ,
ปัพพะชิตฺเตนะ อะภินฺทัง ปัจจะเวกขิตฺตพฺพัง

บรรพชิตพึงพิจารณาโดยแจ่มชัด อยู่เนืองนิจว่า
วันคืนล่วงไป ล่วงไป ในเมื่อเรากำลังเป็นอยู่
ในสภาพเช่นไร ดังนี้

กัจจิ นุ โขทัง สุญญาคาเร อะภิระมามิตฺติ,
ปัพพะชิตฺเตนะ อะภินฺทัง ปัจจะเวกขิตฺตพฺพัง

บรรพชิตพึงพิจารณาโดยแจ่มชัด อยู่เนืองนิจว่า
เราย่อมยินดีในโรงเรือนอันสงัด อยู่หรือหนอ
ดังนี้

อติ โข เม อุตตะริมะนุสสะธัมมา
อะละมะริยะญาณะทัสสะนะวิเสโส อะธิคะโต
โสทั้ง ปัจฉิเม กาเล สะพรัทมะจารีติ ปุณฺโณ
นะ มังกุ ภาวิสสามิติ,
ปัพพะชิตะนะ อะภินฺทัง ปัจจะเวกขิตัพพัง

บรรพชิตพึงพิจารณาโดยแจ่มชัด อยู่เนื่องนิจว่า
ญาณทัสสะอันวิเศษ ควรแก่พระอริยเจ้า
อันยิ่งกว่าวิสัยธรรมดาของมนุษย์ ที่เราได้บรรลุแล้ว
เพื่อเราจะไม่เป็นผู้เก้อเขิน เมื่อถูกเพื่อนสพรหมจารี
ด้วยกันถามในภายหลัง มีอยู่แก่เราหรือไม่ ดังนี้

อิเม โข ภิกขะเว ทะสะ ธัมมา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย
ธรรมทั้งหลายสืบประการเหล่านี้แล

ปัพพะชิตะนะ อะภินฺทัง ปัจจะเวกขิตัพพา

เป็นธรรมที่บรรพชิตพึงพิจารณาโดยแจ่มชัด
อยู่เนื่องนิจ

อติ

ด้วยอาการอย่างนี้แล

สมณสัญญา

ทันทะ มะยัง สะมะณะสัญญาปาฐัง ภะณามะ เส

สะมะณา สะมะณาติ โว ภิกขเว ชะโน สัญชานาติ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

มหาชนเขาย่อมรู้จักเธอทั้งหลายว่าเป็นสมณะ

ตุมฺเห จะ ปะนะ เก ตุมฺเหติ ปุณฺณสา สะมานา

ก็แหละเธอทั้งหลายเล่า เมื่อถูกถามว่าท่านเป็นอะไร

สะมะณัมหาติ ปะฏิชานาละ

พวกเธอก็ย่อมปฏิญาณว่า เราเป็นสมณะ

เตสํ โว ภิกขเว เอวํ สะมัญญานัง สะตัง

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

เมื่อพวกเธอนั้นมีชื่อว่าสมณะอยู่อย่างนี้

เอวํ ปะฏิญญานัง สะตัง

ทั้งปฏิญาณตว่า เป็นสมณะอยู่อย่างนี้

ยา สะมะณะสามิจิปะฏิปะทา

ข้อปฏิบัติอย่างใด เป็นความสมควรแก่สมณะ

ตัง ปะฏิปะทัง ปะฏิปชชิสสามะ

เราจะปฏิบัติซึ่งข้อปฏิบัติอย่างนั้น

เอวันโน

เมื่อการปฏิบัติของเราอย่างนี้ มีอยู่

อะยัง อัมหากัง สะมัญญา จะ ลัจจา ภาวิสสะติ
ปะฏิญญา จะ ภูตา

ทั้งชื่อทั้งความปฎิญญาของเรานี้ก็จักเป็นจริงได้
เยสฺสญจะ มะยัง จีวะระ ปิณฑะปาตะ เสนาสนะ-
คิลานะปัจจะยะเภสัชชะปะริกขาเร ปะริภุญชามะ

อนึ่ง เราบริโภคน้ำจืดบริณทบาทเสนาสนะ
และคิลานะเภสัชบิหารของชนเหล่าใด

เตสันเต การา อัมเหสุ มะหัพพะลา ภาวิสสันติ
มะทานิสังสา

ความอุปการะของเขาเหล่านั้นในเราทั้งหลาย
ก็จักมีผลใหญ่ มีอานิสงส์ใหญ่

อัมหากัญเญวายัง ปัพพัชชา อะวัณณา ภาวิสสะติ

อนึ่ง การบรรพชาของเราก็จักไม่เป็นหมันเปล่า

สะพะลา สะอุทะระยาติ

แต่จักเป็นบรรพชาที่มีผล เป็นบรรพชาที่มีกำไร

เอวัณฺโณ โว ภิกขเว ลิกขิตัพพัง

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

เธอทั้งหลายพึงศึกษาสำเหนียกอย่างนี้แล

ทำวัตรเย็น

(คำบูชาพระและปฐพภาคนมการ
ใช้อย่างเดียวกับคำทำวัตรเช้า)

พุทธานุสสติ

หันทะ มะยัง พุทธานุสสะตินะยัง กะโรมะ เส

ตัง โข ปะนะ ะกะวันตัง เอวัง กัลยาณ

กิตติสัทโท อัพภุคคะโต

ก็กิตติศัพท์อันงามของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น
ได้ฟังไปแล้วอย่างนี้ว่า

อติปิ โส ะกะวา

เพราะเหตุอย่างนี้ ๆ พระผู้มีพระภาคเจ้านั้น

อะระหัง

เป็นผู้ไกลจากกิเลส

สัมมาสัมพุทโธ

เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง

วิชชาจะระณะสัมปันโน

เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ

สุคะโต

เป็นผู้ไปแล้วด้วยดี

โลกะวิทู

เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง

อนุตตะโร ปุริสัทมมะสาระถิ

เป็นผู้สามารถฝึกบรุษที่สมควรฝึกได้

อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า

สัตถา เทวะมะนุสสานัง

เป็นครูผู้สอนของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย

พุทธโธ

เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม

ภะคะวาติ

เป็นผู้มีความจำเริญจำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์
ดังนี้

พุทธาภิกษิตี

หันทะ มะยัง พุทธาภิกษิติง กะโรมะ เส

พุทธวาระหันตะวะระตาทิกุณาภียุตโต

พระพุทธเจ้าประกอบด้วยคุณ

มีความประเสริฐแห่งอรหันตคุณเป็นต้น

สุทธาภิญาณะกะรุณาที สะมาคะตัตโต

มีพระองค์อันประกอบด้วยพระญาณ

และพระกรุณาอันบริสุทธิ

โพเธสิ โย สุชนะตัง กะมะลังวะ สุโร

พระองค์ใดทรงกระทำชนที่ดีให้เบิกบาน

ดุจอาทิตย์ทำบวให้บาน

วันทามะหัง ตะมะระณัง ลีระสา ชินเนทัง

ข้าพเจ้าไหว้พระชินสีห์ผู้ไม่มีกิเลสพระองค์นั้น

ด้วยเศียรเกล้า

พุทธโธ โย สัพพะปาณีนัง สะระณัง เขมะมุตตะมัง

พระพุทธเจ้าพระองค์ใดเป็นสรณะอันเกษมสูงสุด

ของสัตว์ทั้งหลาย

ปะฐูมานุสสะติฎฐานัง วันทามิ ตัง ลีเรนะทัง

ข้าพเจ้าไหว้พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น

อันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกองค์ที่หนึ่งด้วยเศียรเกล้า

พุทฺธสัทธัมมิ ทาโส (ทาสี)* วะ

พุทฺโธ เม สามิกิสสะโร

ข้าพเจ้าเป็นทาสของพระพุทฺธเจ้า

พระพุทฺธเจ้าเป็นนายมีอิสระเหนือข้าพเจ้า

พุทฺโธ ทุกขัสสะ มาตา จะ วิธาคา จะ ทิตฺตัสสะ เม

พระพุทฺธเจ้าเป็นเครื่องกำจัดทุกข์

และทรงไว้ซึ่งประโยชน์แก่ข้าพเจ้า

พุทฺธสัทธัง นิยยาเทมิ สรรีรญชีวิตญจิตัง

ข้าพเจ้ามอบกายถวายชีวิตนี้แด่พระพุทฺธเจ้า

วันทันทิหัง (วันทนต์ิหัง)* จะริสสามิ, พุทฺธัสเสวะ

สุโพธิตัง

ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่จักประพฤติตาม

ซึ่งความตรัสรู้ดีของพระพุทฺธเจ้า

นัตถิ เม สรรณัง อัญญัง พุทฺโธ เม สรรณัง ะรัง

สรณะอื่นของข้าพเจ้าไม่มี

พระพุทฺธเจ้าเป็นสรณะอันประเสริฐของข้าพเจ้า

เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัทฺธเมยยัง สัตถุ สาสะเน

ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้

ข้าพเจ้าพึงเจริญในพระศาสนาของพระศาสดา

* หมายถึงในวงเล็บ

พุทธัง เม วันทะมานะ (วันทะมานายะ)^{*}

ยัง ปุณฺณัง ปะสุตัง อีระ

ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่ซึ่งพระพุทธรเจ้า

ได้ชวนชวายนบุญใดในบัดนี้

สัพเพปิ อันตะรายา เม มาเทสุง ตัสสะ เตชะสา

อันตรรายทั้งปวงอย่าได้มีแก่ข้าพเจ้า

ด้วยเดชแห่งบุญนั้น

(หมอบกราบลง)

กาเยนะ วาจาเย วะ เจตะสา วา

ด้วยกายก็ดีด้วยวาจาก็ดีด้วยใจก็ดี

พุทฺธะ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง

กรรมน่าติเตียนอันใดที่ข้าพเจ้ากระทำแล้ว

ในพระพุทธรเจ้า

พุทฺโธ ปะฏิคคัณฺหะตุ อัจจะยันตัง

ขอพระพุทธรเจ้าจงงดซึ่งโทษล่วงเกินอันนั้น

กาลันตะเร สังวะริตุง วะ พุทฺธะ

เพื่อการสำรวมระวังในพระพุทธรเจ้าในกาลต่อไป

^{*} ทัญจนีในวงเล็บ

ธัมมานุสสติ

หันทะ มะยัง ธัมมานุสสะตินะยัง กะโรมะ เส

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม

พระธรรมเป็นสิ่งที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ดีแล้ว

สันทิฏฐิโก

เป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาและปฏิบัติพึงเห็นได้ด้วยตนเอง

อะกาลิโก

เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้และให้ผลได้ไม่จำกัดกาล

เอทิปัสสิโก

เป็นสิ่งที่ควรกล่าวกับผู้อื่นว่าท่านจงมาดูเถิด

โอปะนะยิโก

เป็นสิ่งที่ควรน้อมเข้ามาใส่ตัว

ปัจจุตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิ^๑ติ

เป็นสิ่งที่ผู้รู้ก็รู้ได้เฉพาะตน

ดังนี้

^๑ออกเสียง ฮี

ธัมมาภิกษิตี

หัตถะ มะยัง ธัมมาภิกษิติง กะโรมะ เส

สุวากขาตะตาทิกุณเอยะคะวะเสนะ เสยโย

พระธรรมเป็นสิ่งที่ประเสริฐเพราะประกอบด้วยคุณ
คือความที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสไว้ดีแล้วเป็นต้น

โย มัคคะปากะปะริยัตติวิโมกขะเภโท

เป็นธรรมอันจำแนกเป็นมรรคผลปริยัติและนิพพาน

ธัมโม กุโลกะปะตะนา ตะทะธาริธาริ

เป็นธรรมทรงไว้ซึ่งผู้ทรงธรรมจากการตกไปสู่โลกที่ชั่ว

วันทามะหัง ตะมะหะรัง ะระธัมมะเมตัง

ข้าพเจ้าไหว้พระธรรมอันประเสริฐนั้น

อันเป็นเครื่องขจัดเสียซึ่งความมืด

ธัมโม โย สัพพะปาณีนัง สะระณัง เขมะมุตะมะมัง

พระธรรมใดเป็นสรณะอันเกษมสูงสุดของสัตว์ทั้งหลาย

ทุติยานุสสะติฏฐานัง วันทามิ ตัง สิเรนะหัง

ข้าพเจ้าไหว้พระธรรมนั้น

อันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกองค์ที่สงฆ์ด้วยเศียรเกล้า

ธัมมัสสาทฐมิ ทาโส (ทาสี)* วะ

ธัมโม เม สามิกิสสะโร

ข้าพเจ้าเป็นทาสของพระธรรม

พระธรรมเป็นนายมีอิสระเหนือข้าพเจ้า

ธัมโม ทุกขัสสะ มาตา จะ วิธาคา จะ ทิตัสสะ เม

พระธรรมเป็นเครื่องกำจัดทุกข์

และทรงไว้ซึ่งประโยชน์แก่ข้าพเจ้า

ธัมมัสสาทัง นิยาเทมิ สรรีญชิวัตถุจิทัง

ข้าพเจ้ามอบกายถวายชีวิตนี้แด่พระธรรม

วันทนต์โททัง (วันทนต์ตีทัง)* จะริสสามิ, ธัมมัสเสวะ

สุธัมมะตัง

ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่จักประพฤติตาม

ซึ่งความเป็นธรรมดีของพระธรรม

นัตถิ เม สรรณัง อัญญัง ธัมโม เม สรรณัง ะรัง

สรณะอื่นของข้าพเจ้าไม่มี

พระธรรมเป็นสรณะอันประเสริฐของข้าพเจ้า

เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัทเทมยยัง สัตถุ สาสะเน

ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้

ข้าพเจ้าพึงเจริญในพระศาสนาของพระศาสดา

* ทัญญาว่าโนวเลป

ธัมมัง เม วันทะมานะ (วันทะมานายะ)^{*}

ยัง ปุณฺณัง ปะสุตัง อีระ

ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่ซึ่งพระธรรม

ได้ชวนชวายนบุญใดในบัดนี้

สัพเพปิ อันตะรายา เม มาเทสุง ตัสสะ เตชะสา

อันตรรายทั้งปวงอย่าได้มีแก่ข้าพเจ้า

ด้วยเดชแห่งบุญนั้น

(หมอบกราบลง)

กาเยนะ วาจาเย วะ เจตะสา วา

ด้วยกายก็ดีด้วยวาจาก็ดีด้วยใจก็ดี

ธัมเม กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง

กรรมน่าติเตียนอันใดที่ข้าพเจ้ากระทำแล้วในพระธรรม

ธัมโม ปะฎีกคฺคฺนหะตุ อัจจะยฺนตัง

ขอพระธรรมจงงดซึ่งโทษล่วงเกินอันนั้น

กาลันตะเร สังวะริตุง วะ ธัมเม

เพื่อการสำรวมระวังในพระธรรมในกาลต่อไป

^{*} ทนฺธิงว่าในวงเล็บ

สังฆานุสสติ

หันทะ มะยัง สังฆานุสสติดินะยัง กะโรมะ เส

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ

สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่นี้

ปฏิบัติดีแล้ว

อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ

สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่นี้

ปฏิบัติตรงแล้ว

ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ

สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่นี้

ปฏิบัติเพื่อรู้ธรรมเป็นเครื่องออกจากทุกข์แล้ว

สามิจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ

สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่นี้

ปฏิบัติสมควรแล้ว

ยะทิทัง

ได้แก่บุคคลเหล่านี้คือ

จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา

คู่แห่งบุรุษสี่คู่ นับเรียงตัวบุรุษได้แปดบุรุษ

เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ

นั่นแหละสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า

อาทุเนยโย

เป็นสงฆ์ควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา

ปาทุเนยโย

เป็นสงฆ์ควรแก่สักการะที่เขาจัดไว้ต้อนรับ

ทักษิณเนยโย

เป็นผู้ควรรับทักษิณาทาน

อัญชะลิกระระณีโย

เป็นผู้ที่บุคคลทั่วไปควรทำอัญชลี

อะนุตตะรัง ปุณฺณักเขตตัง โลกัสนาสติ

เป็นเนื่อนาบุญของโลก ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า
ดังนี้

สังฆาภิกคิ

ทันทะ มะยัง สังฆาภิกคิง กะโรมะ เส

สัทธัมมะโช สุปะฏิปตติคุณาติยุตโต

พระสงฆ์ที่เกิดโดยพระสังฆธรรม ประกอบด้วยคุณ
มีความปฏิบัติดีเป็นต้น

โยภูฏัพพิโร อริยะบุคคะละสังฆะเสฏโฐ

เป็นหมู่แห่งพระอริยบุคคลอันประเสริฐแปลจำพวก

สีลาธัมมะปะวะราสะยะกายะจิตโต

มีกายและจิตอันอาศัยธรรมมีศีลเป็นต้นอันบรร

วันทามะหัง ตะมะรียานะคะณัง สุสุทธัง

ข้าพเจ้าไหว้หมู่แห่งพระอริยเจ้าเหล่านั้น
อันบริสุทธิ์ด้วยดี

สังโฆ โย สัพพะปาณีนัง สะระณัง เขมะมุตตะมัง

พระสงฆ์หมู่ใดเป็นสรณะอันเกษมสูงสุดของสัตว
ทั้งหลาย

ตะตยานุสสะติฏฐานัง วันทามิ ตัง สีเรนะหัง

ข้าพเจ้าไหว้พระสงฆ์หมู่นั้น
อันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกองค์ที่สามด้วยเศียรเกล้า

สังฆัสสัทธัมมิ ทาสเ (ทาสี)^๑ วะ

สังโฆ เม สามิกิสสะโร

ข้าพเจ้าเป็นทาสของพระสงฆ์ พระสงฆ์เป็นนาย
มีอิสระเหนือข้าพเจ้า

สังโฆ ทุกขัสสะ มาตา จะ วิธาคา จะ ทิตัสสะ เม

พระสงฆ์เป็นเครื่องกำจัดทุกข์
และทรงไว้ซึ่งประโยชน์แก่ข้าพเจ้า

สังฆัสสาทัง นิยยาเทมิ สรรีรัญชีวิตัญจิทัง

ข้าพเจ้ามอบกายถวายชีวิตนี้แด่พระสงฆ์

วันทันทโธหัง (วันทนต์หัง)^๑ จะริสสามิ,

สังฆัสโสปะฏิปันนัง

ข้าพเจ้าผู้เฒ่าอยู่จักประพฤติตาม
ซึ่งความปฏิบัติดีของพระสงฆ์

นัตถิ เม สรรณัง อัญญัง สังโฆ เม สรรณัง วะรัง

สรณะอื่นของข้าพเจ้าไม่มี

พระสงฆ์เป็นสรณะอันประเสริฐของข้าพเจ้า

เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัทฺธเมยยัง สัตถุ สาสะเน

ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้

ข้าพเจ้าพึงเจริญในพระศาสนาของพระศาสดา

^๑ หมายถึงในวงเล็บ

สังฆัง เม วันทะมานะ (วันทะมานายะ)°,

ยัง ปุณฺณัง ปะสุตัง อิธะ

ข้าพเจ้าผู้ให้อยู่ซึ่งพระสงฆ์

ได้ชวนชวายนบุญได้ในบัดนี้

สัพเพปิ อันตะรายา เม มาเทสุง ตัสสะ เตชะสา

อันตรรายทั้งปวงอย่าได้มีแก่ข้าพเจ้า

ด้วยเดชแห่งบุญนั้น

(หมอบกราบลง)

กาเยนะ วาจาเย วะ เจตะสา วา

ด้วยกายก็ดีด้วยวาจาก็ดีด้วยใจก็ดี

สังฆะ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง

กรรมน่าติเตียนอันใดที่ข้าพเจ้ากระทำแล้วในพระสงฆ์

สังโฆ ปะฎิคคัณฺหะตุ อัจจะยันตัง

ขอพระสงฆ์จงงดซึ่งโทษล่วงเกินอันนั้น

กาลันตะเร สังวะริตุง วะ สังฆะ

เพื่อการสำรวมระวังในพระสงฆ์ในกาลต่อไป

(จบคำทำวัตรเย็น)

°ทัญญาว่าในวงเล็บ

สรณคมนปาฐะ

ทันทะ มะยัง ติสระณะคะมะนะปาฐัง ภะณามะ เส

พุทธัง สาระณัง คัจฉามิ

ข้าพเจ้าถือเอาพระพุทธรเจ้าเป็นสรณะ

ธัมมัง สาระณัง คัจฉามิ

ข้าพเจ้าถือเอาพระธรรมเป็นสรณะ

สังฆัง สาระณัง คัจฉามิ

ข้าพเจ้าถือเอาพระสงฆ์เป็นสรณะ

ทุติยัมปิ พุทธัง สาระณัง คัจฉามิ

แม้ครั้งที่สองข้าพเจ้าถือเอาพระพุทธรเจ้าเป็นสรณะ

ทุติยัมปิ ธัมมัง สาระณัง คัจฉามิ

แม้ครั้งที่สองข้าพเจ้าถือเอาพระธรรมเป็นสรณะ

ทุติยัมปิ สังฆัง สาระณัง คัจฉามิ

แม้ครั้งที่สองข้าพเจ้าถือเอาพระสงฆ์เป็นสรณะ

ตติยัมปิ พุทธัง สาระณัง คัจฉามิ

แม้ครั้งที่สามข้าพเจ้าถือเอาพระพุทธรเจ้าเป็นสรณะ

ตติยัมปิ ธัมมัง สาระณัง คัจฉามิ

แม้ครั้งที่สามข้าพเจ้าถือเอาพระธรรมเป็นสรณะ

ตติยัมปิ สังฆัง สาระณัง คัจฉามิ

แม้ครั้งที่สามข้าพเจ้าถือเอาพระสงฆ์เป็นสรณะ

เขมาเขมสรณที่ปิกคาถา

หันทะ มะยัง เขมาเขมะสระระณะที่ปิกะคาถาโย

ภะณามะ เส

พะทุง เว สระระณัง ยันติ, ปัพพะตานิ ะนานิ จะ,

อารามะรูกะเจตฺยานิ, มะนุสสา ภะยะตฺตชิตา

มนุษย์เป็นอันมาก เมื่อเกิดมีภัยคุกคามแล้ว

ก็ถือเอาภูเขาบ้าง ป่าไม้บ้าง

อารามและรูกะเจตีย์บ้าง เป็นสรณะ

เนตัง โข สระระณัง เขมัง, เนตัง สระระณะมุตตะมัง,

เนตัง สระระณะมาคัมมะ, สัพพะทุกขา ปะมุจจะติ

นั่นมิใช่สรณะอันเกษมเลย นั่นมิใช่สรณะอันสูงสุด

เขาอาศัยสรณะนั้นแล้ว ย่อมไม่พ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้

โย จะ พุทธัญจะ ธัมมัญจะ, สังฆัญจะ สระระณังคะโต,

จัตตาริ อะริยะสัจจานิ, สัมมปปัญญาเย ปัสสะติ

ส่วนผู้ใดถือเอาพระพุทธพระธรรมพระสงฆ์

เป็นสรณะแล้ว เห็นอริยสัจคือความจริงอันประเสริฐสี่

ด้วยปัญญาอันชอบ

ทุกขัง ทุกขะสมุปปาตัง, ทุกขัสสะ จะ อะติกกะมัง,
อะริยัญญัจฉฐังคิกัง มัคคัง, ทุกขุปะสะมะคามินัง

คือเห็นความทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์

ความก้าวล่วงทุกข์เสียได้ และหนทางมีองค์แปด

อันประเสริฐเครื่องถึงความระงับทุกข์

เอตัง โข สรรณัง เขมัง, เอตัง สรรณะมุตตะมัง,

เอตัง สรรณะมาคัมมะ, สัพพะทุกขา ปะมุจจะติ

นั่นแหละเป็นสรณะอันเกษม นั่นเป็นสรณะอันสูงสุด

เขาอาศัยสรณะนั้นแล้ว ย่อมพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้

ปฐมพุทธภาสิตคาถา

หันทะ มะยัง ปะฐะมะพุททะภาสิตะคาถาโย ภะณามะ เส

อะเนกะชาติสังสารัง, สันธาวิสสัง อะนิพพิสัง

เมื่อเรายังไม่พบญาณ ได้เล่นท่องเที่ยวไปในสังสาร
เป็นอนЕКชาติ

คะทะการัง คะเวสันโต, ทุกขา ชาติ ปุนัปปุนัง

แสวงหาอยู่ซึ่งนายช่างปลุกเรื้อน คือค้นหาผู้สร้างภพ
การเกิดทุกคราวเป็นทุกข์ซ้ำไป

คะทะการะกะ ทิฏฐโฐสิ, ปุณะ เคทัง นะ กาหะสิ

นี่แน่นายช่างปลุกเรื้อน เรา รู้จักเจ้าเสียแล้ว
เจ้าจะทำเรื้อนให้เราไม่ได้อีกต่อไป

สัพพา เต ผาสสุกา ภักคา, คะทะภูฏัง วิสังชะตัง

โครงเรื้อนทั้งหมดของเจ้าเราหักเสียแล้ว
ยอดเรื้อนเราก็อ้อเสียแล้ว

วิสังขาระคะตัง จิตตัง, ตัณหานัง ชะยะมัชฌะคา

จิตของเราถึงแล้วซึ่งสภาพที่อะไรปรุงแต่งไม่ได้อีก
ต่อไป มันได้ถึงแล้วซึ่งความสิ้นไปแห่งตัณหา*

*คือ ถึงนิพพาน

โอวาทปาติโมกขคาถา

ทันตะ มะยัง โอวาทะปาติโมกขะคาถาโย ภะณามะ เส

สัพพะปาปัสสะ อะกะระณัง

การไม่ทำบาปทั้งปวง

กุสะลัสสุปะสัมปะทา

การทำกุศลให้ถึงพร้อม

สะจิตตะปะริโยทะปะนัง

การชำระจิตของตนให้ขาวรอบ

เอตัง พุทธานะสาสะนัง

ธรรม ๓ อย่างนี้ เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า
ทั้งหลาย

ขันติปะระมัง ตะโป ตีติกขา

ขันติคือความอดกลั้น เป็นธรรมเครื่องเผากิเลสอย่างยิ่ง

นิพพานัง ปะระมัง ะทนต์ติ พุทธา

ผู้รู้ทั้งหลายกล่าวพระนิพพานว่าเป็นธรรมอันยิ่ง

นะ ทิ ปัพพะชิโต ปะรุปะมาติ

ผู้กำจัดสัตว์อื่นอยู่ ไม่ถือว่าเป็นบรรพชิตเลย

สะมะโณ โทติ ปะรัง วิเทฐะยันโต

ผู้ทำสัตว์อื่นให้ลำบากอยู่ ไม่ถือว่าเป็นสมณะเลย

อะนุปะวาโท อะนุปะมาโต

การไม่พูดร้าย การไม่ทำร้าย

ปาติโมกเข จะ สังวะโร

การสำรวมในปาติโมกข์

มัตตัญญตา จะ ภาตัสสัมมิง

ความเป็นผู้รู้ประมาณในการบริโภค

ปีนัตถุจะ สะยะนาสะนัง

การนอนการนั่งในที่อันสงัด

อะริจิตเต จะ อาโยโค

ความหมั่นประกอบในการทำจิตให้ยิ่ง

เอตัง พุทธานะสาสะนัง

ธรรม ๖ อย่างนี้เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย

อริยธรรมา

ทันตะ มะยัง อริยะธรรมาโย ภะณามะ เส

ยัสสะ สัทธา ตะถาคะเต, อะจะลา สุปะติภูริตา

ศรัทธาในพระตถาคตของผู้ใดตั้งมั่นอย่างดีไม่หวั่นไหว

สีลัญจะ ยัสสะ กัลยาณัง, อริยะกัณตัง ปะสังสิตัง

และศีลของผู้ใดงดงาม

เป็นที่สรรเสริญที่พอใจของพระอริยเจ้า

สังฆะ ปะสาโท ยัสสัถิ, อชุกตัญจะ ทัสสะนัง

ความเลื่อมใสของผู้ใดมีในพระสงฆ์

และความเห็นของผู้ใดตรง

อะทะลิตโตติ ตัง อาหะ, อะโมฆันตัสสะ ชีวิตัง

บัณฑิตกล่าวเรียกเขาผู้นั้นว่าคนไม่จน

ชีวิตของเขาไม่เป็นหมัน

ตัสมา สัทธัญจะ สีลัญจะ, ปะสาทัง ธัมมะทัสสะนัง,

อะนุญญะเชตะ เมธาวิ, สะรัง พุทธานะสาสะนัง

เพราะฉะนั้น เมื่อระลึกได้ถึงคำสั่งสอน

ของพระพุทธเจ้าอยู่ ผู้มีปัญญาควรก่อสร้างศรัทธา

ศีล ความเลื่อมใส และความเห็นธรรมให้เนื่องๆ

ธัมมการวาทิกาถา

ทันตะ มะยัง ธัมมการวาทิกาถาโย ภะณามะ เส

เย จะ อะตีตา สัมพุทธา, เย จะ พุทธา อะนาคะตา,
โย เจตะระหิ สัมพุทโธ, พะทุนนัง โสกะนาสะโน

พระพุทเจ้าบรรดาที่ล่วงไปแล้วด้วย

ที่ยังไม่มาตรัสรู้ด้วย และพระพุทเจ้าผู้จัดโคก
ของมหาชนในกาลบัดนี้ด้วย

สัพเพ สัทธัมมะคะรุโน, วิหะริงสุ วิหาติ จะ,

อะถาปิ วิหะริสสันติ, เอสา พุทธานะธัมมะตา

พระพุทเจ้าทั้งปวงนั้นทุกพระองค์เคารพพระธรรม

ได้เป็นมาแล้วด้วย กำลังเป็นอยู่ด้วย และจักเป็นด้วย

เพราะธรรมดาของพระพุทเจ้าทั้งหลายเป็นเช่นนั้นเอง

ตัสมา ทิ อัตตะกาเมนะ, มะหัตตะมะภิกังขะตา,

สัทธัมโม คะรุกาตัพโพ, สะรัง พุทธานะสาสะนัง

เพราะฉะนั้น บุคคลผู้รักตน หวังอยู่เฉพาะคุณเบื้องสูง

เมื่อระลึกได้ถึงคำสั่งสอนของพระพุทเจ้าอยู่

จึงทำความเคารพพระธรรม

นะ ทิ ธัมโม อะธัมโม จะ, อุโภ สมะวิปาकिโน

ธรรมและอธรรมจะมีผลเหมือนกันทั้งสองอย่างหามิได้

อะธัมโม นิระยัง เนติ, ธัมโม ปาเปติ สุกะตัง

อธรรมย่อมนำไปนรก ธรรมย่อมนำไปถึงสุคติ

ธัมโม ทะเว รักษะติ ธัมมะจารัง

ธรรมแหละย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรมเป็นนิจ

ธัมโม สัจฉินโน สุขะมาวะหาติ

ธรรมที่ประพฤติดีแล้วย่อมนำสุขมาให้ตน

เอसानิสังโส ธัมเม สัจฉินเณ

นี่เป็นอานิสงส์ในธรรมที่ตนประพฤติดีแล้ว

(นะ ทุกคะตัง คัจฉะติ ธัมมะจารี)

ผู้ประพฤติธรรม ย่อมไม่ตกไปทุกติ

ติลักขณาติคาถา

หัตถะ มะยัง ติลักขณาติคาถาโย ภาณามะ เส

สัพเพ สังขารา อนิจจาติ, ยะทา ปัญญาเย ปัสสະติ
เมื่อใดบุคคลเห็นด้วยปัญญาว่า “สังขารทั้งปวงไม่เที่ยง”

อะถะ นิพพินทะติ ทุกเข, เอสะ มัคโค วิสุทธียา
เมื่อนั้นย่อมเห็นอภัยในสิ่งที่เป็นทุกข์ที่ตนหลง
นั้นแหละเป็นทางแห่งพระนิพพาน

อันเป็นธรรมหมดจด

สัพเพ สังขารา ทุกขาติ, ยะทา ปัญญาเย ปัสสະติ
เมื่อใดบุคคลเห็นด้วยปัญญาว่า “สังขารทั้งปวงเป็นทุกข์”

อะถะ นิพพินทะติ ทุกเข, เอสะ มัคโค วิสุทธียา
เมื่อนั้นย่อมเห็นอภัยในสิ่งที่เป็นทุกข์ที่ตนหลง
นั้นแหละเป็นทางแห่งพระนิพพาน

อันเป็นธรรมหมดจด

สัพเพ ธัมมา อนัตตาติ, ยะทา ปัญญาเย ปัสสະติ
เมื่อใดบุคคลเห็นด้วยปัญญาว่า
“ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา”

อะถะ นิพพินทะติ ทุกเข, เอสะ มัคโค วิสุทธียา
เมื่อนั้นย่อมเห็น้อยหน้าในสิ่งที่เป็นทุกข์ที่ตนหลง
นั้นแหละเป็นทางแห่งพระนิพพาน
อันเป็นธรรมหมดจด

อัปปะกา เต มะนุสเสสุ, เย ชะนา ปาระคามิโน
ในหมู่มนุษย์ทั้งหลาย
ผู้ที่ถึงฝั่งแห่งพระนิพพานมีน้อยนัก

อะถายัง อิตะรา ปะชา, ตีระเมวานุธาวะติ
หมู่มนุษย์นอกนั้นย่อมวิ่งเลาะอยู่ตามฝั่งในนี้เอง
เย จะ โข สัมมะทักขาเต, ธัมเม ธัมมานุวัตติโน
ก็ชนเหล่าใดประพฤติสมควรแก่ธรรม
ในธรรมที่ตรัสไว้ชอบแล้ว

เต ชะนา ปาระเมสสันติ, มัจจุเรยยัง สุทตตะรัง
ชนเหล่านั้นจักถึงฝั่งแห่งพระนิพพาน
ข้ามพ้นบ่วงแห่งมัจจุที่ข้ามได้ยากนัก

กัณ्हัง ธัมมัง วิปะทายะ, สุกกัณ ภาเวละ ปณฺทิตो
จงเป็นบัณฑิตละธรรมคำเสีย แล้วเจริญธรรมชาว

โอภา อะโนกะมาคัมมะ, วิเวเก ยัตถะ ทูระมัง,
ตัตตฺราภิระตมิจเจยยะ, ทิตฺวา กาเม อะภิญจะโน
จงมาถึงที่ไม่มีน้ำ จากที่มีน้ำ
จงละกามเสีย เป็นผู้ไม่มีความกังวล
จงยินดีเฉพาะต่อพระนิพพาน
อันเป็นที่สัจซึ่งสัตว์ยินดีได้โดยยาก

การสุตตคาถา

ทันตะ มะยัง ภาระสุตตะคาถาโย ภะณามะ เส

ภारा ทะเว ปัญจักขันธา

ขันธทั้งห้าเป็นของหนักเนื้อ

ภาระทาโร จะ ปุคคะโล

บุคคลแหละเป็นผู้แบกของหนักพาไป

ภाराทานัง ทุกขัง โลเก

การแบกถือของหนักเป็นความทุกข์ในโลก

ภาระนิกเขปะนัง สุขัง

การสลัดของหนักทิ้งลงเสียเป็นความสุข

นิกขิปิตฺวา คะรุณ ภารัง

พระอริยเจ้าสลัดทิ้งของหนักลงเสียแล้ว

อัญญัง ภารัง อะนาทียะ

ทิ้งไม่หยิบฉวยเอาของหนักอันอื่นขึ้นมาอีก

ละมุลลัง ตัณ्हัง อัพพุทฺหะ

ก็เป็นผู้ถอนตัณหาขึ้นได้กระทั่งราก

นิจฉาโต ประนิพพุโต

เป็นผู้หมดสิ่งปรารถนาดับสนิทไม่มีส่วนเหลือ

ปัจฉิมพทุธโรวาทปาฐะ

หัตถะ มะยัง ปัจฉิมะพทุธโรวาทะปาฐัง ภาณามะ เส

หัตถะทานิ ภิกขะเว อามันตะยามิ โว

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บัดนี้ เราขอเตือนท่านทั้งหลายว่า

วาระธัมมา สังขารา

สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา

อัปปะมาเทนะ สัมปาเทตะ

ท่านทั้งหลายจงทำความไม่ประมาทให้ถึงพร้อมเถิด

อะยัง ตะถาคะตัสสะ ปัจฉิมา วาจา

นี่เป็นพระวาจามีในครั้งสุดท้ายของพระตถาคตเจ้า

อุททิสสนาธิฎฐานคาถา

ทันตะ มะยัง อุททิสสนาธิฎฐานะคาถาโย

ภะณามะ เส

อิมินา ปุญญะกัมเมนะ

ด้วยบุญนี้อุทิศให้

อุปัชฌายา คุณุตตะรา

อุปัชฌาย์ผู้เลิศคุณ

อาจะริยุปะการา จะ

แลอาจารย์ผู้เกื้อหนุน

มาตา ปิตา จะ ญาตะกา

ทั้งพ่อแม่แลปวงญาติ

สุริโย จันทิมา ราชา

สุริย์จันทร์และราชา

คุณะวันตา นะราปี จะ

ผู้ทรงคุณหรือสูงชาติ

พรัหมะมารา จะ อินทา จะ

พรหมมารและอินทราช

โลกะปาลา จะ เทวะตา

ทั้งทวยเทพและโลกบาล

ยะโม มิตตา มะนุสสา จะ

ยมราชมนุษย์มิตร

มัชฌัตตา เวริกาปิ จะ

ผู้เป็นกลางผู้จ้องผลาญ

สัพเพ สัตตา สุขี โทนตุ

ขอให้ป็นสุขสานต์ทุกถ้วนหน้าอย่าทุกข์ทน

บุญญานิ ปะกะตานิ เม

บุญพองที่ข้าทำจงช่วยอำนวยศุภผล

สุขัง จะ ติวริัง เทนตุ

ให้สุขสามอย่างล้น

ชิปปัง ปาเปละ โวมะตัง

ให้ลู่ถึงนิพพานพลัน

อิมินา ปุญญะกัมเมนะ

ด้วยบุญนี้ที่เราทำ

อิมินา อุตฺติเสนะ จะ

แลอุทิศให้ปวงสัตว์

ชิปปาทัง สุลละเภ เจวะ

เราพลันได้ซึ่งการตัด

คณฺหุปาทานะเจทะนัง

ตัวคณหาอุปาทาน

เย สันตานิ ทินา ธัมมา

สิ่งชั่วในดวงใจ

*ทิพยสุข (ฌานสุข), พรหมสุข (พรหมวิหารสุข), อริยสุข (ผลสุข)

ยวาระ นิพพานะโต มะมัง

กว่าเราจะถึงนิพพาน

นัสสันตุ สัพพะทา เยวะ

มลายลีนจากสันดาน

ยัตถะ ชาโต ภาเว ภาเว

ทุก ๆ ภาพที่เราเกิด

อุชฺจิตตัง สะติปัญญา

มีจิตตรงและสติทั้งปัญญาอันประเสริฐ

สัลเลโข วิริยัมภินา

พร้อมทั้งความเพียรเลิศเป็นเครื่องชุกกิเลสหาย

มารา ละภันตุ โนกาสัง

โอกาสอย่าพึงมีแก่หมู่มารสิ้นทั้งหลาย

กาคฺคฺญจะ วิริเยสุ เม

เป็นช่องประทุษร้ายทำลายล้างความเพียรจม

พุทฺธาภิปะวะโร นาโถ

พระพุทธผู้บรรณาถ

ธัมโม นาโถ ะรุตตะโม

พระธรรมที่พึงอุดม

นาโถ ปัจเจกะพุทฺโธ จะ

พระปัจเจกพระพุทธสม-

สังโฆ นาโถตตะโร มะมัง

ทบพระสงฆ์ที่พึงผยอง

เตโสตตะมานุภาเวนะ

ด้วยอานุภาพนั้น

มาโรกาสัง ละภันตุ มา

ขอหม่อมารอย่าได้ช่อง

ทะสะปัญญานุภาเวนะ^๑

ด้วยเดชปัญญาทั้งสิบป้อม

มาโรกาสัง ละภันตุ มา

อย่าเปิดโอกาสแก่มาร เทอญ

^๑บุญกิริยาวัตถุ ๑๐

ข้อปฏิบัติที่ช่วยชำระจิตใจให้ปราศจากความโลภ โกรธ หลง เพื่อบรรเทาและกำจัดทุกข์ในชีวิต

๑. ทาน

- การให้ เสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทั้งวัตถุทาน (ปัจจัย ๔) และอภัยทาน

๒. ศีล

- ควบคุมการกระทำทางกาย วาจา ให้เรียบร้อยเป็นปกติ ไม่เบียดเบียนตนและคนอื่น

๓. ภาวนา

- อบรมจิตใจให้สงบ และเกิดปัญญารู้แจ้งเห็นจริงในอริยสัจ

๔. อปจายนะ

- อ่อนน้อมถ่อมตนอยู่เสมอ

๕. เวยยาวัจจะ

- ช่วยเหลือเกื้อกูลในกิจที่ถูกต้องดีงามแก่เพื่อนและสังคม

๖. ปัตติทานะ

- แผ่เมตตาและบุญกุศลที่ตนได้ทำแก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย

๗. ปัตตนาโมทนา

- อนุโมทนาพลอยยินดีกับความดีของผู้อื่น

๘. ธรรมสวณะ

- การฟังหรือศึกษาธรรมะอยู่เสมอ

๙. ธรรมเทศนา

- แนะนำข้อธรรมที่ตนได้ศึกษาและปฏิบัติมาให้แก่ผู้อื่น

๑๐. ทิฏฐุชุกัมมะ

- อบรมความคิดเห็นให้ถูกต้องกับหลักธรรมในพุทธศาสนา เช่น เชื่อเรื่องอริยสัจ, กรรม ทำดีได้ดี! ทำชั่วได้ชั่ว! เป็นต้น

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตรปาฐะ

หันทะ มะยัง ธัมมจักกัปปะวัตตะนะสูตระปาฐัง
ภะณามะ เส

ทเวเม ภิกขะเว อันตา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

ที่สุดแห่งการกระทำสองอย่างเหล่านี้ มีอยู่

ปีพพะชิเตนะ นะ เสวิตัพพา

เป็นสิ่งที่บรรพชิตไม่ควรข้องแวะเลย

โย จายัง กาเมสุ กามะสุขัลลิกานุโยโค

นี่คือการประกอบตนพัวพันอยู่ด้วยความใคร่ในกาม
ทั้งหลาย

ทีโน*

เป็นของต่ำทราม

คัมโม

เป็นของชาวบ้าน

โปถุชชะนิโก

เป็นของคนชั้นปู้ถุชน

*ทีโน อ่านว่า ฮีโน

อะนะริโย

ไม่ใช่ข้อปฏิบัติของพระอริยเจ้า

อนัตตะสังฺกัทธิโต

ไม่ประกอบด้วยประโยชน์เลย นี้อย่างหนึ่ง

โย จายัง อัตตะกิลละมะถานุโยโค

อีกอย่างหนึ่งคือการประกอบกรรมทานตนให้ลำบาก

ทุกโข

เป็นลสิ่งนำมาซึ่งทุกข์

อะนะริโย

ไม่ใช่ข้อปฏิบัติของพระอริยเจ้า

อนัตตะสังฺกัทธิโต

ไม่ประกอบด้วยประโยชน์เลย

เอเต เต ภิกขเว อุโก อันเต อะนุปะคัมมะ

มัชฌิมา ปะฏิปะทา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ข้อปฏิบัติเป็นทางสายกลาง

ไม่เข้าไปหาที่สุดแห่งการกระทำสองอย่างนั้น มีอยู่

ตะถาคะเตนะ อะภิสัมพุทฺธา

เป็นข้อปฏิบัติที่ตถาคตได้ตรัสรู้พร้อมเฉพาะแล้ว

จักขุกระณี

เป็นเครื่องกระทำให้เกิดจักขุ

ญาณะกระระณี

เป็นเครื่องกระทำให้เกิดญาณ

อุปะสะมาเย

เพื่อความสงบ

อะภิญญายะ

เพื่อความรู้อยิ่ง

สัมโพธายะ

เพื่อความรู้อบรม

นิพพานายะ สังวัตตะติ

เป็นไปพร้อมเพือนิพพาน

กะตะมา จะ สา ภิกขเว มัชฌิมา ปะฏิปะทา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

ข้อปฏิบัติเป็นทางสายกลางนั้นเป็นอย่างใดเล่า

อะยะเมวะ อะริโย อัญญัคิโก มัคโค

ข้อปฏิบัติเป็นทางสายกลางนั้น

คือ ข้อปฏิบัติเป็นหนทางอันประเสริฐ

ประกอบด้วยองค์แปดประการนี้เอง

เสยยะถิทัง

ได้แก่สิ่งเหล่านี้ คือ

สัมมาทิฏฐิ

ความเห็นชอบ

สัมมาสังกัปปो

ความดำริชอบ

สัมมาวาจา

การพูดจาชอบ

สัมมากัมมันโต

การทำงานชอบ

สัมมาอาชีโว

การเลี้ยงชีวิตชอบ

สัมมาวาโยโม

ความ پاکเพียรชอบ

สัมมาสะติ

ความระลึกชอบ

สัมมาสมาธิ

ความตั้งใจมั่นชอบ

อะยัง โข ส่า ภิกขะเว มัชฌิมา ปะฏิปะทา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย นี่แหละคือข้อปฏิบัติ

เป็นทางสายกลาง

ตะถาคะเตนะ อะภิสัมพุทธา

เป็นข้อปฏิบัติที่ตถาคตได้ตรัสรู้พร้อมเฉพาะแล้ว

จักขุกะระณิ

เป็นเครื่องกระทำให้เกิดจักขุ

ญาณะกระระณี

เป็นเครื่องกระทำให้เกิดญาณ

อุปะสะมาเย

เพื่อความสงบ

อะภิญญายะ

เพื่อความรู้อยิ่ง

สัมโพธายะ

เพื่อความรู้อบรม

นิพพานายะ สังวัตตะติ

เป็นไปพร้อมเพื่อนิพพาน

อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขัง อะริยะสัจจัง

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็อริยสัจคือทุกข์นี้ มีอยู่

ชาติปิ ทุกขา

คือความเกิดก็เป็นทุกข์

ชราปิ ทุกขา

ความแก่ก็เป็นทุกข์

มะระณัมปิ ทุกขัง

ความตายก็เป็นทุกข์

โสกะปะริเทวะทุกขะโทมะนัสสุปายาสาปิ ทุกขา

ความโศกความรำไรรำพันความไม่สบายกาย

ความไม่สบายใจความคับแค้นใจก็เป็นทุกข์

อัปปิเยติ สัมปะโยโค ทุกโข

ความประสพกับสิ่งไม่เป็นที่รักที่พอใจก็เป็นทุกข์

ปิเยติ วิปะโยโค ทุกโข

ความพลัดพรากจากสิ่งเป็นที่รักที่พอใจก็เป็นทุกข์

ยัมปิจังงะ นะ ละภะติ ตัมปิ ทุกขัง

มีความปรารถนาสิ่งใดไม่ได้สิ่งนั้น นั่นก็เป็นทุกข์

สังขิตเตนะ ปญฺจุปาทานักขันธา ทุกขา

ว่าโดยย่อ อุปาทานขันธทั้งห้าเป็นตัวยุทธ

อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขะสสมุทเทโย อะริยะสัจจํ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

ก็อริยสัจคือเหตุให้เกิดทุกข์นี้ มีอยู่

ยายัง ตัณหา

นี่คือตัณหา

โปโนพพะวิกา

อันเป็นเครื่องทำให้มีการเกิดอีก

นันทิราคะสะหะคะตา

อันประกอบอยู่ด้วยความกำหนัดด้วยอำนาจความเพลิน

ตัตตระ ตัตตราภินันทินิ

เป็นเครื่องทำให้เพลินอย่างยิ่งในอารมณ์นั้น ๆ

เสยยะถิทัง

ได้แก่ตัณหาเหล่านี้ คือ

กามะตัณหา

ตัณหาในกาม

ภะวะตัณหา

ตัณหาในความมีความเป็น

วิภะวะตัณหา

ตัณหาในความไม่มีไม่เป็น

อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขะนิโรธ อะริยะสัจจัง

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

ก็อริยสัจคือความดับไม่เหลือแห่งทุกข์นี้ มีอยู่

โย ตัสสาเยวะ ตัณหาเย อะเสสะวิราคะนิโรธ

นี่คือความดับสนิทเพราะจางไปโดยไม่มีเหลือของ

ตัณหาที่นั่นนั่นเอง

จาโค

เป็นความสลัดทิ้ง

ปะฏิณิสสัคโค

เป็นความสลละคืน

มุตติ

เป็นความปล่อย

อะนาละโย

เป็นความทำให้มีที่อาศัยซึ่งคณทานัน
อิทัง โข ปะนะ ภิกขะเว ทุกขะนิโรธคามินี
ปะฏิปะทา อะริยะสัจจัง

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็อริยสัจคือข้อปฏิบัติ
ที่ทำให้สัตว์ให้ถึงความดับไม่เหลือแห่งทุกข์นี้ มีอยู่

อะยะเมวะ อะริโย อัญญังคิโก มัคโค

นี่คือข้อปฏิบัติเป็นหนทางอันประเสริฐ
ประกอบด้วยองค์แปดประการ

เสยยะถิทัง

ได้แก่สิ่งเหล่านี้ คือ

สัมมาทิฏฐิ

ความเห็นชอบ

สัมมาสังกัปปิ

ความดำริชอบ

สัมมาวาจา

การพูดจาชอบ

สัมมากัมมันโต

การทำงานงานชอบ

สัมมาอาชีโว

การเลี้ยงชีวิตชอบ

สัมมาวาจาโม

ความ پاکเพียรชอบ

สัมมาสะติ

ความระลึกชอบ

สัมมาสมาธิ

ความตั้งใจมั่นชอบ

อิทัง ทุกขัง อะริยะสัจจันติ เม ภิกขเว,

ปุปฺเพ อะนนะนุสฺสฺเตสฺส ธัมเมสฺส, จักขุ อุตฺตะปาติ,

ญานัง อุตฺตะปาติ, ปญฺญา อุตฺตะปาติ,

วิชชา อุตฺตะปาติ, อาโลโก อุตฺตะปาติ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้วแก่เรา

ญาณเกิดขึ้นแล้วแก่เรา ปญญาเกิดขึ้นแล้วแก่เรา

วิชาเกิดขึ้นแล้วแก่เรา แสงสว่างเกิดขึ้นแล้วแก่เรา

ในธรรมที่เราไม่เคยฟังมาแต่ก่อน ว่าอริยสัจคือทุกข์

เป็นอย่างนี้

ดังนี้

ตัง โข ปะนิทัง ทุกขัง อะริยะสัจจัง ปะริญญะยันติ

ว่าก็อริยสัจคือทุกข์นั้นแล เป็นสิ่งที่ควรกำหนดรู้

ดังนี้

ดั่ง โข ปะนิทัง ทุกขัง อะริยะสัจจัง ปะริญญาตันติ
ว่าก็อริยสัจคือทุกข์นั้นแล เรากำหนดรู้ได้แล้ว
ดั่งนี้

อิทัง ทุกขะสะมุทะโย อะริยะสัจจันติ เม ภิกขเว,
ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ, จักขุ อุตตะปาติ,
ญานัง อุตตะปาติ, ปัญญา อุตตะปาติ, วิชชา อุตตะปาติ,
อาโลโก อุตตะปาติ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้วแก่เรา
ญาณเกิดขึ้นแล้วแก่เรา ปัญญาเกิดขึ้นแล้วแก่เรา
วิชชาเกิดขึ้นแล้วแก่เรา แสงสว่างเกิดขึ้นแล้วแก่เรา
ในธรรมที่เราไม่เคยฟังมาแต่ก่อน ว่าอริยสัจคือ
เหตุให้เกิดทุกข์ เป็นอย่างนี้ อย่างนี้
ดั่งนี้

ดั่ง โข ปะนิทัง ทุกขะสะมุทะโย อะริยะสัจจัง
ปะหาตัพพันติ

ว่าก็อริยสัจคือเหตุให้เกิดทุกข์นั้นแล
เป็นสิ่งที่ควรละเสีย
ดั่งนี้

ตัง โข ปะนิทัง ทุกขะสะมุทะโย อะริยะสัจจัง ปะทีนันติ
ว่าก็อริยสัจคือเหตุให้เกิดทุกขนั้นแล
เราจะได้แล้ว
ดังนี้

อิทัง ทุกขะนิโรธो อะริยะสัจจันติ เม ภิกขเว,
ปุปฺเพ อะนะนุสฺสฺเตสฺส ธัมเมสฺส, จักขุญฺ อุตฺตะปาติ,
ญฺเณญฺ อุตฺตะปาติ, ปญฺญา อุตฺตะปาติ,
วิชชา อุตฺตะปาติ, อาโลโก อุตฺตะปาติ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้วแก่เรา
ญาณเกิดขึ้นแล้วแก่เรา ปัญญาเกิดขึ้นแล้วแก่เรา
วิชาเกิดขึ้นแล้วแก่เรา แสงสว่างเกิดขึ้นแล้วแก่เรา
ในธรรมที่เราไม่เคยฟังมาแต่ก่อน ว่าอริยสัจคือความ
ดับไม่เหลือแห่งทุกข์ เป็นอย่างนี้ อย่างนี้
ดังนี้

ตัง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรธो อะริยะสัจจัง

สัจฉิกาทัพพันติ

ว่าก็อริยสัจคือความดับไม่เหลือแห่งทุกขนั้นแล
เป็นสิ่งที่ควรทำให้แจ้ง
ดังนี้

ตัง โข ปะนิทัง ทุกชะนิโรโร อะริยะสัจจัง
สัจฉิกะตันติ

ว่าก็อริยสัจคือความดับไม่เหลือแห่งทุกข์นั้นแล
เราทำให้แจ้งได้แล้ว
ดังนี้

อิทัง ทุกชะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสัจจันติ
เม ภิกขเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ัมเมสุ,
จักขุ อุตตะปาติ, ญาณัง อุตตะปาติ, ปัญญา อุตตะปาติ,
วิชา อุตตะปาติ, อาโลโก อุตตะปาติ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้วแก่เรา
ญาณเกิดขึ้นแล้วแก่เรา ปัญญาเกิดขึ้นแล้วแก่เรา
วิชาเกิดขึ้นแล้วแก่เรา แสงสว่างเกิดขึ้นแล้วแก่เรา
ในธรรมที่เราไม่เคยฟังมาแต่ก่อน ว่าอริยสัจคือ
ข้อปฏิบัติที่ทำให้ลุถึงความดับไม่เหลือแห่งทุกข์
เป็นอย่างนี้
ดังนี้

ตัง โข ปะนิทัง ทุกชะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา
อะริยะสัจจัง ภาเวตัพพันติ

ว่าก็อริยสัจคือข้อปฏิบัติ
ที่ทำสัตว์ให้ลุถึงความดับไม่เหลือแห่งทุกขนั้นแล
เป็นสิ่งที่ควรทำให้เกิดมี
ดังนี้

ตัง โข ปะนิทัง ทุกชะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา
อะริยะสัจจัง ภาวัตันติ

ว่าก็อริยสัจคือข้อปฏิบัติ
ที่ทำสัตว์ให้ลุถึงความดับไม่เหลือแห่งทุกขนั้นแล
เราทำให้เกิดมีได้แล้ว
ดังนี้

ยาวะกัฏเฐจะ เม ภิกขะเว, อิเมสุ จะตุสุ อะริยะสัจเจสุ,
เอวันติปะริวัณ्हัง ทวาทะสาการัง ยะถาภูตัง
ญาณะทัสสะนัง นะ สุวิสุทธัง อะโหสิ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย
ปัญญาเครื่องรู้เห็นตามที่เป็นจริง
มีปรีวัณ्ह์สามมีอาการสิบสองเช่นนั้น
ในอริยสัจทั้งสี่เหล่านี้
ยังไม่เป็นของบริสุทธิ์หมดจดด้วยดีแก่เราอยู่เพียงใด

เนวะ ตาวาทัง ภิกขเว สะเทวะเก โลเก สะมาระเก
สะพรัทมะเก, สัสสะมะณะพราหมณียา ปะชาเย
สะเทวะมะนุสสาเย, อะนุตตะรัง สัมมาสัมโพธิง
อะภิสัมพุทโธ ปัจจัญญาสิง

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ตลอดการเพียงนั้น
เรายังไม่ปฎิญาณว่าได้ตรัสรู้พร้อมเฉพาะแล้ว
ซึ่งอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ
ในโลกพร้อมทั้งเทวโลกมารโลกพรหมโลก^{*}
ในหมู่สัตว์พร้อมทั้งสมณพราหมณ์
พร้อมทั้งเทวดาและมนุษย์

ยะโต จะ โข เม ภิกขเว, อิมสุ จะตุสุ อะริยะสัจเจสุ,
เอวันติปะริวัฏฐัง ทวาทะสาการัง ยะถาภูตัง
ญาณะทัสสะนัง สุวิสุทธัง อะโหสิ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย
เมื่อใด ปัญญาเครื่องรู้เห็นตามที่เป็นจริง
มีปรัวัฏฏ์สามมีอาการสิบสองเช่นนั้นในอริยสัจทั้งสี่
เหล่านี้ เป็นของบริสุทธิ์หมดจดด้วยดีแก่เรา

^{*}ออกเสียงว่า เท-วะ-โลก มา-ระ-โลก พรหม-มะ-โลก

อะถาทัง ภิกขเว สะเทวะเก โลเก สะมาระเก
สะพุรฺทมะเก, สัสสะมะณะพฺราหฺมณียา ปะชาเย
สะเทวะมะนุสสาเย, อะนุตตะรัง สัมมาสัมโพธิง
อะภิสัมพุทฺธโร ปัจจัญญาสิง

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

เมื่อนั้น เราปฎิญาณว่าได้ตรัสรู้พร้อมเฉพาะแล้ว
ซึ่งอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ ในโลกพร้อมทั้ง
เทวโลกมารโลกพรหมโลก^{*} ในหมู่สัตว์พร้อมทั้ง
สมณพราหมณ์ พร้อมทั้งเทวดาและมนุษย์

ญาณัญจะ ปะนะ เม ภิกขเว ทัสสะนัง อุตตะปาติ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

ก็ญาณและทัสสะนะได้เกิดขึ้นแล้วแก่เรา

อะกุปฺปา เม วิมุตติ

ว่าความหลุดพ้นของเราไม่กลับกำเริบ

อะยะมันติมา ชาติ

ความเกิดนี้เป็นความเกิดครั้งสุดท้าย

นัตถิทานิ ปุนฺัพพะโวติ

บัดนี้ความเกิดอีกย่อมไม่มี

ดังนี้

^{*}ออกเสียงว่า เท-วะ-โลก มา-ระ-โลก พรหม-มะ-โลก

อริยมรรคมีองค์แปด

ทันทะ มะยัง อริยัญ्ञกิกะมัคคะปาฐัง ภะณามะ เส

อะยะเมวะ อะริโย อัญ्ञกิกโก มัคโค

หนทางนี้แล เป็นหนทางอันประเสริฐ
ซึ่งประกอบด้วยองค์แปด

เสยยะถิทัง

ได้แก่สิ่งเหล่านี้คือ

สัมมาทิฏฐิ

ความเห็นชอบ

สัมมาสังกัปป

ความดำริชอบ

สัมมาวาจา

การพูดจาชอบ

สัมมากัมมันโต

การทำงานชอบ

สัมมาอาชีโว

การเลี้ยงชีวิตชอบ

สัมมาวายาโม

ความพากเพียรชอบ

สัมมาสะติ

ความระลึกชอบ

สัมมาสมาธิ

ความตั้งใจมั่นชอบ

กะตะมา จะ ภิกขะเว สัมมาทิฏฐิ?

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ความเห็นชอบเป็นอย่างไรเล่า

ยัง โข ภิกขะเว ทุกเข ญาณัง

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ความรู้อันใด เป็นความรู้ในทุกข์

ทุกขะสะสมุททะเย ญาณัง

เป็นความรู้ในเหตุให้เกิดทุกข์

ทุกขะนิโรธเอ ญาณัง

เป็นความรู้ในความดับแห่งทุกข์

ทุกขะนิโรธคามินิยา ปะฏิปะทายะ ญาณัง

เป็นความรู้ในทางดำเนินให้ถึงความดับแห่งทุกข์

อะยัง วุจจะติ ภิกขะเว สัมมาทิฏฐิ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

อันนี้เรากล่าวว่า ความเห็นชอบ

กะตะโม จะ ภิกขะเว สัมมาสังกัปปो?

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ความดำริชอบเป็นอย่างไรเล่า

เนกขัมมะสังกัปปो

ความดำริในการออกจากกาม

อัพยาปาหะสังกับโป

ความดำริในการไม่มุ่งร้าย

อะวิหิงสาสังกับโป

ความดำริในการไม่เบียดเบียน

อะยัง วุจจะติ ภิกขะเว สัมมาสังกับโป

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อันนี้เรากล่าวว่า ความดำริชอบ

กะตะมา จะ ภิกขะเว สัมมาวาจา?

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย การพูดจาชอบเป็นอย่างไรเล่า

มุสาวาทา เวระมะณี

เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการพูดไม่จริง

ปิสุณายะ วาจาเย เวระมะณี

เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการพูดส่อเสียด

พะรุสายะ วาจาเย เวระมะณี

เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการพูดหยาบ

สัมผัปปะลาปา เวระมะณี

เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ

อะยัง วุจจะติ ภิกขะเว สัมมาวาจา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อันนี้เรากล่าวว่า การพูดจาชอบ

กะตะโม จะ ภิกขะเว สัมมากัมมันโต?

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

การทำงานชอบเป็นอย่างไรเล่า

ปาณาติปาตา เวระมะณี

เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการฆ่า

อะทินนาทานา เวระมะณี

เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของ
ไม่ได้ให้แล้ว

กาเมสุมิจจาจารา เวระมะณี

เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการประพฤติดีกในกาม
ทั้งหลาย

อะยัง วุจจะติ ภิกขเว สัมมากัมมันโต

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อันนี้เรากล่าวว่า
การทำงานชอบ

กะตะโม จะ ภิกขเว สัมมาอาชีโว?

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย การเลี้ยงชีวิตชอบเป็นอย่างไรเล่า

อิธะ ภิกขเว อะริยะสวะโก

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย
สาวกของพระอริยเจ้าในธรรมวินัยนี้

มิจจาอาชีวัง ปะหายะ

ละการเลี้ยงชีวิตที่ผิดเสีย

สัมมาอาชีเวนะ ชีวิกัง กัมเปติ

ย่อมสำเร็จความเป็นอยู่ด้วยการเลี้ยงชีวิตที่ชอบ

อะยัง วุจจะติ ภิกขเว สัมมาอาชีโว

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

อันนี้เรากล่าวว่า การเลี้ยงชีวิตชอบ

กะตะโม จะ ภิกขเว สัมมาวายาโม?

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

ความ پاکเพียรชอบเป็นอย่างไรเล่า

อิธะ ภิกขเว ภิกขุ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้

อะนุปปันนัง ปาปะกานัง อะกุสะลันัง ธัมมานัง

อะนุปปาทาเย, ฉันทัง ชะเนติ, วายะมะติ,

วิริยัง อาระกะติ, จิตตัง ปัคคัณหาคิ ปะทะหะติ

ย่อมทำความพอใจให้เกิดขึ้น

ย่อมพยายาม ปราศจากความเพียร ประครองตั้งจิตไว้

เพื่อจะยังอกุศลธรรมอันเป็นบาปที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้น

อุปปันนัง ปาปะกานัง อะกุสะลันัง ธัมมานัง

ปะทานาเย, ฉันทัง ชะเนติ, วายะมะติ,

วิริยัง อาระกะติ, จิตตัง ปัคคัณหาคิ ปะทะหะติ

ย่อมทำความพอใจให้เกิดขึ้น

ย่อมพยายาม ปราศจากความเพียร ประครองตั้งจิตไว้

เพื่อจะละอกุศลธรรมอันเป็นบาปที่เกิดขึ้นแล้ว

อะนุปปันนํ กุสะลํ ธัมมํ อุปปาทยะ,
ฉันทัง ชะเนติ, วายะมะติ, วิริยํ อาระกะติ,
จิตตํ ปคคัณหาติ ปะทะหะติ

ย่อมทำความพอใจให้เกิดขึ้น

ย่อมพยายาม ปรารภความเพียร ประคองตั้งจิตไว้
เพื่อจะยังกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น

อุปปันนํ กุสะลํ ธัมมํ จิตฺติยา,
อะสัมโมสาเย, ภิกขุภาวายะ, เวปุลลายะ,
ภาวนายะ, ปาริปุริยา, ฉันทัง ชะเนติ, วายะมะติ,
วิริยํ อาระกะติ, จิตตํ ปคคัณหาติ ปะทะหะติ

ย่อมทำความพอใจให้เกิดขึ้น

ย่อมพยายาม ปรารภความเพียร ประคองตั้งจิตไว้
เพื่อความตั้งอยู่ ความไม่เลอะเลือน

ความงอกงามยิ่งขึ้น ความไพบูลย์ ความเจริญ
ความเต็มรอบ แท่งกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว

อะยัง วุจจะติ ภิกขเว สัมมาวายาโม?

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

อันนี้เรากล่าวว่า ความ پاکเพียรชอบ

กะตะมา จะ ภิกขเว สัมมาสะติ?

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ความระลึกชอบเป็นอย่างไรเล่า

อิธะ ภิกขะเว ภิกขุ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้

กาเย กายานุปัสสี วิหะระติ

ย่อมเป็นผู้พิจารณาเห็นกายในกายอยู่เป็นประจำ

อาตปปี สัมปะชาโน สะติมา, วิเนยยะ โลเก

อะภิชฌาโทมะนัสสัง

มีความเพียรเครื่องเผากิเลส มีสัมปชัญญะ มีสติ

ถอนความพอใจและความไม่พอใจในโลกออกเสียได้

เวทะนาสุ เวทะนานุปัสสี วิหะระติ

ย่อมเป็นผู้พิจารณาเห็นเวทนาในเวทนาทั้งหลาย

อยู่เป็นประจำ

อาตปปี สัมปะชาโน สะติมา, วิเนยยะ โลเก

อะภิชฌาโทมะนัสสัง

มีความเพียรเครื่องเผากิเลส มีสัมปชัญญะ มีสติ

ถอนความพอใจและความไม่พอใจในโลกออกเสียได้

จิตเต จิตตานุปัสสี วิหะระติ

ย่อมเป็นผู้พิจารณาเห็นจิตในจิตอยู่เป็นประจำ

อาตปปี สัมปะชาโน สะติมา, วิเนยยะ โลเก

อะภิชฌาโทมะนัสสัง

มีความเพียรเครื่องเผากิเลส มีสัมปชัญญะ มีสติ

ถอนความพอใจและความไม่พอใจในโลกออกเสียได้

ธัมเมสุ ธัมมานุปัสสี วิหะระติ

ย่อมเป็นผู้พิจารณาเห็นธรรมในธรรมทั้งหลาย
อยู่เป็นประจำ

อาตาปี สัมปะชาโน สะติมา, วินยยะ โลเก

อะภิชฌาโทมะนัสสัง

มีความเพียรเครื่องเผากิเลส มีสัมปชัญญะ มีสติ
ถอนความพอใจและความไม่พอใจในโลกออกเสียได้

อะยัง วุจจะติ ภิกขเว สัมมาสะติ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อันนี้เรากล่าวว่า ความระลึกชอบ
กะตะโม จะ ภิกขเว สัมมาสมาธิ?

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ความตั้งใจมั่นชอบเป็นอย่างไรเล่า

อิธะ ภิกขเว ภิกขุ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้

วิวิจจะว กาเมหิ

สังัดแล้วจากกามทั้งหลาย

วิวิจจะ อะกุสะเลหิ ธัมเมหิ

สังัดแล้วจากธรรมที่เป็นอกุศลทั้งหลาย

สะวัตักกัง สะวิจารณ์ วิเวกะชัง ปิติสุชัง ปะฐะมัง

ฌานัง อุปะสัมปัชชะ วิหะระติ

เข้าถึงปฐมฌาน ประกอบด้วยวิตกวิจารณ์ มีปิติและสุข
อันเกิดจากวิเวก แล้วแลอยู่

วิตักกะวิจารณ์ัง วูปะสะมา

เพราะความที่วิตกวิจารณ์ทั้งสองระงับลง
อัมมัตตัง สัมปะสาทะนัง เจตะโส, เอโกทิภาวัง,
อะวิตักกัง อะวิจารณ์ัง, สะมาธิชัง ปิติสุชัง ทุตินัง
ฌานัง อุปะสัมปัชชะ วิหะระติ

เข้าถึงทุติยฌาน เป็นเครื่องฟ่องใสแห่งใจในภายใน
ให้สมาธิเป็นธรรมอันเอกพุดมีขึ้น ไม่มีวิตกไม่มีวิจารณ์
มีแต่ปีติและสุขอันเกิดจากสมาธิ แล้วแลอยู่

ปีติยา จะ วิราคา

อนึ่งเพราะความจางคลายไปแห่งปีติ
อุเปกชะโก จะ วิหะระติ, สะโต จะ สัมปะชาโน
ย่อมเป็นผู้อยู่อุเบกขา มีสติและสัมปชัญญะ
สุขัญจะ กาเยนะ ปะฏิสังเวเทติ

และย่อมเสวยความสุขด้วยนามกาย
ยันตัง อะริยา อาจิกขันติ, อุเปกชะโก สะติมา
สุชะวิหารีติ

ชนิดที่พระอริยเจ้าทั้งหลาย ย่อมกล่าวสรรเสริญ
ผู้นั้นว่า เป็นผู้อยู่อุเบกขา มีสติอยู่เป็นปกติสุข
ดังนี้

ตะตียัง ฌานัง อุปะสัมปัชชะ วิหะระติ

เข้าถึงตติยฌาน แล้วแลอยู่

สุขัสสะ จะ ปะทานา

เพราะละสุขเสียได้

ทุกขัสสะ จะ ปะทานา

และเพราะละทุกข์เสียได้

บุพเพวะ โสมนัสสะโทมนัสสานัง อตถังคะมา

เพราะความดับไปแห่งโสมนัสและโทมนัสทั้งสอง
ในกาลก่อน

อะทุกขะมะสุขัง อูปะกขาสะติปาริสุทธิง,

จะตุตถัง ฌานัง อูปะสัมปชชะ วิหะระติ

เข้าถึงจตุตถฌาน ไม่มีทุกข์ไม่มีสุข มีแต่ความที่สติ
เป็นธรรมชาติบริสุทธิ์เพราะอุเบกขา แล้วแลอยู่

อะยัง วุจจะติ ภิกขะเว สัมมาสะมาธิ

คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย อันนี้เรากล่าวว่า
ความตั้งใจนั้นชอบ

อานาปานสติสูตร

หัตถะ มะยัง อานาปานะสติปาฐัง ภะณามะ เส

อานาปานะสติ ภิกขเว ภาวิตา พะหุลิกะตา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

อานาปานสติอันบุคคลเจริญแล้ว,ทำให้มากแล้ว

มะทัฬพะลา โทติ มะทานิสังสา

ย่อมมีผลใหญ่ มีอานิสงส์ใหญ่

อานาปานะสติ ภิกขเว ภาวิตา พะหุลิกะตา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

อานาปานสติอันบุคคลเจริญทำให้มากแล้ว

จัตตาริ สะติปัญฺฐานะ ปะริปุเรนติ

ย่อมทำสติปัญฐานทั้งสี่ให้บริบูรณ์

จัตตาริ สะติปัญฺฐานา ภาวิตา พะหุลิกะตา

สติปัญฐานทั้งสี่อันบุคคลเจริญทำให้มากแล้ว

สัตตะ โพชฌังคะ ปะริปุเรนติ

ย่อมทำโพชฌงค์ทั้งเจ็ดให้บริบูรณ์

สัตตะ โพชฌังคา ภาวิตา พะหุลิกะตา

โพชฌงค์ทั้งเจ็ดอันบุคคลเจริญทำให้มากแล้ว

วิชชา วิมุตติง ปะริปุเรนติ

ย่อมทำวิชชาและวิมุตติให้บริบูรณ์

กะถัง ภาวิตา จะ ภิกขะเว อานาปานะสะติ,
กะถัง พะหุลีกะตา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

ก็อานาปานสติอันบุคคลเจริญทำให้มากแล้วอย่างไรเล่า

มะหัพพะลา โทติ มะหานิสังสา?

จึงมีผลใหญ่ มีอานิสงส์ใหญ่?

อิธะ ภิกขะเว ภิกขุ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้

อะรัญญะคะโต วา

ไปแล้วสู่ป่าก็ตาม

รุกขะมุละคะโต วา

ไปแล้วสู่โคนไม้ก็ตาม

สุญญาคาระคะโต วา

ไปแล้วสู่เรือนว่างก็ตาม

นิสีทะติ ปัลลังกัง อาภุชิตวา

นั่งคู้ขาเข้ามาโดยรอบแล้ว

อุชุง กายัง ปะณิธายะ, ปะริมุขัง สะติง อุปัฏฐะเปตวา

ตั้งกายตรง ดำรงสติมั่น

โส สะโต วะ อัสสะสะติ, สะโต ปัสสะสะติ

ภิกษุนั้น เป็นผู้มีสติอยู่นั้นเทียว

หายใจเข้า มีสติอยู่ หายใจออก

ทีฆัง วา อัสนันโต, ทีฆัง อัสนามิติ ปะชานาติ
ภิกษุณัณ เมื่อหายใจเข้ายาว ก็รู้สึกตัวทั่วถึงว่า
เราหายใจเข้ายาว ดังนี้

ทีฆัง วา ปัสสนันโต, ทีฆัง ปัสสนามิติ ปะชานาติ
เมื่อหายใจออกยาว ก็รู้สึกตัวทั่วถึงว่า
เราหายใจออกยาว ดังนี้

รัสสัง วา อัสนันโต, รัสสัง อัสนามิติ ปะชานาติ
ภิกษุณัณ เมื่อหายใจเข้าสั้น ก็รู้สึกตัวทั่วถึงว่า
เราหายใจเข้าสั้น ดังนี้

รัสสัง วา ปัสสนันโต, รัสสัง ปัสสนามิติ ปะชานาติ
เมื่อหายใจออกสั้น ก็รู้สึกตัวทั่วถึงว่า
เราหายใจออกสั้น ดังนี้

สัพพะกายะปะฏิสังเวที อัสนนีสสามิติ ลิกขะติ
ภิกษุณัณ ย่อมทำในบทศึกษาว่า
เราเป็นผู้รู้พร้อมเฉพาะซึ่งกายทั้งปวง
จักหายใจเข้า ดังนี้

สัพพะกายะปะฏิสังเวที ปัสสนนีสสามิติ ลิกขะติ
ย่อมทำในบทศึกษาว่า
เราเป็นผู้รู้พร้อมเฉพาะซึ่งกายทั้งปวง
จักหายใจออก ดังนี้

ปัสสัณณัง กายะสังขารัง อัสสละสิสสามิติ ลิกขะติ

ภิกษุ^{นั้น} ย่อมทำในบทศึกษาว่า
เราเป็นผู้ทำกายสังขารให้ร้างบอ^{ยู่}
จักหายใจเข้า ^{ดังนี้}

ปัสสัณณัง กายะสังขารัง ปัสสละสิสสามิติ ลิกขะติ

ย่อมทำในบทศึกษาว่า
เราเป็นผู้ทำกายสังขารให้ร้างบอ^{ยู่}
จักหายใจออก ^{ดังนี้}

ปีติปะฏิสังเวที อัสสละสิสสามิติ ลิกขะติ

ภิกษุ^{นั้น} ย่อมทำในบทศึกษาว่า
เราเป็นผู้รู้พร้อมเฉพาะซึ่งปีติ จักหายใจเข้า ^{ดังนี้}

ปีติปะฏิสังเวที ปัสสละสิสสามิติ ลิกขะติ

ย่อมทำในบทศึกษาว่า
เราเป็นผู้รู้พร้อมเฉพาะซึ่งปีติ
จักหายใจออก ^{ดังนี้}

สุขะปะฏิสังเวที อัสสละสิสสามิติ ลิกขะติ

ภิกษุ^{นั้น} ย่อมทำในบทศึกษาว่า
เราเป็นผู้รู้พร้อมเฉพาะซึ่งสุข จักหายใจเข้า ^{ดังนี้}

สุขะปะฏิสังเวที ปัสสละสิสสามิติ ลิกขะติ

ย่อมทำในบทศึกษาว่า
เราเป็นผู้รู้พร้อมเฉพาะซึ่งสุข จักหายใจออก ^{ดังนี้}

จิตตะสังขาระปะฏิสังเวที อัสนะสิสสามิติ ลิกขะติ

ภิกษุฉันนั้น ย่อมทำในบทศึกษาว่า
เราเป็นผู้รู้พร้อมเฉพาะซึ่งจิตตสังขาร
จักหายใจเข้า ดังนี้

จิตตะสังขาระปะฏิสังเวที ปัสสะสิสสามิติ ลิกขะติ

ย่อมทำในบทศึกษาว่า
เราเป็นผู้รู้พร้อมเฉพาะซึ่งจิตตสังขาร
จักหายใจออก ดังนี้

ปัสสัมภะยัง จิตตะสังขารัง อัสนะสิสสามิติ ลิกขะติ

ภิกษุฉันนั้น ย่อมทำในบทศึกษาว่า
เราเป็นผู้ทำจิตตสังขารให้ว่างบออยู่
จักหายใจเข้า ดังนี้

ปัสสัมภะยัง จิตตะสังขารัง ปัสสะสิสสามิติ ลิกขะติ

ย่อมทำในบทศึกษาว่า
เราเป็นผู้ทำจิตตสังขารให้ว่างบออยู่
จักหายใจออก ดังนี้

จิตตะปะฏิสังเวที อัสนะสิสสามิติ ลิกขะติ

ภิกษุฉันนั้น ย่อมทำในบทศึกษาว่า
เราเป็นผู้รู้พร้อมเฉพาะซึ่งจิต จักหายใจเข้า ดังนี้

จิตตะปะฏิสังเวที ปัสสะสิสสามิติ ลิกขะติ

ย่อมทำในบทศึกษาว่า
เราเป็นผู้รู้พร้อมเฉพาะซึ่งจิต จักหายใจออก ดังนี้

อะภิปปะโมทะยัง จิตตัง อัสสะลิสสามิติ ลิกขะติ

ภิกษุ นั้น ย่อมทำในบทศึกษาว่า
เราเป็นผู้ทำจิตให้ปราโมทย์ยิ่งอยู่
จักหายใจเข้า ดังนี้

อะภิปปะโมทะยัง จิตตัง ปัสสะลิสสามิติ ลิกขะติ

ย่อมทำในบทศึกษาว่า
เราเป็นผู้ทำจิตให้ปราโมทย์ยิ่งอยู่
จักหายใจออก ดังนี้

สมาทะทัง จิตตัง อัสสะลิสสามิติ ลิกขะติ

ภิกษุ นั้น ย่อมทำในบทศึกษาว่า
เราเป็นผู้ทำจิตให้ตั้งมั่นอยู่ จักหายใจเข้า ดังนี้

สมาทะทัง จิตตัง ปัสสะลิสสามิติ ลิกขะติ

ย่อมทำในบทศึกษาว่า
เราเป็นผู้ทำจิตให้ตั้งมั่นอยู่ จักหายใจออก ดังนี้

วิโมจะยัง จิตตัง อัสสะลิสสามิติ ลิกขะติ

ภิกษุ นั้น ย่อมทำในบทศึกษาว่า
เราเป็นผู้ทำจิตให้ปล่อยอยู่ จักหายใจเข้า ดังนี้

วิโมจะยัง จิตตัง ปัสสะลิสสามิติ ลิกขะติ

ย่อมทำในบทศึกษาว่า
เราเป็นผู้ทำจิตให้ปล่อยอยู่ จักหายใจออก ดังนี้

อะนิจจานุปัสสี อัสสะลิสสามิติ ลิกขะติ

ภิกษุณัณ ย่อมทำในบทศึกษาว่า
เราเป็นผู้ตามเห็นซึ่งความไม่เที่ยงอยู่เป็นประจำ
จักหายใจเข้า ดังนี้

อะนิจจานุปัสสี ปัสสะลิสสามิติ ลิกขะติ

ย่อมทำในบทศึกษาว่า
เราเป็นผู้ตามเห็นซึ่งความไม่เที่ยงอยู่เป็นประจำ
จักหายใจออก ดังนี้

วिरากานุปัสสี อัสสะลิสสามิติ ลิกขะติ

ภิกษุณัณ ย่อมทำในบทศึกษาว่า
เราเป็นผู้ตามเห็นซึ่งความจางคลายอยู่เป็นประจำ
จักหายใจเข้า ดังนี้

วिरากานุปัสสี ปัสสะลิสสามิติ ลิกขะติ

ย่อมทำในบทศึกษาว่า
เราเป็นผู้ตามเห็นซึ่งความจางคลายอยู่เป็นประจำ
จักหายใจออก ดังนี้

นิโรธานุปัสสี อัสสะลิสสามิติ ลิกขะติ

ภิกษุณัณ ย่อมทำในบทศึกษาว่า
เราเป็นผู้ตามเห็นซึ่งความดับไม่เหลืออยู่เป็นประจำ
จักหายใจเข้า ดังนี้

นิโรธานุปัสสี ปัสสะลิสสามิติ ลิกขะติ

ย่อมทำในบทศึกษาว่า

เราเป็นผู้ตามเห็นซึ่งความดับไม่เหลืออยู่เป็นประจำ

จักหายใจออก ดังนี้

ปะฏินิสสัคคานุปัสสี อัสสะลิสสามิติ ลิกขะติ

ภิกษุ นั้น ย่อมทำในบทศึกษาว่า

เราเป็นผู้ตามเห็นซึ่งความสลัดคืนอยู่เป็นประจำ

จักหายใจเข้า ดังนี้

ปะฏินิสสัคคานุปัสสี ปัสสะลิสสามิติ ลิกขะติ

ย่อมทำในบทศึกษาว่า

เราเป็นผู้ตามเห็นซึ่งความสลัดคืนอยู่เป็นประจำ

จักหายใจออก ดังนี้

เอวัง ภาวิตา โข ภิกขะเว อานาปานะสะติ เอวัง

พะหุลีกะตา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อานาปานสติอันบุคคลเจริญแล้ว

ทำให้มากแล้ว อย่างนี้แล

มะหัพพะลา โทติ มะทานิสังสา

ย่อมมีผลใหญ่ มีอานิสงส์ใหญ่

อติ

ด้วยประการฉะนี้แล

มงคลสูตร

(ทางแห่งความเจริญ)

หันทะ มะยัง มังคะละสุตตะปาฐัง ภาณามะ เส

พระพุ เทวา มนุสสา จะ, มังคะลานิ อะจินตะยุง
อากังขะมานา โสตถานัง, พุรุติ มังคะละมุตตะมัง
บุคคลผู้หนึ่งได้กราบทูลถามพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า
หม่อมเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย มุ่งหมายความเจริญ
ก้าวหน้าแล้ว แต่สิ่งใดเล่าคือมงคลอันแท้จริง
ขอพระองค์ทรงบอกทางมงคลอันสูงสุดเถิด
พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงตรัสตอบดังนี้ว่า

อะเสวะนา จะ พาลานัง

การไม่คบคนพาล

ปณิติตานัญจะ เสวะนา

การคบบัณฑิต

บุชา จะ ปุชะนียานัง

การบูชาต่อบุคคลที่ควรบูชา

เอตัมมังคะละมุตตะมัง

(ทำความเห็นให้ถูกต้อง)

กิจเหล่านี้เป็นมงคลอันสูงสุด

ปะฏิรูปะเทสะวาโส จะ

การอยู่ในประเทศอันสมควร

บุพเพ จะ กะตะปุญญะตา

การเป็นผู้ทำบุญไว้ในกาลก่อน

อัตตะสัมมาปะณิธิ จะ

การตั้งตนไว้ชอบ

เอตัมมังคะละมุตตะมัง

(มองปัจจัยพื้นฐาน)

กิจเหล่านี้เป็นมงคลอันสูงสุด

พาหุสัจจะ

การเป็นผู้ได้ยินได้ฟังมาก

ลีปปัญจะ

การมีศิลปวิทยา

วินะโย จะ สุลิกขิตो

วินัยที่ศึกษาดีแล้ว

สุภาสิตา จะ ยา วาจา

วาจาที่เป็นสุภาสิต

เอตัมมังคะละมุตตะมัง

(รู้งานดีมีวินัย)

กิจเหล่านี้เป็นมงคลอันสูงสุด

มาตาปิตุอุปัฏฐานัง

การบำรุงเลี้ยงมารดาบิดา

ปุตตะทารัสสะ สังคะโท

การสงเคราะห์บุตรและภรรยา

อะนาकुลา จะ กัมมันตา

การทำงานที่ไม่ยุ่งเหยิงสับสน

เอตัมมังคะละมุตตะมัง

(ทำให้ครอบครัวอบอุ่น)

กิจเหล่านี้เป็นมงคลอันสูงสุด

ทานัญจะ

การบำเพ็ญทาน

ธัมมะจะรียา จะ

การประพฤติธรรม

ญาคะกานัญจะ สังคะโท

การสงเคราะห์หมู่ญาติมิตร

อะนะวัชชานิ กัมมานิ

การทำงานอันปราศจากโทษ

เอตัมมังคะละมุตตะมัง

(เกื้อหนุนสังคม)

กิจเหล่านี้เป็นมงคลอันสูงสุด

อาระตี วิระตี ปาปา

การงดเว้นจากบาปกรรม

มัชชะปาณา จะ สัญญะโม

การเหินยวร้างใจไว้น่าดื่มน้ำเมา

อัปปะมาโท จะ ธัมเมสุ

การไม่ประมาทในธรรมทั้งหลาย

เอตัมมังคะละมุตตะมัง

(ปฏิบัติธรรมขั้นพื้นฐาน)

กิจเหล่านี้เป็นมงคลอันสูงสุด

การะโว จะ

ความเคารพอ่อนน้อม

นิวาโต จะ

ความอ่อนน้อมถ่อมตัวไม่เย่อหยิ่ง

สันตุฎฐี จะ

ความสันโดษยินดีในของที่มีอยู่

กะตัญญตา

ความเป็นคนกตัญญู

กาเลนะ ธัมมัสสะวะนัง

การฟังธรรมตามกาล

เอตัมมังคะละมุตตะมัง

(ปฏิบัติธรรมขั้นต้น)

กิจเหล่านี้เป็นมงคลอันสูงสุด

ขันตี จะ

ความอดทน

โสวะจัสสะตา

ความเป็นคนว่าง่ายสอนง่าย

สะมะณันญจะ ทัสสะนัง

การได้พบสมณะผู้สงบจากกิเลส

กาเลนะ ธัมมะสากัจฉา

การสนทนาธรรมกันตามกาล

เอตัมมังคะละมุตตะมัง (ปฏิบัติธรรมชั้นกลาง)

กิจเหล่านี้เป็นมงคลอันสูงสุด

ตะโป จะ

มีความเพียรเพากิเลส

พรัทุมะจะริยัญจะ

การประพฤติพรหมจรรย์

อะริยะสัจจานะ ทัสสะนัง

การเห็นอริยสัจ

นิพพานะสังฉิกิริยา จะ

การทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน

เอตัมมังคะละมุตตะมัง (ปฏิบัติธรรมชั้นสูง ดับกิเลส)

กิจเหล่านี้เป็นมงคลอันสูงสุด

พญจัสสะ โลกะธัมเมติ, จิตตัง ยัสสะ นะ กัมปะติ

จิตของผู้ใดอันโลกธรรม^๑ทั้งหลายถูกต้องแล้ว

ไม่หวั่นไหว

อะโสกัง

เป็นจิตไม่เศร้าโศก

^๑อ่านว่า โลก-กะ-ธรรม

วิระขัง

เป็นจิตไร้ธุลีกิเลส

เขมมัง

เป็นจิตอันเกษมศานต์

เอตัมมังคะละมุตตะมัง (รับผลจากการปฏิบัติธรรม)

กิจเหล่านี้เป็นมงคลอันสูงสุด

เอตาทิสานิ กัตวานะ, สัพพัตถะมะปราชิตา,

สัพพัตถะ โสตถิง คัจฉันติ

ตันเตสัง มังคะละมุตตะมัง

หมู่มนุษย์ทั้งหลาย

ถ้าได้กระทำมงคลทั้ง ๓๘ ประการนี้ให้มีในตนแล้ว

จะเป็นผู้ไม่พ่ายแพ้ในที่ทั้งปวง

ย่อมถึงความสวัสดิ์ในทุกสถาน

ทั้งหมดนี้เป็นมงคล คือเหตุให้ถึงความเจริญก้าวหน้า

อันสูงสุดของมนุษย์ทั้งหลายโดยแท้

อิติ

ด้วยประการฉะนี้แล

ปราคาสัตตปาฐะ

(ทางแห่งความเสื่อม)

หันทะ มะยัง ปะรากะวะสุตตะปาฐัง ภาณามะ เส

สุวิชาโน ภาวัง โทติ

ผู้เจริญเรารู้ได้ง่าย

สุวิชาโน ปะรากะโว

ผู้เสื่อมเรารู้ได้ง่าย

ธัมมะกาโม ภาวัง โทติ

ผู้ใคร่ธรรมเป็นผู้เจริญ

ธัมมะเทสสี ปะรากะโว

ผู้เกลียดชังธรรมเป็นผู้เสื่อม

อะสันตัสสะ ปิยา โทนติ, นะ สันเต กุรุเต ปิยัง,

อะสะตัง ธัมมัง โรเจติ, ตัง ปะรากะวะโต มุขัง

เขานั้นทำความรักในอสังตบุรุษ^๑

ไม่ทำความรักในสังตบุรุษ^๒

เขาชอบใจธรรมในอสังตบุรุษ

ชื่อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม

^๑อ่านว่า อะ - สัต - บุ - หรุติ

^๒อ่านว่า สัต - บุ - หรุติ

นิททาสีลี สะภาสีลี, อะนุญฐาตา จะ โย นะโร,
อะละโส โกธะปัญญาโน, ตัง ปะรากะวะโต มุขัง
ผู้ใดเป็นผู้ชอบนอนหลับ ชอบพูดคุย ไม่ขยัน
เกียจคร้านการทำงาน และเป็นคนมักโกรธ
ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม

โย มาตะรัง ปิตะรัง วา, ชินณะกัง คะตะโยพพะนัง,
ปะหุสันโต นะ ภาระติ, ตัง ปะรากะวะโต มุขัง
ผู้ใดมีความสามารถอยู่ ไม่เลี้ยงดูบิดามารดา ผู้ชรา
อันมีวัยหนุ่มผ่านไปแล้ว ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม

โย พุราหุมะณัง สะมะณัง วา, อัญญัง วาปี ะณิพพะกัง,
มุสวาเทนะ วัณเฑติ, ตัง ปะรากะวะโต มุขัง
ผู้ใดหลอกลวงสมณะพราหมณ์
หลอกแม้วณิกคนขอทานอื่นใดด้วยมุสวาท
ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม

ปะหุตะวิตโต ปุริโส, สะทริญญู สะโกชะโน,
เอโก ฤๅชะติ สาธุนิ, ตัง ปะรากะวะโต มุขัง
ผู้ใดมีทรัพย์มีเงิน มีของเหลือกินเหลือใช้
เขาบริโภคลสิ่งที่ดี ๆ นั้นแต่ผู้เดียว
ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม

ชาติถัทโธ ธนะถัทโธ, โคตตะถัทโธ จะ โย นะโร,
สัตถุญญามะติมัญญเอติ, ตัง ปะรากะวะโต มุขัง

ผู้ใดหญิงเพราะชาติกำเนิด หญิงเพราะทรัพย์
หญิงเพราะโคตร แล้วดูหมิ่นซึ่งญาติของตน
ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม

อิตถิธุตโต สุราธุตโต, อักกะธุตโต จะ โย นะโร,
ลัทธัง ลัทธัง วินาสเอติ, ตัง ปะรากะวะโต มุขัง

ผู้ใดเป็นนักเลงหญิง นักเลงสุรา และนักเลง
เล่นการพนัน เขาได้ทำลายทรัพย์ที่หาได้มา
ให้พินาศลึบหายไป ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม

เสถิ ทาเรถิ อะสันตุญญู, เวลียาสุ ปะทุสสะติ,
ทุสสะติ ปะระทาเรสุ, ตัง ปะรากะวะโต มุขัง

ผู้ใดไม่พอใจรักใคร่ในภรรยาตน กลับไปเที่ยวชุกชน
กับหญิงแพศยา และลอบทำชู้กับภรรยาของผู้อื่น
ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม

อะตีตะโยพพะโน โปโส, อาเนติ ติมพะรุตะนะนิง,
ตัสสา อิสสา นะ สุปปะติ, ตัง ปะรากะวะโต มุขัง

ชายแก่ผู้มีวัยหนุ่มผ่านไปแล้ว
ได้นำหญิงสาวน้อยมาเป็นภรรยา เขาอนอนไม่หลับ
เพราะความหึงหวงและห่วงอาลัยในหญิงนั้น
ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม

อิตถิง โสณทิง วิกิริณิง, ปุริสัง วาปี ตาทิสัง,
อิสสระยัสุมิง ฐะเปติ, ตัง ปะรากะวะโต มุขัง

ชายใดตั้งหญิงนักเลงใช้จ่ายสุรุษสุร่ายมาเป็นแม่เรือน
และหรือหญิงใดตั้งชายนักเลงใช้จ่ายสุรุษสุร่าย
มาเป็นพ่อเรือน ชื่อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม

อัปปะโกโค มะหาตัญโท, ชัตติเย ชายะเต กุเล,
โส จะ รัชชัง ปัตถะยะติ, ตัง ปะรากะวะโต มุขัง

ผู้ใดเกิดในตระกูลกษัตริย์ มีโภคะน้อย
แต่มีความอยากใหญ่ ปรารถนาราชสมบัติ
ชื่อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม

เอเต ปะรากะเว โลเก, ปันนัตโต สะมะเวกขิยะ,
อะริโย ทัสสะนะสัมปันโน, สะ โลเก กะชะเต สิวัง

ผู้เป็นบัณฑิตสมบูรณ์ด้วยความเห็นอันประเสริฐ
ได้เห็นเหตุแห่งความเสื่อมทั้งหลายเหล่านั้นชัดแล้ว
ท่านย่อมละเว้นสิ่งเหล่านี้เสีย เมื่อเป็นเช่นนั้น
ท่านจึงพบและเสพแต่โลกซึ่งมีแต่ความเจริญ

อิติ

ดังนี้แล

มิตตามิตตคาถา

ทันทะ มะยัง มิตตามิตตะคาถาโย ภาณามะ เส

อัญญะทัตถุหะโร มิตโต

มิตรปอกลอกนำไปทางเสื่อมอย่างเดียว

โย จะ มิตโต วะจีประโม

มิตรใดดีแต่พูด^๑

อะนุปปิยัญจะ โย อาหุ

มิตรใดกล่าวคำประจบ^๒

อะปาเยสุ จะ โย สะชา

มิตรใดเป็นเพื่อนชวนฉิบหาย^๓

เอเต อะมิตเต จัตตาโร, อิติ วิญญายะ ปณฺธิโต

บัณฑิตพิจารณาเห็นว่า คนทั้ง ๔ จำพวกนี้

มิใช่มิตรแล้ว

อาระกา ปะริวัชเชยยะ

พึงหลีกเลี่ยงเสียให้ห่างไกล

มัคคัง ปะฏิภะยัง ยะถา

เหมือนคนเดินทาง เว้นทางอันมีภัยเสียจะนั้น

^๑ คิดเอาแต่ได้ฝ่ายเดียว, ยอมเสียหน่อย หวังเอาให้มาก, เมื่อตัวมีภัย จึงมาช่วยทำกิจของเพื่อน, คบเพื่อน เพราะเห็นแก่ผลประโยชน์

^๒ ดีแต่ยกของหมดแล้วมาพูด, ดีแต่อ้างของยังไม่มีมาพูด, สงเคราะห์ด้วยสิ่งหาประโยชน์มิได้, เมื่อเพื่อนมีกิจ อ้างเหตุขัดข้อง

^๓ จะทำชั่วก็เออออ, จะทำดีก็เออออ, ต่อหน้าสรรเสริญ, ลับหลังนินทา

^๔ เพื่อนคัมมน้ำเมา, เพื่อนเที่ยวกลางคืน, เพื่อนคูการละเล่น, เพื่อนเล่นการพนัน

อุปการะ จะ โย มิตรโ

ส่วนมิตรใดมีอุปการะ^๑

สุขะทุกโข จะ โย สะขา

เพื่อนใครร่วมทุกข์ร่วมสุข^๒กันได้

อรรถกชาธิ จะ โย มิตรโ

มิตรใดแนะนำประโยชน์ให้^๓

โย จะ มิตรตานุกัมปะโก

และมิตรใดมีน้ำใจอนุเคราะห์เอ็นดูซึ่งมิตร^๔

เอเตปิ มิตรเต จัตตาริ, อิติ วิญญายะ ปณฺธิโต

บัณฑิตพิจารณาเห็นว่า คนทั้ง ๔ จำพวกนี้

เป็นมิตรแท้จริงแล้ว

ลักกัจจัง ปะยิรุปาเสยยะ

พึงเข้าไปคบหาโดยเคารพ

มาตา ปุตตังวะ โอรสํ

ให้เหมือนมารดากับบุตรอันเป็นโอรส ฉะนั้น

^๑ เพื่อนประมาท ช่วยรักษาเพื่อน, เพื่อนประมาท ช่วยรักษาทรัพย์สินเพื่อน, เมื่อมีภัย พึงพำนักได้, มีกิจจำเป็น ช่วยออกทรัพย์ให้เกินกว่าที่ออกปาก

^๒ บอกความลับแก่เพื่อน, ปิดความลับของเพื่อน, มีภัยอันตราย ไม่ทิ้ง, แม้ชีวิตก็สละให้ได้

^๓ จะทำชั่ว คอยห้าม, คอยแนะนำ ให้ตั้งในความดี, ให้ได้ฟัง สิ่งที่ไม่เคยฟัง, บอกทางสุขทางสวรรค์ให้

^๔ ทุกข์ ทุกข์ด้วย, สุข สุขด้วย, เขาคิดเห็นเพื่อน ช่วยยับยั้งแก้ไข, เขาสรรเสริญเพื่อน ช่วยเสริมสนับสนุน

มิตรแท้ - มิตรเทียม

มิตรที่ดี นั้นต้อง เป็นมิตรแท้
คบจนแก่ ดิฉัน ไม่แปรผัน
มิตรที่ดี ควรปลูก ให้ผูกพัน
เป็นความฝัน ของฉัน ที่อยากมีฯ

มิตรแท้เป็น ของดี ที่หายาก
แม้อยากมาก กลับยาก ยิ่งอีหลี
ถ้าใครมี ก็ถือ ว่าโชคดี
ควรค่าที่ รักษาไว้ ไปจนตายฯ

มิตรแท้ นั้น แบ่งปัน อุปการะ
คอยที่จะ ยับยั้งเพื่อน ก่อนฉิบหาย
มิตรแท้ปิด ความลับเพื่อน ไปจนตาย
เพื่อนฉิบหาย ฉิบหายด้วย ไม่ทิ้งกันฯ

ส่วนมิตรเทียม นั้นเป็น มิตรปอกลอก
ชอบมาหลอก ให้เรา ทำผลุนผลัน
คิดไม่ดี คิดไม่ทัน ก็เสร็จกัน
จึงโดนมัน หลอกจนเข็ด สำเร็จฯ

มิตรเทียมต่อหน้าเรา เฝ้าสรรเสริญ
ดูเฝ้า ๆ ก็เป็นมิตร ที่ดีอยู่
หาไม่รู้ โดนมันหลอก เต็มประตู
ลับหลังขู่ นินทา ว่าร้ายเราฯ

สุดท้ายนี้ เราคง-จะเห็นได้
มิตรแบบไหน เราควร-จะคบเขา
มิตรที่ดี หรือมิตร ที่หลอกเรา
ก็เลือกเอา ตามใจเจ้า ลองคิดดูฯ

สามเณรแทน 20/4/56

ทิมชาณสูตร

(ธรรม เพื่อประโยชน์ และความสุข
ในปัจจุบัน และในภายหน้า)

จัตตาโรเม ธัมมา

ธรรม ๔ ประการนี้

กุละปุตตัสสะ ทิฏฐะธัมมะทิตายะ สังวัตตันติ

ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบัน แก่กุลบุตร

ทิฏฐะธัมมะสุขายะ

และเพื่อความสุขในปัจจุบัน

กะตะเม จัตตาโร?

๔ ประการ เป็นไฉน? คือ

อุฏฐานะสัมปะทา ๑) อุฏฐานสัมปทา

อารักขะสัมปะทา ๒) อารักขสัมปทา

กัลยาณมิตตะตา ๓) กัลยาณมิตตตา

สมะชีวิตา ๔) สมชีวิตา

กะตะมา จะ อุฏฐานะสัมปะทา?

อุฏฐานสัมปทา เป็นไฉน?

อิธะ กุละปุตโต

กุลบุตรในโลกนี้

เยนะ กัมมกุฎฐาเนนะ ชีวิกัง กัปเปติ

เลี้ยงชีพด้วยการหมั่นประกอบการทำงาน

ตัดทะ ทักโข โทติ อะนะละโส

ขยัน ไม่เกียจคร้านในการงานนั้น

ตัตรุปายายะ วิมังสาเย สะมันนาคะโต

ประกอบด้วยปัญญาเครื่องสอดส่อง

อันเป็นอุบายในการงานนั้น

อะลัง กาทุง อะลัง สังวิทาทุง

สามารถทำได้ สามารถจัดได้

กะตะมา จะ อารักขะสัมปะทา?

อารักขสัมปะทา เป็นไฉน?

อิธะ กุละปุตตัสสะ โภคา โทนติ

กุลบุตรในโลกนี้ มีโภคทรัพย์ที่หามาได้

อุฏฐานะวิริยาธิกะตา พาหาพะละปะริจิตา

ด้วยความขยันหมั่นเพียร สังสมด้วยกำลังแขน

เสทวักขิตตา ธัมมิกา ธัมมะลัทธา
มีเหงื่อไทรมตัว ชอบธรรม ได้มาโดยธรรม

เต อารักขะนะ คุตติยา สัมปาเทติ
เขารักษาคุ้มครองโกศทรัพย์เหล่านั้นไว้ได้พร้อมมูล

กะตะมา จะ กัลยาณะมิตตะตา?
กัลยาณมิตตตา เป็นไฉน?

อิธะ กุลปะปุตโต ยัสสุมิง คาเม วา นิคะเม วา ปะฏิวะสะติ
กุลบุตรในโลกนี้ อาศัยอยู่ที่บ้านหรือนิคมใดก็ตาม

ตัตตระ เย เต โทหนติ คะหะปะติ วา คะหะปะติปุตตะ วา
กับบุคคลซึ่งเป็นคฤหบดีก็ดี บุตรคฤหบดีก็ดี

ทะหะรา วา วุฑฒะสีลิโน
วัยเยาว์ก็ดี หรือผู้เฒ่าก็ดี

วุฑฒา วา วุฑฒะสีลิโน
ผู้ที่มีความประพฤติที่เจริญ ผู้มีสมาจารบริสุทธิ์

ลัทธา-สีละ-จาอะ-ปัญญาสัมปันนา
ผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธา ศีล จาอะ ปัญญา

เตหิ สัทธิง สันติภูริตะติ สัลละปะติ สากัจฉัง สะมาปัชชะติ
ให้ดำรงตน เจริญ สนทนา สอบถามกับด้วยเขาเหล่านั้น

ยะถารูปานัง สัทธา-สีละ-จาคะ-ปัญญาสัมปन्नานัง
ให้ศึกษา ผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา

สัทธา-สีละ-จาคะ-ปัญญาสัมปะทัง อะนุสิกขะติ
และตามศึกษาทางของผู้นั้น

กะตะมา จะ สะมะชีวิตา?
สมชีวิตา เป็นไฉน?

อิธะ กุลปะตุโต อายัญจะ โภคานัง วิทิตวา
กุลบุตรในโลกนี้ รู้ทางเจริญทรัพย์

วะยัญจะ โภคานัง วิทิตวา
และทางเสื่อมแห่งโภคทรัพย์

สะมะชีวิกัง กัมเปติ
แล้วเลี้ยงชีพพอเหมาะ

นาจโจคาพุทัง นาคิทินัง
ไม่ให้ฟุ้งเฟื่อนัก ไม่ให้ฝืดเคืองนัก

เอวัง เม อาโย ะยัง ปะริยาทายะ ฐัสสะติ
ด้วยคิดว่า รายได้ของเราจักต้องเหนือรายจ่าย

นะ จะ เม ะโย อายัง ปะริยาทายะ ฐัสสะติติ
และรายจ่ายของเราจักต้องไม่เหนือรายได้

จัดตาริ อะปายะมุขานิ :

ทางเสื่อม ๔ ประการ คือ

อิตถิธุดโต ๑) เป็นนักเลงหญิง

สุราธุดโต ๒) เป็นนักเลงสุรา

อักษะธุดโต ๓) เป็นนักเลงการพนัน

ปาปะमितโต ปาปะสะทายโย ปาปะสัมปะวังโก

๔) มีมิตรชั่ว สหายชั่ว เพื่อนชั่ว

จัดตาริ อายะมุขานิ :

ทางเจริญ ๔ ประการ คือ

นะอิตถิธุดโต ๑) ไม่เป็นนักเลงหญิง

นะสุราธุดโต ๒) ไม่เป็นนักเลงสุรา

นะอักษะธุดโต ๓) ไม่เป็นนักเลงการพนัน

กัลยาณะमितโต กัลยาณะสะทายโย กัลยาณะสัมปะวังโก

๔) มีมิตรดี สหายดี เพื่อนดี

จัตตาโรเม ธัมมา
ธรรม ๔ ประการนี้

กุละปุตตัสสะ สัมปะรายะหิตายะ สังวัตตันติ
ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์ในภายหน้า แก่กุลบุตร

สัมปะรายะสุขายะ
และเพื่อความสุขในภายหน้า

กะตะเม จัตตาโร?
ธรรม ๔ ประการ เป็นไฉน? คือ

สัทธาสัมปะทา	๑) สัทธาสัมปทา
สีละสัมปะทา	๒) สีลสัมปทา
จาคะสัมปะทา	๓) จาคสัมปทา
ปัญญาสัมปะทา	๔) ปัญญาสัมปทา

กะตะมา จะ สัทธาสัมปะทา?
สัทธาสัมปทา เป็นไฉน?

อิธะ กุละปุตโต สัทโธ โหติ
กุลบุตรในโลกนี้มีศรัทธา คือ

ลัทททะหะติ ตะถาคะตัสสะ โพธิง

เชื่อพระปัญญาตรัสรู้ของพระตถาคตว่า

อติปิ โส ภาวะวา...

แม้เพราะเหตุนี้ ๆ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น ฯลฯ

ลัตถา เทวะมะนุสสานัง

เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์

พุทโธ ภาวะวาติ

เป็นผู้เบิกบานแล้ว เป็นผู้จำแนกธรรม

กะตะมา จะ สีสละสัมปะทา?

สีลสัมปทา เป็นไหน?

อิธะ กุลละปุตโต

กุลบุตรในโลกนี้

ปาณาติปาตา ปะฏิวัระโต โทติ ...

เป็นผู้งดเว้นจากปาณาติบาต ฯลฯ

สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานา ปะฏิวัระโต โทติ

เป็นผู้งดเว้นจากการดื่มนำเมา

คือ สุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

กะตะมา จะ จาคะสัมปะทา?
จาคสัมปะทา เป็นไฉน?

อิธะ กุลละปุตโต
กุลบุตรในโลกนี้

วิคะตะมะละมัจเจะเรนะ เจตะสา
มีจิตปราศจากมลทินคือความตระหนี่

อะการัง อัสชมาวะสะติ
อยู่ครองเรือน

มุตตะจาโค ปะยะตะปาณิ
มีจาคะอันปล่อยแล้ว มีฝ่ามือชุ่ม

โวสสัคคะระโต ยาจะโยโค
ยินดีในการสละ ควรแก่การขอ

ทานะสังวิภาคะระโต
ยินดีในการจำแนกทาน

กะตะมา จะ ปัญญาสัมปะทา?
ปัญญาสัมปะทา เป็นไฉน?

อิระ กุละปุตโต ปัญญาหา โทติ
กุลบุตรในโลกนี้ เป็นผู้มีปัญญา คือ

อุทะยัตตะคามินิยา ปัญญาเย สะมันนาคะโต
ประกอบด้วยปัญญาที่เห็นความเกิดและความดับ

อะริยาเย นิพเพธิกาเย
เป็นอริยะ ขำแรกกิเลส

สัมมาทุกขัชชะยะคามินิยา.
ให้ถึงความสิ้นทุกข์โดยชอบ.

----- (สรุปเป็นคาถาได้ว่า) -----

อุฏฐาตา กัมมะเธยเยสุ
คนหมั่นในการทำงาน

อัปปะมัตโต วิธานะวา
ไม่ประมาท จัดการงานเหมาะสม

สะมัง กัปปะติ ชีวีตัง
เลี้ยงชีพพอเหมาะ

สัมปะตัง อะนุรักขะติ.
รักษาทรัพย์ที่หามาได้

สัทโธ สีเลนะ สัมปันโน
มีศรัทธา ถึงพร้อมด้วยศีล

วาทัญญู วิตะมัจฉะโร
รู้ถ้อยคำ ปราศจากความตระหนี่

นิจจัง มัคคัง วิโสเธติ
ชำระ อยู่เป็นนิตย์ ซึ่งทาง

โสตถานัง สัมปะรายิกัง.
สัมปรายิกประโยชน์อันสวัสดี

อิจเจเต อัญญะ ธัมมา จะ
ธรรม ๘ ประการดังกล่าวนี

สัทธัสสะ มะระเมลิโน
ของผู้ครองเรือน ผู้มีศรัทธา

อักษาตา สัจจะนาเมนะ
อันพระพุทธเจ้าผู้มีพระนามตามความจริงตรัสว่า

อุภะยัตถะ สุขาวะทา
นำสุขมาให้ในโลกทั้งสอง

ทฤษฎะธัมมะทิตตถายะ
คือ ประโยชน์ในปัจจุบันนี้

สัมปะรายะสุขายะ จะ
และความสุขในกายหน้า

เอวะเมตัง คะหัญฐานัง
ด้วยประการฉะนี้ สำหรับคฤหัสถ์ทั้งหลาย

จาโค ปุญญัง ปะวัฑฒะตติ ฯ
จาอะ และบุญที่เหลือ ย่อมเจริญดังนี้แลฯ

อาฬวกสูตร

คำถามของอาฬวกยักษ์ (ชีวิตที่ประเสริฐเป็นอย่างไร?)

อะละ โข อาฬะวะโก ยักโข
อาฬวกยักษ์ได้ทูลถามปัญหา

ภะคะวันตัง คาถายะ อัมมะภาสี—
กะพระผู้มีพระภาค ด้วยคาถาว่า

กิง สุธะ วิตตัง ปุริสัสสะ เสฏฐัง?
อะไรเล่าเป็นทรัพย์เครื่องปลื้มใจ
ที่ประเสริฐสุดของคนในโลกนี้?

กิง สุ สุจิณณัง สุขะมาวะหาติ?
อะไรเล่าที่บุคคลประพฤติดีแล้วนำความสุขมาให้?

กิง สุ ทะเว สาทุตะรัง ระสานัง?
อะไรเล่าเป็นรสที่ดีกว่ารสทั้งหลาย?

กะถัง ชีวี ชีวีตะมาทุ เสฏฐัง?
บุคคลมีความเป็นอยู่อย่างไร
นักปราชญ์จึงกล่าวว่ามีชีวิตประเสริฐ?

(พระผู้มีพระภาคตรัสตอบดังนี้)

สัทธิธะ วิตตัง ปุริสัสสะ เสฏฐัง
ศรัทธาเป็นทรัพย์เครื่องปลื้มใจ
ที่ประเสริฐสุดของคนในโลกนี้

ธัมโม สัจฉิณโณ สุขะมาเวหาคี.
ธรรม*ที่บุคคลประพฤติดีแล้ว
นำความสุขมาให้ (*กุศลกรรมมถ๑๐)

สัจจัง ทะเว สาทุตะรัง ระสานัง
สัจจะเท่านั้น เป็นรสที่ดีกว่ารสทั้งหลาย

ปัญญาชีวัง ชีวิตะมาทุ เสฏฐัง.
บุคคลมีความเป็นอยู่ด้วยปัญญา*
นักปราชญ์จึงกล่าวว่ามีชีวิตประเสริฐ
(* ทาน คีล ภาวนา)

(อาฬวกยักษ์ถามดังนี้)

กะถัง สุ ตะระติ โอมัง?
คนจะข้ามโอฆะได้อย่างไร?

กะถัง สุ ตะระติ อัมณะวัง?
จะข้ามห้วงมหรณพได้อย่างไร?

กะถัง สฺ ทุกขะมัจเจติ?
จะล่องพ้นทุกข์ได้อย่างไร?

กะถัง สฺ ปะริสุขะมะติ?
และจะบริสุทธิ์ได้อย่างไร?

(พระพุทธเจ้าทรงตอบดังนี้)

สัทธายะ ตระระติ โอมัง
คนจะข้ามโอฆะได้ด้วยศรัทธา

อัปปะมาเทนะ อัมณะวัง.
จะข้ามห้วงมรรณพได้ด้วยความไม่ประมาท

วีริเยนะ ทุกขะมัจเจติ
จะล่องพ้นทุกข์ได้ด้วยความเพียร

ปัญญาเยะ ปะริสุขะมะติ.
และจะบริสุทธิ์ได้ด้วยปัญญา

(อาฬวกยักษ์ถามดังนี้)

กะถัง สฺ ละกะเต ปัญญัง?
คนทำอย่างไรจึงจะได้ปัญญา?

กะถัง สุ วินทะเต ณะนัง?
ทำอย่างไรจึงจะได้ทรัพย์?

กะถัง สุ กิตติง ปโปติ?
ทำอย่างไรจึงจะได้เกียรติ?

กะถัง มิตตานิ คันถะติ?
ทำอย่างไรจึงจะผูกใจหม่มิตรไว้ได้?

อัสมา โลกา ประัง โลกัง
และครั้นเมื่อตายแล้ว

กะถัง เปจจะ นะ โสจะติ?
ทำอย่างไรจะไม่เศร้าโศก?

(พระเจ้าพรหมภาคตรัสตอบดังนี้)

สัททะทานิ อระหะตัง
เชื่อฟังคำสั่งสอนของพระอรหันต์

ธัมมัง นิพพานะปัตติยา.
สำหรับคนที่ต้องการบรรลุนิพพาน

สุสสุสัง ละภะเต ปญญัง
คนที่ตั้งใจฟังด้วยดี ย่อมได้ปัญญา

อปปะมัตโต วิจักขะโณ.
ไม่ประมาท รู้จักพิจารณา

ปะติรูปะการี ธุระวา
คนปฏิบัติตนตรงต่อเวลา เอาธุระ

อุฎฐาตา วินทะเต ะนัง.
มีความขยัน ย่อมหาทรัพย์ได้

สัจเจนะ กิตติง ปโปปติ
ย่อมได้เกียรติ ด้วยความสัตย์จริง

ทะทัง มิตตานิ คันถะติ.
ผู้ให้ ย่อมผูกใจหม่อมมิตรไว้ได้

ยัสเสเต จะตุโร ธัมมา
ธรรม ๔ ประการนี้

สัทธัสสะ มะระเมสิโน.
สำหรับคนผู้อยู่ครองเรือน มีศรัทธา

สัจจัง ธัมโม ธิติ จาโค

คือ สัจจะ ธรรมะ^๑ ธิติ ^๒ และจาคะ

(^๑ ปัญญาที่ได้จากการฟัง ^๒ วิริยะ)

สะ เว เปจจะ นะ โสจะติ.

เขาตายแล้วย่อมไม่เศร้าโศก

อิงมะ อัญญะปิ ปุจฉัสสุ

ขอเชิญท่านถาม

ปญฺญ สะมะณะพฺราหฺมะणे.

สมณพราหมณ์เหล่าอื่นคุณเถิดว่า

ยะทิ สัจจา ทะมา จาคา

เหตุให้ได้เกียรติที่ยิ่งไปกว่าสัจจะ

เหตุให้มีปัญญาที่ยิ่งไปกว่าทมะ^๑

เหตุให้ผูกมิตรสหายไว้ได้ที่ยิ่งไปกว่าจาคะ

ขันตฺยา ภิชฺโยธะ วิชชะติ".

เหตุให้หาทรัพย์ได้ที่ยิ่งไปกว่าขันติ^๒

ในโลกนี้ มีอยู่หรือไม่

(^๑ ปัญญาที่ได้จากการฟัง ^๒ วิริยะ)

(อาฬวกยักษ์กราบทูลดังนี้)

กะถัง นุ ทานิ ปุจเจยยัง
ข้าพระองค์ยังต้องไปถาม

ปฤ สมะณะพราหมะเณ?
สมณพราหมณ์เหล่าอื่นอีกทำไม?

โยทัง อัสสะ ปะชานามิ
วันนี้ ข้าพระองค์ได้ทราบชัด

โย อัตถิ สัมปะรายิโก.
ถึงประโยชน์ที่จะพึงได้ในโลกหน้าแล้ว

อิตถายะ วะตะ เม พุทโธ
เพื่อประโยชน์แก่ข้าพระองค์โดยแท้

วาสา야พะวิมาคะมา.
ที่พระพุทธรองค์เสด็จมาประทับที่เมืองอาฬวี

โยทัง อัสสะ ปะชานามิ
ในวันนี้ ข้าพระองค์ได้ทราบชัด

ยัตถะ ทินนัง มะทัฬะลัง.
ถึงบุคคลที่ใครๆ ถวายทานแล้วมีผลมาก

โส อะหัง วิจะริสสามิ
ข้าพระองค์นั้น จะขอเที่ยวไป

คามา คามัง ปุรา ปุรัง.
จากบ้านสู่บ้าน จากเมืองสู่เมือง

นะมัสสะมาโน สัมพุทถัง
ขอนอบน้อมพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ธัมมัสสะ จะ สุธัมมะตัน“ติ.
และพระธรรมที่ทำให้ประเสริฐ

กรณียกิจ

หันทะ มะยัง กระณียะกิจจะคาถาโย ภะณามะ เส

กระณียะมัตตะกุสะเลนะ, ยันตัง สันตัง ปะทัง

อะภิสะเมจจะ,

อันบุคคลผู้ฉลาดในประโยชน์ พึงทำกิจที่ท่านผู้บรรลุลถึง
ซึ่งทางอันสงบได้กระทำแล้ว

ลักโก

พึงเป็นผู้องอาจ

อุชฺฐุ จะ

เป็นผู้ซื่อตรง

สุทฺฐุ จะ,

เป็นผู้ซื่อตรงอย่างดีด้วย

สุวะโจ จัสสะ

เป็นผู้ว่าง่ายสอนง่าย

มุตฺต

เป็นผู้อ่อนโยน

อะนะติมานิ,

เป็นผู้ไม่ดูหมิ่นผู้อื่น

สันตุสสะโก จะ

เป็นผู้ยินดีด้วยของอันมีอยู่แล้ว

สุภาะโร จะ,

เป็นผู้เลี้ยงง่าย

อัปปะกิจโจ จะ

เป็นผู้มีกิจการพอประมาณ

สัลละหะวุตติ,

ประพฤติตนเป็นผู้เบากายเบาจิต

สันตินทริโย จะ

มีอินทริย์อันสงบราบ

นิปะโก จะ,

มีปัญญารักษาดนได้

อัปปะคัพโ

เป็นผู้ไม่คะนองกายวาจา

กุเลสุ อะนะนุคิทธิ,

เป็นผู้ไม่ติดพันในสกุลงทั้งหลาย

นะ จะ ขุททัง สะมาจะเร กิณฺณจิ,

เยนะ วิญญู ปะเร อุปะวะเทยยุง

วิญญูชนพึงติเตียนชนเหล่าอื่นได้

ด้วยการกระทำอย่างใด เราไม่พึงกระทำการอย่างนั้น

แม้เพียงนิดหนึ่งแล

อารักขกัมมัฏฐาน

ทันตะ มะยัง อารักขกัมมัฏฐานะ คาถาโย ภาณามะ เส

พุทธานุสสติ เมตตา จะ, อสสุกะ มะระณัสสติ,
อิจจิมะ จะตฺตารักขา, กาคัพพา จะ วิปัสสนา

กัมมัฏฐานทั้ง ๔ นี้คือ :-

พุทธานุสสติ การระลึกถึงพระคุณของพระพุทธเจ้า
เมตตา การปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข
อสุกะ การพิจารณาภายในให้เห็นเป็น
ของไม่งาม

มรณัสสติ การระลึกถึงความตาย
การปฏิบัติภาวนาทั้ง ๔ นี้ ชื่อว่า อารักขกัมมัฏฐาน
และวิปัสสนาอันพึงบำเพ็ญ

วิสุทธธัมมะสันตानิ, อะนุตตะรายะ โพธิยา,
โยคะโต จะ ปะโพธา จะ, พุทโธ พุทโธติ ญาเยเต

พระพุทธเจ้าทรงมีพระทัยที่บริบูรณ์
ด้วยพระธรรมอันบริสุทธิ์ ทรงเป็นผู้รู้ผู้ตื่นผู้เบิกบาน
มีพระปัญญาตรัสรู้ธรรมอันยอดเยี่ยม
ทรงชักนำสั่งสอนหมู่มนุษย์ให้ดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง

นระนระระติรัจฉานะ, เกทา สัตตา สุขะลิโน,

สัพเพปิ สุขิโน โหนตุ, สุขิตัตตา จะ เขมิโน

สัตว์ทั้งหลาย ทั้งมนุษย์อมมนุษย์และดิรัจฉาน

ต่างเป็นผู้แสวงหาความสุขด้วยกันทั้งนั้น

ขอสัตว์ทั้งหลายเหล่านั้น จงเป็นผู้มีความสุข

และเป็นผู้มีความสุขเบิกบาน เพราะถึงซึ่งความสุขนั้นเถิด

เกสะโลมาทิจะวานัง, อะยะเมวะ สะมุสสะโย,

กาโย สัพโหปิ เขจุจโณ, วัณณาทิตो ปะฏิกกุโล

กายนี้แล เป็นที่รวมแห่งซากศพ มีผมขนเป็นต้น

ซึ่งล้วนแต่เป็นของน่าเบื่อหน่าย เป็นของปฏิกูล

โดยมีสีและกลิ่นอันน่าเกลียดเป็นต้น

ชีวิตินทริยุปัจเจกะ, สังขาตะมะระณัง ลียา,

สัพเพสังปีระ ปาณีนัง, ตณฺหิ ธุวัง นะ ชีวิตัง

ความตายคือความแตกสลายแห่งชีวิต

จะมีแก่สัตว์ทั้งหมดทั้งสิ้นในโลกนี้

เพราะว่าความตายเป็นของเที่ยง

ชีวิตความเป็นอยู่เป็นของไม่เที่ยง ดังนี้แล

อานิสงส์เมตตา

หันทะ มะยัง เมตตาเอกาทะสานิสังสะ คาถาโย

ภะณามะ เส

เมตตายะ ภิกขะเว เจโตวิมุตติยา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

เมตตาอันเป็นไปเพื่อความหลุดพ้นแห่งจิตนี้

อาเสวิตายะ ภาวิตายะ

อันบุคคลบำเพ็ญจนคุ้นแล้ว ทำให้มากแล้ว

พะหุลีกะตายะ ยานีกะตายะ

ทำให้มากคือชำนาญ ให้เป็นยวดยานของใจ

วัตถุกะตายะ อะนุญฐิตายะ

ทำให้เป็นที่อยู่ของใจ ตั้งไว้เป็นนิตย์

ปะริจิตายะ สุสะมารัทธายะ

อันบุคคลสั่งสมอบรมแล้ว บำเพ็ญดีแล้ว

เอกาทะสานิสังสา ปาฏิกังขา

ย่อมมีอานิสงส์ลึบเฝ้าประการ

กะตะเม เอกาทะสะ?

อานิสงส์ลึบเฝ้าประการอะไรบ้าง?

(๑) สุขัง สุขปะติ

คือผู้เจริญเมตตาคิดนั้น หลับอยู่ก็เป็นสุขสบาย

(๒) สุขัง ปะฏิพุชณะติ

ตื่นขึ้นก็เป็นสุขสบาย

(๓) นะ ปาปะกัง สุปีนัง ปัสสะติ

ไม่ฝันร้าย

(๔) มะนุสสานัง ปิโย โหติ

เป็นที่รักของเหล่ามนุษย์ทั้งหลาย

(๕) อะมะนุสสานัง ปิโย โหติ

เป็นที่รักของเหล่ามนุษย์ทั่วไป

(๖) เทวะตา รักขันติ

เทวดาย่อมคุ้มครองรักษา

(๗) นาสสะ อัคคิ วา วิสัง วา สัตถัง วา กะมะติ

ไฟก็ดี ยาพิษก็ดี ศัสตราก็ดี ย่อมทำอันตรายไม่ได้

(๘) ตุวะภูง์ จิตตัง สะมาธิยะติ

จิตย่อมเป็นสมาธิได้รวดเร็ว

(๙) มุขะวัณโณ วิปปะสீหะติ

ผิวหนังย่อมผ่อนคลาย

(๑๐) อะสัมมุพุโท กาลัง กะโรติ

เป็นผู้ไม่ลุ่มหลงทำกาลกิริยาตาย

(๑๑) อุตตระริง อัมปะภูวิชฌันโต

พรหมะโลภุปะโค โทติ

เมื่อยังไม่บรรลุลุณวิเศษอันยิ่ง ๆ ขึ้นไป

ย่อมเป็นผู้เข้าถึงพรหมโลกแล

เมตตายะ ภิกขะเว เจโตวิมุตติยา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

เมตตาอันเป็นไปเพื่อความหลุดพ้นแห่งจิตนี้

อาเสวิตายะ ภาวิตายะ

อันบุคคลบำเพ็ญจนคุ้นแล้ว ทำให้มากแล้ว

พะหุสสีกะตายะ ยานีกะตายะ

ทำให้มากคือชำนาญ ให้เป็นยวดยานของใจ

วัตถุกะตายะ อะนุญฐิตายะ

ทำให้เป็นที่อยู่ของใจ ตั้งไว้เป็นนิตย์

ปริจิตายะ สุตตะมารัทธายะ

อันบุคคลสั่งสมอบรมแล้ว บำเพ็ญดีแล้ว

อิเม เอกาทะสานิสังสา ปาฏิกังขา

ย่อมมีอาณิสงส์ลิบเอดประการ

อิติ

อย่างนี้แล

จตุรปมัญญาโอภาสนปาฐะ

หัตถะ มะยัง จตุรปมัญญาโอภาสเนปาฐัง
ภะณามะ เส

เมตตา สะหะคะเตนะ เจตะสา เอกัง ทิสัง ภริตวา
วิหะระติ ตะเถา ทุตติยัง ตะเถา ตะติยัง ตะเถา จตุตถัง
อิตติ อุททะมะโร ดิริยัง สัพพะธิ สัพพัตตะตายะ
สัพพาวันตัง โลกัง เมตตา สะหะคะเตนะ เจตะสา
วิปุละนะ มะหัคคะเตนะ อัมปะมาณเณ อะเวเรนะ
อัญญาปัชเณนะ ภริตวา วิหะระติ

มีเมตตาคิตแผ่ไป ตลอดทิศที่ ๑ ทิศที่ ๒ ทิศที่ ๓
ทิศที่ ๔ ทิศเบื้องบน ทิศเบื้องล่าง ทิศโดยรอบ
แผ่ไปตลอด ทัวโลกทุกหมู่เหล่า ในที่ทุกสถาน
ด้วยเมตตาคิตอันไพบุลย์ เป็นมหัคคตะ ไม่มีประมาณ
ไม่มีเวร ไม่มีความเบียดเบียน ดังนี้อยู่

กรุณา สะหะคะเตนะ เจตะสา เอกัง ทิสัง ภริตวา
วิหะระติ ตะเถา ทุตติยัง ตะเถา ตะติยัง ตะเถา จตุตถัง
อิตติ อุททะมะโร ดิริยัง สัพพะธิ สัพพัตตะตายะ
สัพพาวันตัง โลกัง กรุณา สะหะคะเตนะ เจตะสา
วิปุละนะ มะหัคคะเตนะ อัมปะมาณเณ อะเวเรนะ
อัญญาปัชเณนะ ภริตวา วิหะระติ

มีกรณাজิตแผ่ไป ตลอดทิศที่ ๑ ทิศที่ ๒ ทิศที่ ๓
ทิศที่ ๔ ทิศเบื้องบน ทิศเบื้องล่าง ทิศโดยรอบ
แผ่ไปตลอด ทัวโลกทุกหมู่เหล่า ในที่ทุกสถาน
ด้วยกรณাজิตอันไพบุลย์ เป็นมหัคคตะ ไม่มีประมาณ
ไม่มีเวร ไม่มีคามเบียดเบียน ดังนี้อยู่

มุกิตา สะหะคะเตนะ เจตะสา เอกัง ทิสัง ฬริตฺวา
วิหะระติ ตะถา ทฺหิตยัํ ตะถา ตะติยัํ ตะถา จตุตถัํ
อิตฺติ อุตฺตะมะโร ติริยัํ สัพพะธิ สัพพัตตะตายะ
สัพพาวันตัง โลกัํ มุกิตา สะหะคะเตนะ เจตะสา
วิปฺลเนนะ มะหัคคะเตนะ อปฺปะมาเณนะ อะเวเรนะ
อํหยาปชเณนะ ฬริตฺวา วิหะระติ

มีมุกิตาจิตแผ่ไป ตลอดทิศที่ ๑ ทิศที่ ๒ ทิศที่ ๓
ทิศที่ ๔ ทิศเบื้องบน ทิศเบื้องล่าง ทิศโดยรอบ
แผ่ไปตลอด ทัวโลกทุกหมู่เหล่า ในที่ทุกสถาน
ด้วยมุกิตาจิตอันไพบุลย์ เป็นมหัคคตะ ไม่มีประมาณ
ไม่มีเวร ไม่มีคามเบียดเบียน ดังนี้อยู่

อุเปกขา สะหะคะเตนะ เจตะสา เอกัง ทิสัง ฬริตฺวา
วิหะระติ ตะถา ทฺหิตยัํ ตะถา ตะติยัํ ตะถา จตุตถัํ
อิตฺติ อุตฺตะมะโร ติริยัํ สัพพะธิ สัพพัตตะตายะ
สัพพาวันตัง โลกัํ อุเปกขา สะหะคะเตนะ เจตะสา
วิปฺลเนนะ มะหัคคะเตนะ อปฺปะมาเณนะ อะเวเรนะ

อัပ္ยาปัชฌณะ ปริตฺวา วิหระตีติ

มีอุเบกขาจิตแผ่ไป ตลอดทิศที่ ๑ ทิศที่ ๒ ทิศที่ ๓
ทิศที่ ๔ ทิศเบื้องบน ทิศเบื้องล่าง ทิศโดยรอบ
แผ่ไปตลอด ทัวโลกทุกหมู่เหล่า ในที่ทุกสถาน
ด้วยอุเบกขาจิตอันไพบูรณ์ เป็นมหัคคตะ ไม่มีประมาณ
ไม่มีเวร ไม่มีความเบียดเบียน ดังนี้อยู่

สาราณียธัมมสูตรปาฐะ

ทันตะ มะยัง สาราณียะธัมมะสูตรตะปาฐัง ภะณามะ เส

ฉะยิเม ภิกขะเว ธัมมา สาราณียา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ธรรม ๖ ประการนี้
เป็นสาราณียธรรม ธรรมเครื่องระลึกถึงกัน

ปิยะกะระณา คระรุกะระณา สังคะทายะ

สร้างความรัก ก่อความเคารพ เพื่อสงเคราะห์กัน

อะวิวาทายะ สามัคคิยา เอภิภาวายะ สังวัตตันติ

เพื่อไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคี

เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

กะตะเม ฉะ?

ธรรม ๖ ประการนั้นเป็นอย่างไรเล่า?

๑) อีระ ภิกขะเว ภิกขุโน

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้

เมตตัง กายะกัมมัง ปัจจุปฺภุติตัง โทติ

เข้าไปตั้งกายกรรมประกอบด้วยเมตตา

สะพฺรหฺมะจารีสุ อาวิ เจวะ ระโห จะ

ในเพื่อนพรหมจารีทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

อะยัมปิ ธัมโม สาราณียो

แม้ข้อนี้ก็ป็นสาราณียธรรม ธรรมเครื่องระลึกถึงกัน

ปิยะกะระโณ คระุกะระโณ สังคะทายะ

สร้างความรัก ก่อความเคารพ เพื่อสงเคราะห์กัน

อะวิวาทายะ สามัคคิยา เอภิภาวายะ สังวัตตะติ

เพื่อไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคี

เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๒) ปุณะ จะ ประัง ภิกขะเว ภิกขุโน

อีกประการหนึ่ง ภิกษุในธรรมวินัยนี้

เมตตัง วะจีกัมมัง ปัจจุปฺภุตฺตัง โทติ

เข้าไปตั้งวัจจกรรมประกอบด้วยเมตตา

สะพฺรหฺมะจารีสุ อาวิ เจวะ ระโห จะ

ในเพื่อนพรหมจารีทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

อะยัมปิ ธัมโม สาราณียो

แม้ข้อนี้ก็เป็นสาราณียธรรม ธรรมเครื่องระลึกถึงกัน

ปิยะกะระโณ คระุกะระโณ สังคะทายะ

สร้างความรัก ก่อความเคารพ เพื่อสงเคราะห์กัน

อะวิวาทายะ สามัคคิยา เอภิภาวายะ สังวัตตะติ

เพื่อไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคี

เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๓) ปุณะ จะ ประรัง ภิกขะเว ภิกขุโน

อีกประการหนึ่ง ภิกษุในธรรมวินัยนี้

เมตตัง มะโนกัมมัง ปัจจุปฏฐิตัง โทติ

เข้าไปตั้งมโนกรรมประกอบด้วยเมตตา

สะพรัหมะจารีสุ อาวิ เจวะ ระโท จะ

ในเพื่อนพรหมจารีทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

อะยัมปิ ธัมโม สาราณียो

แม้ข้อนี้ก็ป็นสาราณียธรรม ธรรมเครื่องระลึกถึงกัน

ปิยะกะระโณ คระรุกะระโณ สังคะทายะ

สร้างความรัก ก่อความเคารพ เพื่อสงเคราะห์กัน

อะวิวาทายะ สามัคคิยา เอภิภาวายะ สังวัตตะติ

เพื่อไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคี

เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๔) ปุณะ จะ ประรัง ภิกขะเว ภิกขุโน

อีกประการหนึ่ง ภิกษุในธรรมวินัยนี้

เย เต ลาภา ธัมมิกา ธัมมะลัทธา

แบ่งปันลาภที่ประกอบด้วยธรรม ที่ได้มาอย่างถูกต้อง

อันตะมะโส ปัตตะปะริยาปันนะมัตตัมปิ

แม้ของเล็กน้อยเพียงอาหารบิณฑบาต

ตะถารุเปติ ลาเภติ อัปปะฏิวัฏตตะโกติ โทติ

ไม่จำเพาะเจาะจงผู้หนึ่งผู้นี้

สีละวันเตติ สะพุรัทมะจารีติ สาธารณะโกติ

แต่บริโภคร่วมกันกับเพื่อนพรหมจารีทั้งหลาย ผู้มีศีล

อะยัมปิ ธัมโม สาราณียโย

แม้ข้อนี้ก็เป็นสาราณียธรรม ธรรมเครื่องระลึกถึงกัน

ปิยะกระระโณ คระรุกระระโณ สังคะทายะ

สร้างความรัก ก่อความเคารพ เพื่อสงเคราะห์กัน

อะวิวาทายะ สามัคคิยา เอกีภาวายะ สังวัตตะติ

เพื่อไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคี

เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๕) ปุณะ จะ ประัง ภิกขะเว ภิกขุ

อีกประการหนึ่ง ภิกษุในธรรมวินัยนี้

ยานิ ตานิ สีลานิ

เป็นผู้มีศีล

อะชัณฑานิ อะฉิททานิ

ไม่ขาด ไม่ทะลุ

อะสะพะลานิ อะกัมมาสานิ

ไม่ต่าง ไม่พร้อย

ภุชิสถานิ วิญญูปะสัตถานิ

เป็นไท อันวิญญูชนสรรเสริญ

อะปะรามัญฐานิ สะมาธิสังวัตตะนิทานิ

อันตันทาทีฐิตะต้องไม่ได้ เป็นไปพร้อมเพื่อสมาธิ

ตะถารุเปสฺ สึเลสฺ สึละสามัญญะคะโต วิหะระติ

สะพรัทมะจารีติ

มีศีลเช่นนั้นเสมอกัน กับเพื่อนพรหมจารีทั้งหลาย

อาวิ เจวะ ระโท จะ

ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

อะยัมปิ ธัมโม สาราณียโย

แม้ข้อนี้ก็ป็นสาราณียธรรม ธรรมเครื่องระลึกถึงกัน

ปิยะกะระโณ คะรุกะระโณ สังคะทายะ

สร้างความรัก ก่อความเคารพ เพื่อสงเคราะห์กัน

อะวิวาทายะ สามัคคิยา เอกีภาวายะ สังวัตตะติ

เพื่อไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคี

เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๖) ปุณะ จะ ปะรัง ภิกขะเว ภิกขุ

อีกประการหนึ่ง ภิกษุในธรรมวินัยนี้

ยายัง ทิฏฐิ อะริยา นียยานิกา

ทิฐิอันประเสริฐใด เป็นเครื่องนำสัตว์ออกจากทุกข์

นียยาติ ตักกะรัสสะ สัมมาทุกขักชะยาเย

ย่อมนำผู้กระทำให้ทำตามไป เพื่อความสิ้นแห่งทุกข์โดยชอบ

ตะถารูปายะ ทิฏฐิยา ทิฏฐิสามัญญะคะโต วิหะระติ

สะพรัทมะจารีติ

มีทิฐิเช่นนั้นเสมอกัน กับเพื่อนพรหมจารีทั้งหลาย

อาวิ เจวะ ระโท จะ

ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

อะยัมปิ ธัมโม สาราณียो

แม้ข้อนี้ก็ป็นสาราณียธรรม ธรรมเครื่องระลึกถึงกัน

ปิยะกะระโณ คะรุกะระโณ สังคะทายะ

สร้างความรัก ก่อความเคารพ เพื่อสงเคราะห์กัน

อะวิวาทายะ สามัคคิยา เอกิภาวายะ สังวัตตะติ

เพื่อไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคี

เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

อิเม โข ภิกขะเว

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

ฉะ ธัมมา สาราณียา

ธรรม ๖ ประการเหล่านี้ เป็นสาราณียธรรม

ธรรมเครื่องระลึกถึงกัน

ปิยะกระระฌา คระรุกระระฌา สังคะทายะ

สร้างความรัก ก่อความเคารพ เพื่อสงเคราะห์กัน

อะวิวาทายะ สามัคคิยา เอภีภาวายะ สังวัตตันตติ

เพื่อไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคี

เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ดังนี้แล

โคตมีสูตรปาฐะ

หันทะ มะยัง โคตมีสูตรปาฐัง ภะณามะ เส

สาธุ เม ภันเต ภะคะวา, สังฆิตเตนะ ธัมมัง เทเสตุ
ยะมะหัง ภะคะวะโต ธัมมัง สุตฺวา

พระพุทธเจ้าข้า พระธรรมใด

ของพระผู้มีพระภาคเจ้า ที่ข้าพระองค์ได้สดับแล้ว

เอกา วูปะกัฏฐา อัมปะมัตตา, อาตานิ ปะหิตัตตา
วิทะเรยยันติ

จะพึงเป็นผู้เดียวหลีกออกแล้ว เป็นผู้ไม่ประมาท
มีความเพียร มีตนส่งไปแล้วอยู่ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้า
ทรงแสดงธรรมนั้นแก่ข้าพระองค์โดยย่อเถิด

เย โข ตะวัง โคตมิ ธัมเม ชานะยยาสิ

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ดูก่อนพระนางโคตมี
เธอพึงรู้ธรรมเหล่าใดแล

อิเม ธัมมา สะราคายะ สังวัตตันติ

ว่าธรรมเหล่านี้ เป็นไปเพื่อความกำหนดย่อใจ

โน วิราคายะ

มิใช่เพื่อความคลายกำหนด

สังโยคายะ สังวัตตันติ

เป็นไปเพื่อความประกอบทุกข์

โน วิสังโยคายะ

มิใช่เพื่อปราศจากความประกอบทุกข์

อาจะยายะ สังวัตตันติ

เป็นไปเพื่อความสั่งสมกองกิเลส

โน อะปะจะยายะ

มิใช่เพื่อความไม่สั่งสมกองกิเลส

มะหิจจะตายะ สังวัตตันติ

เป็นไปเพื่อความอยากใหญ่

โน อปปิจจะตายะ

มิใช่เพื่อความอยากอันน้อย

อะสันตุฏฐิยา สังวัตตันติ

เป็นไปเพื่อความไม่สันโดษ

โน สันตุฏฐิยา

มิใช่เพื่อความสันโดษ

สังคะณิกายะ สังวัตตันติ

เป็นไปเพื่อความคลุกคลีด้วยหมู่คณะ

โน ปะวิเวกายะ

มิใช่เพื่อความสงัดจากหมู่คณะ

โกสัชชายะ สังวัตตันติ

เป็นไปเพื่อความเกียจคร้าน

โน วิริยารัมภายะ

มิใช่เพื่อปรารภความเพียร

ทุภะระตายะ สังวัตตันติ

เป็นไปเพื่อความเป็นคนเลี้ยงยาก

โน สุภะระตายาติ

มิใช่เพื่อความเป็นคนเลี้ยงง่าย

เอกังเสนะ โคตะมิ ธาเรยยาสิ

ดูก่อนพระนางโคตมิ เธอพึงทรงจำไว้โดยส่วนเดียว

เนโส ธัมโม เนโส วินะโย เนตัง สัตถุสาสะนันติ

ว่านี่ไม่ใช่ธรรม นี่ไม่ใช่วินัย

หาใช่คำสั่งสอนของพระศาสดาไม่

เย จะ โข ตะวัง โคตะมิ ธัมเม ชานะยยาสิ

ดูก่อนพระนางโคตมิ เธอพึงรู้ธรรมเหล่าใดแล

อิเม ธัมมา วิราคายะ สังวัตตันติ

ว่าธรรมเหล่านี้ เป็นไปเพื่อความคลายกำหนด

โน สระคายะ

มิใช่เพื่อความกำหนด

วิสังโยคายะ สังวัตตันติ

เป็นไปเพื่อปราศจากความประกอบทุกข์

โน สังโยคายะ

มิใช่เพื่อความประกอบทุกข์

อะปะจะยายะ สังวัตตันติ

เป็นไปเพื่อความไม่สังสมกองกิเลส

โน อาจะยายะ

มิใช่เพื่อความสังสมกองกิเลส

อัปปิจจะตายะ สังวัตตันติ

เป็นไปเพื่อความอยากอันน้อย

โน มะทิจจะตายะ

มิใช่เพื่อความอยากใหญ่

สันตุฏฐิยา สังวัตตันติ

เป็นไปเพื่อความสันโดษ

โน อะสันตุฏฐิยา

มิใช่เพื่อความไม่สันโดษ

ปะวิเวกายะ สังวัตตันติ

เป็นไปเพื่อความสงัดจากหมู่คณะ

โน สังคะณิกายะ

มิใช่เพื่อความคลุกคลีด้วยหมู่คณะ

วิริยารัมภายะ สังวัตตันติ

เป็นไปเพื่อปรารภความเพียร

โน โกสัชชายะ

มิใช่เพื่อความเกียจคร้าน

สุภะระตายะ สังวัตตันติ

เป็นไปเพื่อความเป็นคนเลี้ยงง่าย

โน ทุภะระตายะ

มิใช่เพื่อความเป็นคนเลี้ยงยาก

เอกังเสนะ โคตะมิ ธาเรยยาสิ

คู่ก่อนพระนางโคตมิ เธอพึงทรงจำไว้โดยส่วนเดียว

เอโส ธัมโม เอโส วินะโย เอตัง สัตถุสาสะนันติ

ว่านี้เป็นธรรม นี่เป็นวินัย

นี่เป็นคำสั่งสอนของพระศาสดา ดังนี้แล

สังเวชอิธชีวิตคาถา

ทันทะ มะยัง สังเวชอิธะชีวิตะ คาถาโย ภะณามะ เส

อัปปะมายุ มะนุสสานัง, ทิเพยยะนัง สุปริโส

อายุของหมู่มนุษย์นี้น้อยนัก

ผู้ใคร่คุณงามความดีพึงดูหมิ่นอายุที่น้อยนิดนี้

จะเรยยะ ทิตตะสีโสวะ, นัตถิ มัจจุสสะ นาคะโม

พึงรีบประพฤติตนให้เหมือนคนถูกไฟไหม้บนศีรษะเถิด

เพราะความตายจะไม่มาถึงเรานั้นไม่มี

อัจจะยันติ อะโหรัตตา, ชีวิตัง อุปะรุชฌะติ

วันคืนก็ล่วงเลยไป ชีวิตก็ใกล้สู่ความตาย

อายุชียะติ มัจจานัง, กุนนะทีนัง วา อุตะกัณติ

อายุของสัตว์ทั้งหลายย่อมลี้ไป

เหมือนน้ำในแม่น้ำน้อยไหลบ่อ้อยๆ ย่อมหมดลี้ไป

นะ เทวะ ติฏฐัง นาสีนัง, นะ สะยานัง นะ ปัตถะคฺช

อายุสังขารจะพลอยประมาทไปกับมนุษย์ทั้งหลาย

ที่ยืนเดินนั่งนอนอยู่ ก็หาไม่

ตัสมา อิธะ ชีวิตะเสเส

เพราะเหตุนี้แล ชีวิตที่ยังเหลืออยู่นี้

กิจจะกะโร ลียา นะโร นะ จัปปะมัชเชติ

พึงรีบกระทำความดีตามหน้าที่ของตน

อย่าได้ประมาทเลย

ธัมมนิยามสูตร

หัตถะ มะยัง ธัมมะนิยามะสูตรตะปาฐัง ภะณามะ เส

อุปปาทา วา ภิกขะเว ตะถาคะตานัง

อะนุปปาทา วา ตะถาคะตานัง

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุที่พระตถาคตทั้งหลาย
จะบังเกิดขึ้นก็ตาม จะไม่บังเกิดขึ้นก็ตาม

ฐิตา วะ ส่า ธาตุ

ธรรมธาตุนั้น ย่อมตั้งอยู่แล้วนั้นเทียว

ธัมมัญญฐิตะตา

คือความตั้งอยู่แห่งธรรมดา

ธัมมะนิยามะตา

คือความเป็นกฎตายตัวแห่งธรรมดา

สัพเพ สังขารา อะนิจจา

สังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยง

ตัง ตะถาคะโต อะภิสัมพุชฌะติ อะภิสะเมติ

ตถาคตย่อมรู้พร้อมเฉพาะ

ย่อมถึงพร้อมเฉพาะซึ่งธรรมธาตุนั้น

อะภิสัมพุชฌิตวา อะภิสะเมตวา

ครั้นรู้พร้อมเฉพาะแล้ว ถึงพร้อมเฉพาะแล้ว

อาจิกะติ เทเสติ

ย่อมบอก ย่อมแสดง

ปัญญะเปติ ปญฺฐะเปติ

ย่อมบัญญัติ ย่อมตั้งขึ้นไว้

วิวะระติ วิระชะติ

ย่อมเปิดเผย ย่อมจำแนกแจกแจง

อุตตานิกะโรติ

ย่อมทำให้เป็นเหมือนการทงายของทีคิดว่า

“สัพเพ สังขาระ อะนิจจา”ติ

ว่า “สังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยง”

ดังนี้

อุปปาทา วา ภิกขะเว ตะถาคะตานัง

อะนุปปาทา วา ตะถาคะตานัง

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุที่พระตถาคตทั้งหลาย
จะบังเกิดขึ้นก็ตาม จะไม่บังเกิดขึ้นก็ตาม

ฐิตา วะ ส่า ธาตุ

ธรรมธาตุนั้น ย่อมตั้งอยู่แล้วนั้นเทียว

ธัมมัญญฐิตะตา

คือความตั้งอยู่แห่งธรรมดา

ธัมมะนิยามะตา

คือความเป็นกฎตายตัวแห่งธรรมดา

สัพเพ สังขารา ทุกขา

สังขารทั้งหลายทั้งปวงเป็นทุกข์

ตัง ตะถาคะโต อะภิสัมพุชณะติ อะภิสะเมติ

ตถาคตย่อมรู้พร้อมเฉพาะ

ย่อมถึงพร้อมเฉพาะซึ่งธรรมธาคุนั้น

อะภิสัมพุชณิตวา อะภิสะเมตวา

ครั้นรู้พร้อมเฉพาะแล้ว ถึงพร้อมเฉพาะแล้ว

อาจิกะชะติ เทเสติ

ย่อมบอก ย่อมแสดง

ปัญญะเปติ ปญฺฐะเปติ

ย่อมบัญญัติ ย่อมตั้งขึ้นไว้

วิวะระติ วิระชะติ

ย่อมเปิดเผย ย่อมจำแนกแจกแจง

อุตตานีกะโรติ

ย่อมทำให้เป็นเหมือนการทงายของทีที่ว่า

“สัพเพ สังขารา ทุกขา”ติ

ว่า “สังขารทั้งหลายทั้งปวงเป็นทุกข์”

ดังนี้

อุปปาทา วา ภิกขเว ตะถาคะตานัง

อะนุปปาทา วา ตะถาคะตานัง

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุที่พระตถาคตทั้งหลาย
จะบังเกิดขึ้นก็ตาม จะไม่บังเกิดขึ้นก็ตาม

ฐิตา วะ สา ธาตุ

ธรรมธาคุนั้น ย่อมตั้งอยู่แล้วนั้นเทียว

ธัมมัญญิตะตา

คือความตั้งอยู่แห่งธรรมดา

ธัมมะนิยามะตา

คือความเป็นกฎตายตัวแห่งธรรมดา

สัพเพ ธัมมา อะนัตตา

ธรรมทั้งหลายทั้งปวงเป็นอนัตตา

ตัง ตะถาคะโต อะภิสัมพุชณะติ อะภิสะเมติ

ตถาคตย่อมรู้พร้อมเฉพาะ

ย่อมถึงพร้อมเฉพาะซึ่งธรรมธาคุนั้น

อะภิสัมพุชณิตวา อะภิสะเมตวา

ครั้นรู้พร้อมเฉพาะแล้ว ถึงพร้อมเฉพาะแล้ว

อาจิกขะติ เทเสติ

ย่อมบอก ย่อมแสดง

ปัญญาเปติ ปัญฺระเปติ

ย่อมบัญญัติ ย่อมตั้งขึ้นไว้

วิระระติ วิระชะติ

ย่อมเปิดเผย ย่อมจำแนกแจกแจง

อุตตานีกะโรติ

ย่อมทำให้เป็นเหมือนการทงายของที่คว่า

“สัพเพ ธัมมา อนัตตา”ติ

ว่า “ธรรมทั้งหลายทั้งปวงเป็นอนัตตา”
ดังนี้.

อุปกิเลส ๑๖

หันทะ มะยัง โสฬสอะปะกิเลสคาถาโย ภะณามะ เส

อะภิชฌาวิสะมะโลโก ความโลภเพ่งเล็งอยากได้ของเขา

โทโส ความประทุษร้ายเขา

โกโร ความโกรธเคืองเขา

อุปะนาโท ความผูกเวรหมายมันกัน

มักโข ความลบหลู่คุณเขา

การลบหล้างปิดซ่อนคุณค่าความดีของผู้อื่น

ปะลาโส ความดีเสมอ ยกตัวขึ้นเทียมเขา

เอาตัวขึ้นตั้งขวางไว้ไม่ยอมให้ใครดีกว่าตน

อิสสา ความริษยาเขา

มัจจะริยัง ความตระหนี่หวงแหน แบ่งแยกก็ดกกัน

เรื่องที่อยู่อาศัย ท้องถิ่นดินแดน

เรื่องการได้ลาภผลประโยชน์

เรื่องพงศ์เผ่าเหล่ากอชาติพันธุ์พวกพ้อง

เรื่องชนชั้นวรรณะสีผิว และเรื่อง -

วิชาความรู้ ผลสำเร็จทางภูมิธรรมภูมิปัญญา

มายา ความเป็นคนเจ้าเล่ห์เจ้ากล

สาถะยยัง ความโอ้อวดตัวให้ยิ่งกว่าคุณที่มีอยู่

ถัมโภ ความแข่งกระด้างดื้อดึง

เมื่อเขาสั่งสอนว่ากล่าวโดยธรรมโดยชอบ

สาร์มโห ความปรารถน้ายอมตาม

มานิ

อะติมานิ

มะโท

หาเหตุผลมาอ้างทุ่มเถียงต่าง ๆ
เมื่อชนะเขาว่ากล่าวโดยธรรมโดยชอบ
ความเย่อหยิ่งถือเราถือเขา ถือตัวถือตน
ความดูถูกล่วงเกินผู้อื่น
ความเมาหลงในร่างกายที่ทรุดโทรม
ด้วยความชรามีอยู่ทุกวัน ๆ
สำคัญว่ายังหนุ่มสาวอยู่ มัวหลงไป
เมาหลงในร่างกายที่ป่วยไข้อยู่เป็นนิจ
ต้องกินยาคือข้าวน้ำทุกเช้าค่ำ
สำคัญว่าไม่มีโรคเป็นสุขสบาย มัวหลงไป
เมาหลงในชีวิตที่เป็นของไม่เที่ยง
อาจดับไปดังประทีปจืดไว้ในที่แจ้งฉะนั้น
สำคัญว่าจะไม่ตาย มัวหลงไป

ปะมาโท

ความประมาท การเป็นอยู่อย่างขาดสติ
ดำเนินชีวิตตกลงไปในทางเสื่อม
ละเลยหน้าที่ที่พึงรับผิดชอบ
ปล่อยโอกาสสำหรับความดีงาม
และความเจริญก้าวหน้าให้ผ่านไป
ไม่ตระหนักในสิ่งที่พึงทำและพึงเว้น ประมาทไป

อุปกิเลสเครื่องเศร้าหมองใจ ๑๖ ข้อนี้ มีอยู่ในผู้ใด
จิตของผู้นั้นย่อมขุ่นมัว รับคุณธรรมได้ยาก
ดุจผ้าเปื้อนสกปรก ย้อมให้ดีไม่ได้ ดังนี้แล

มนุษย์เราเอ๋ย...

มนุษย์เราเอ๋ย	เกิดมาทำไม
นิพพานมีสุข	อยู่ไยไม่ไป
ค้นหาหน่วงหนัก	หน่วงชักหน่วงไว้
จันไปไม่ได้	ค้นหาผูกพัน
ท่วงนั้นพันผูก	ท่วงลูกท่วงหลาน
ท่วงทรัพย์สินศฤงคาร	จงสละเสียเถิด
จะได้ไปนิพพาน	ข้ามพ้นภพสาม
ยามหนุ่มสาวน้อย	หน้าตาเข้มซ้อย
งามแล้วทุกประการ	แก่เฒ่าหนึ่งยาน
แต่ล้วนเครื่องเหม็น	เอ็นใหญ่เก้าร้อย
เอ็นน้อยเก้าพัน	มันมาทำให้เข็ญใจ
ให้ร้อนให้เย็น	เมื่อยขบทั้งตัว
ชนคิ้วก็ขาว	นัยน์ตาก็มัว
เส้นผมบนหัว	ดำแล้วกลับหงอก
หน้าตาเหว้าออก	ดูหน้าบัดสี
จะลุกก็โอย	จะนั่งก็โอย
เหมือนดอกไม้โรย	ไม่มีเกสร

จะเข้าที่นอน
พระอนิจจัง
เราท่านเกิดมา
ผู้ดีเชียวใจ
เงินทองทั้งนั้น
ตายไปเป็นผี
เขาชักหน้าหนี
เปื่อยเน่าผุพอง
เขาหามเอาไป
เขานั่งร้องไห้
อยู่แต่ผู้เดียว
เหลียวไม่เห็นใคร
เห็นแต่ฝูงกา
ยื้อแย่งกันกิน
กระดุกกู่เอ๋ย
แร้งกาหมากิน
เที่ยงคืนสังัด
ไม่เห็นลูกหลาน
เห็นแต่นกเค้า
เห็นแต่นกแสก

ฟังสอนภาวณา
พระอนัตตา
รังแต่จะตาย
ก็ตายเหมือนกัน
มิติดตัวไป
ลูกเมียพั่วรัก
เขาเหม็นซากผี
หมูญาติพี่น้อง
เขาวางลงไว้
แล้วกลับคืนมา
ป่าไม้ขายเขี้ยว
เห็นแต่ฝูงแร้ง
เห็นแต่ฝูงหมา
คูน่าสมเพช
เรียรายแผ่นดิน
เอาเป็นอาหาร
ตื้นชันมินาน
พี่น้องเผ่าพันธุ์
จับเจ้าเรียงกัน
ร้องแรกแหกขวัญ

เห็นแต่ฝูงผี	ร้องให้หากัน
มนุษย์เราเอ๋ย	อย่าหลงนักเลย
ไม่มีแก่นสาร	อุตส่าห์ทำบุญ
คำจุนเอาไว้	จะได้ไปสวรรค์
จะได้ทันพระพุทธเจ้า	จะได้เข้าพระนิพพาน
อะหัง วันทามิ สัพพะโส	
อะหัง วันทามิ นิพพานะปัจจะโย โหตุฯ	

บทพิจารณาอาหาร

ข้าพเจ้าพิจารณาอาหาร	ก่อนรับประทานในมือนี้
มิใช่เพื่อสนุกสนานเปรมปรีดิ์	มิให้มีพละกายอันเมามั่น
มิให้เป็นเครื่องประดับและตกแต่ง	แต่เพื่อให้แข็งแรงและขยัน
เพื่อปากเพียรภาวนาตลอดวัน	ให้ธาตุขันธ์ได้ลงลิ้มอัมพะธรรม

คำแปลชุมนุมเทวดา

ขออานุภาพพระปริตร จงรักษาพระราชผู้เป็นเจ้าของ
แห่งนรชนพร้อมด้วยราชสมบัติ พระราชวงศ์และเหล่าเสนา
อำมาตย์ ท่านผู้เจริญทั้งหลาย ผู้มีเมตตา จงแผ่ไมตรีจิต
ขออย่าได้มีจิตฟุ้งซ่าน จงตั้งใจสวดพระปริตรเถิด

ขอเชิญเหล่าเทพยดาทั้งหลาย ซึ่งสถิตอยู่ในสวรรค์
ชั้นกามภพก็ดี รูปภพก็ดี และภุมเทวดาซึ่งสถิตอยู่ในวิมาน
ยอดภูเข และหุบผา ในอากาศ ในเกาะ แว่นแคว้น ในบ้าน
ในต้นพฤกษา และป่าช้า ในเรือน และไร่นาก็ดี และยักษ์
คนธรรพ์ นาค ซึ่งสถิตอยู่ในน้ำ บนบกและที่อันไม่ราบเรียบ
ก็ดี อันอยู่ในที่ไกลเคียง จงมาประชุมพร้อมกันในที่นี้ ท่าน
สาธุชนทั้งหลาย จงสดับฟังการสาธยายธรรมของพระจอม
มุนี

ดูก่อนท่านผู้เจริญทั้งหลาย กาลเห็นพระพุทธรูป

ดูก่อนท่านผู้เจริญทั้งหลาย กาลฟังพระธรรม

ดูก่อนท่านผู้เจริญทั้งหลาย กาลนี้นั่งใกล้พระสงฆ์

ชุมนุมเทวดา

(สระรัชชัง สะเลนัง สะพันธุง นะรินทัง
ปะริตตานุกาโว สะทา รักชะตุติ)
พระวิฑูวานะ เมตตัง สะเมตตา ภาทันตา,
อะวิกขิตตะจิตตา ปะริตตัง ภาณันตุ,
สัคเค กาเม จะ รูปे คิริลลิตตะระตะญเญ จันตะลิกเข วิมานะ,
ทีเป รัฏฐเญ จะ คาเม ตะรุวะนะกะทะเน เคหะวัตถุมหิ เขตเต,
ภุมมา จายันตุ เทวา ชะละละละวิสะเม ยักกะคันธัพพะนาคา,
ติฏฐันตา สันติเก ยัง มุนีวะระวะจะนัง สาธะโว เม สุณันตุ ฯ
ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา (พุทฺธะทัสสะนะ)
ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา (ธัมมัสสะวะนะ)
ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา ฯ (สังฆะปะยิรูปาสะนะ)

คำแปลพุทฺธภาษณมการ

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า อรหันตสัมมา
สัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า อรหันตสัมมา
สัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า อรหันตสัมมา
สัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

คำแปลไตรสรณคมน์

ข้าพเจ้าขอถือเอาพระพุทธเจ้าเป็นสรณะ

ข้าพเจ้าขอถือเอาพระธรรมเป็นสรณะ

ข้าพเจ้าขอถือเอาพระสงฆ์เป็นสรณะ

แม้ครั้งที่สอง ข้าพเจ้าขอถือเอาพระพุทธเจ้าเป็นสรณะ

แม้ครั้งที่สอง ข้าพเจ้าขอถือเอาพระธรรมเป็นสรณะ

แม้ครั้งที่สอง ข้าพเจ้าขอถือเอาพระสงฆ์เป็นสรณะ

แม้ครั้งที่สาม ข้าพเจ้าขอถือเอาพระพุทธเจ้าเป็นสรณะ

แม้ครั้งที่สาม ข้าพเจ้าขอถือเอาพระธรรมเป็นสรณะ

แม้ครั้งที่สาม ข้าพเจ้าขอถือเอาพระสงฆ์เป็นสรณะ

ปุปพภาคนมการ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ ฯ

ไตรสรณคมน์

พุทฺธัง สะระณัง คัจฉามิ, ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ,
สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ ฯ

พุทฺธิยัมปิ พุทฺธัง สะระณัง คัจฉามิ, พุทฺธิยัมปิ ธัมมัง
สะระณัง คัจฉามิ, พุทฺธิยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ ฯ

ตะตฺถิยัมปิ พุทฺธัง สะระณัง คัจฉามิ, ตะตฺถิยัมปิ ธัมมัง
สะระณัง คัจฉามิ, ตะตฺถิยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ ฯ

คำแปลนมการสิทธิคาถา

พระพุทธเจ้าพระองค์ใดผู้มีพระปัญญาจักขุ ขจัดมลทิน คือ โมหะได้แล้ว ตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง เป็นผู้เสด็จไปดี พ้นทุกข์แล้ว ทรงช่วยเวไนยสัตว์ทั้งปวง ให้พ้นจากบ่วงแห่งมาร ให้ถึงความเกษม

ข้าพเจ้าขอนมัสการพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐพระองค์นั้น ผู้เป็นที่พึ่งและผู้นำแห่งโลก ด้วยเดชพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ขอความสำเร็จแห่งชัยชนะ จงมีแก่ท่าน และอันตรายทั้งปวงจงถึงความเสื่อมสูญไป

พระธรรมใด เป็นคุณธงชัยแห่งพระศาสนาพระองค์นั้น แสดงทางแห่งความบริสุทธิ์แก่โลก เป็นธรรมนำสัตว์ออกจากทุกข์ ทรงไว้ซึ่งบุคคลผู้ทรงธรรม ประพฤติดีแล้ว นำความสุขความสงบมาให้

ข้าพเจ้าขอนมัสการพระธรรมอันประเสริฐนั้น อันเป็นธรรมทำลายโมหะ ระวังความเร่าร้อนคือกิเลส ด้วยเดชพระธรรมนั้น ขอความสำเร็จแห่งชัยชนะ จงมีแก่ท่าน และอันตรายทั้งปวงจงถึงความเสื่อมสูญไป

พระสงฆ์เหล่าใด เป็นเสนาแห่งพระสังฆธรรมของพระสุคตเจ้า พญายเสียซึ่งบาปเครื่องเศร้าหมองของโลก เป็นผู้สงบเองด้วย ประกอบผู้อื่นไว้ในความสงบด้วย กระทำพระธรรมอันพระศาสดาตรัสไว้ดีแล้วให้ปรากฏ

นมการสืทธิคาถา

บทนี้ใช้สวดนมัสการพระรัตนตรัย (ใช้แทน สัมพุทธะ)

โย จักขุมา โมหะมะลาปะกัฏฐโฐ
สามังวะ พุทโธ สุคะโต วิมุตโต
มารัสสะ ปาสา วินิโมจะยันโต
ปาเปสิ เขมัง ชะนะตัง วิเนยยัง ฯ
พุทธัง ะรันตัง สิริสะ นะมามิ
โลกัสสะ นาถัญจะ วินายะกัญจะ
ตันเตชะสา เต ชะยะสิทธิ โทตุ
สัพพันตะรายา จะ วินาสะเมนตุฯ
ธัมโม ะโซ โย ะยะ ตัสสะ สัตถุ
ทสเสสิ โลกัสสะ วิสุทธิ มัคคัง
นียยานิโก ธัมมะระรัสสะ ธารี
สาตาเวโห สันติกะโร สุจิณโณ ฯ
ธัมมัง ะรันตัง สิริสะ นะมามิ
โมหัพปะทาลัง อุปะสันตะทาหัง
ตันเตชะสา เต ชะยะสิทธิ โทตุ
สัพพันตะรายา จะ วินาสะเมนตุฯ
สัทธัมมะเสนา สุคะตานุโค โย
โลกัสสะ ปาปุปะกิเลสะเขตตา
สันโต สะยัง สันตินิโยชะโก จะ
สุวากขาตะธัมมัง วิทิตัง กะโรติฯ
สังฆัง ะรันตัง สิริสะ นะมามิ

ข้าพเจ้าขอนมัสการพระสงฆ์ผู้ประเสริฐนั้น ผู้ตรัสรู้ตาม
พระพุทธเจ้า มีศีลและทวิญญูเสมอกัน ด้วยเดชพระสงฆ์นั้น
ขอความสำเร็จแห่งชัยชนะ จะมีแก่ท่าน และอันตรายทั้งปวง
จงถึงความเสื่อมสูญไป เทอญ

คำแปลสัมพุทธ

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำแสนหนึ่งหมื่น
สองพันสี่สิบแปดพระองค์ ด้วยเศียรเกล้า ขอนอบน้อมพระธรรม
และพระสงฆ์ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหล่านั้นโดยความเคารพ
ด้วยอานุภาพแห่งความนอบน้อม จงขจัดเสียซึ่งอุปัทวะทั้งปวง
แม้อันตรายทั้งหลายทั้งปวง จงพินาศไปโดยไม่เหลือ

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หนึ่งล้านสอง
หมื่น สี่พันห้าสิบห้าพระองค์ ด้วยเศียรเกล้า ขอนอบน้อมพระ
ธรรมและพระสงฆ์ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหล่านั้นโดยความ
เคารพ ด้วยอานุภาพแห่งความนอบน้อม จงขจัดเสียซึ่งอุปัทวะ
ทั้งปวง แม้อันตรายทั้งหลายทั้งปวง จงพินาศไปโดยไม่เหลือ

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สองล้านสี่หมื่น
แปดพันหนึ่งร้อยเก้าพระองค์ ด้วยเศียรเกล้า ขอนอบน้อมพระ
ธรรมและพระสงฆ์ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหล่านั้นโดยความ
เคารพ ด้วยอานุภาพแห่งความนอบน้อม จงขจัดเสียซึ่งอุปัทวะ
ทั้งปวง แม้อันตรายทั้งหลายทั้งปวง จงพินาศไปโดยไม่เหลือ

พุทธานุพุทธัง สะมะสีละทิฏฐิง
ตันเตชะสา เต ชะยะลิตฺติ โทตุ
สัพพันตะรายา จะ วินาสะเมนตุ ฯ

สัมพุทเธ

บทสวดว่าด้วยคำนมัสการพระพุทธเจ้า ๓,๕๘๔,๑๙๒ พระองค์

สัมพุทเธ อัญญะวีลัญจะ	ทวาทะลัญจะ สะหัสสะเก
ปัญจะสะตะสะหัสสานิ	นะมามิ ลีระสา อะหัง
เตสัง ธัมมัญจะ สังฆัญจะ	อาทะเรนะ นะมามิหัง
นะมะการานุภาเวนะ	หัตตวา สัพเพ อุปัททะเว
อะเนกา อันตะรายาปิ	วินัสสันตุ อะเสสะโต

สัมพุทเธ ปัญจะปัญญาลัญจะ	จะตุวิสะติสะหัสสะเก
ทะสะสะตะสะหัสสานิ	นะมามิ ลีระสา อะหัง
เตสัง ธัมมัญจะ สังฆัญจะ	อาทะเรนะ นะมามิหัง
นะมะการานุภาเวนะ	หัตตวา สัพเพ อุปัททะเว
อะเนกา อันตะรายาปิ	วินัสสันตุ อะเสสะโต

สัมพุทเธ นวุตตะระสะเต	อัญญะจัตตาฬิสะสะหัสสะเก
วิสะติสะตะสะหัสสานิ	นะมามิ ลีระสา อะหัง
เตสัง ธัมมัญจะ สังฆัญจะ	อาทะเรนะ นะมามิหัง
นะมะการานุภาเวนะ	หัตตวา สัพเพ อุปัททะเว
อะเนกา อันตะรายาปิ	วินัสสันตุ อะเสสะโต ฯ

คำแปลนโมการัญญกคาถา

ขอนอบน้อมแด่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้เป็น
มหาบุรุษของโลก

ขอนอบน้อมแด่พระธรรมอันสูงสุดในพระศาสนา
ที่พระองค์ตรัสดีแล้ว

ขอนอบน้อมแด่พระมหาสงฆ์ผู้มีศีล และทิฏฐิอัน
หมดจดแล้ว ขอนอบน้อมด้วยดีแด่พระรัตนตรัย ที่เริ่มด้วย
คำว่าโอม(คือ อ.อุ.ม.)

ขอนอบน้อมแด่พระรัตนะทั้ง ๓ อันสูงส่งนั้น อันพ้น
จากบาปกรรมอกุศลทั้งปวง

ด้วยอานุภาพแห่งความนอบน้อม ขออุปัทวะทั้งหลาย
จงปราศจากไป

ด้วยอานุภาพแห่งความนอบน้อม ขอความสวัสดิ์จึงมีทุกเมื่อ
ด้วยเดชแห่งความนอบน้อม ขอเราจงเป็นผู้มีเดชใน
มงคลพิธีเถิด

คำแปลมงคลสูตร

การไม่คบคนพาล ๑ การคบบัณฑิต ๑ การบูชาต่อบุคคล
ที่ควรบูชา ๑ กิจเหล่านี้เป็นมงคลอันสูงสุด

การอยู่ในประเทศอันสมควร ๑ การเป็นผู้ทำบุญไว้นาน
กาลก่อน ๑ การตั้งตนไว้ชอบ ๑ กิจเหล่านี้เป็นมงคลอัน
สูงสุด

นโมการัญญกคาถา

บทสวดว่าด้วยความนอบน้อมพระรัตนตรัย

นะโม อะระหะโต สัมมา	สัมพุทฺธัสสะ มะเหลิโน
นะโม อุตตะมะธัมมัสสะ	สุวากขาตัสเสวะ เตนิระ
นะโม มะหาสังฆัสสาปิ	วิสุทฺธะสีละทิฏฺฐิโน
นะโม โอมาตฺถยารทัสสะ	ระตะนัตถุยัสสะ สาธุกัง
นะโม โอมะกาตัสสะ	ตัสสะ วัตถุตถุยัสสะปิ
นะโมการปฺปะภาเวนะ	วิคฺฉันตฺ อุปฺปะทะวา
นะโมการานุภาเวนะ	สุวตฺถิ โหตุ สัพพะทา
นะโมการัสสะ เตเชนะ	วิริมฺหิ โหมิ เตชะวา

มงคลสูตร

สูตรว่าด้วยมงคลชีวิต ๓๘ ประการใช้สวดเพื่อเสริมสิริมงคล

อะเสวะนา จะ พาลานัง	ปณฺฑิตานัญจะ เสวะนา
ปฺปชาจะ ปฺปชณียานัง	เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
ปะฏิรูปะเทสวาโส จะ	ปุพฺเพ จะ กะตะปุญฺญะตา
อตฺตะสัมมาปะณฺธิ จะ	เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ

การเป็นผู้ได้ยินได้ฟังมาก ๑ การมีศิลปวิทยา ๑ วินัยที่ศึกษาดีแล้ว ๑ วาจาที่เป็นสุภาषิต ๑ กิจเหล่านี้เป็นมงคลอันสูงสุด

การบำรุงเลี้ยงมารดาบิดา ๑ การสงเคราะห์บุตร ๑ การสงเคราะห์ภรรยา ๑ การทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร ไม่เกียจคร้าน ๑ กิจเหล่านี้เป็นมงคลอันสูงสุด

การบำเพ็ญทาน ๑ การประพฤติธรรม ๑ การสงเคราะห์หมู่ญาติมิตร ๑ การงานอันปราศจากโทษ ๑ กิจเหล่านี้เป็นมงคลอันสูงสุด

การงดเว้นจากบาปกรรม ๑ การเหนียวรั้งใจไว้ไม่ดื่มน้ำเมา ๑ การไม่ประมาทในธรรมทั้งหลาย ๑ กิจเหล่านี้เป็นมงคลอันสูงสุด

ความเคารพอ่อนน้อม ๑ ความอ่อนน้อมถ่อมตัวไม่เย่อหยิ่ง ๑ ความสันโดษยินดีในของที่มีอยู่ ๑ ความเป็นคนกตัญญู ๑ การฟังธรรมตามกาล ๑ กิจเหล่านี้เป็นมงคลอันสูงสุด

ความอดทน ๑ ความเป็นคนว่าง่ายสอนง่าย ๑ การได้พบสมณะผู้สงบจากกิเลส ๑ การสนทนาธรรมกัน ตามกาล ๑ กิจเหล่านี้เป็นมงคลอันสูงสุด

มีความเพียรเพื่ากิเลส ๑ การประพฤติพรหมจรรย์ ๑ การเห็นอริยสัจ ๑ การทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน ๑ กิจเหล่านี้เป็นมงคลอันสูงสุด

เมื่อโลกธรรมมากระทบแล้วจิตไม่หวั่นไหว ๑ จิตไม่เศร้าโศก ๑ จิตไร้ธุลีกิเลส ๑ จิตมีความเกษม ๑ สิ่งเหล่านี้เป็นมงคลอันสูงสุด

หมู่มนุษย์ทั้งหลาย ถ้าได้กระทำมงคลทั้ง ๓๘ ประการนี้ให้ มีในตนแล้ว จะเป็นผู้ไม่พ่ายแพ้ในที่ทั้งปวง ย่อมถึงความสวัสดิ์ในทุกสถาน ทั้งหมดนี้เป็นมงคล คือเหตุให้ถึงความเจริญก้าวหน้าอันสูงสุดของมนุษย์ทั้งหลายโดยแท้

พาหุสัจจะ จะ ลิปปัญจะ	วินะโย จะ สุลิกขิตโต
สุภาสิตา จะ ยา วาจา	เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
มาตาปิตุอุภูฐานัง	ปุตตะทารัสสะ สังคะโห
อะนาकुลา จะ กัมมันตา	เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
ทานัญจะ ธัมมะจะรียา จะ	ญาคะกานัญจะ สังคะโห
อะนะวัชชานิ กัมมานิ	เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
อาระตี วิระตี ปาปา	มัชชะปาณา จะ สัญญะโม
อัปปะมาโท จะ ธัมเมสุ	เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
การะโว จะ นิวาโต จะ	สันตุญฐี จะ กะตัญญูตา
กาเลนะ ธัมมัสสะวะนัง	เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
ขันตี จะ โสวะจัสสะตา	สะมะณานัญจะ ทัสสะนัง
กาเลนะ ธัมมะสากัจฉา	เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
ตะโป จะ พุรุหะจะรียัญจะ	อะริยะสัจจานะ ทัสสะนัง
นิพพานะสัจฉิกิริยา จะ	เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
พุฏฐัสสะ โลกะธัมเมหิ	จิตตัง ยัสสะ นะ กัมปะติ
อะโสกัง วิระชัง เขมัง	เอตัมมังคะละมุตตะมัง ฯ
เอตาทิสานิ กัตวานะ	สัพพัตตะมะปะราชิตา
สัพพัตตะ โสตถิง คัจฉันติ	ตันเตสยัง มังคะละมุตตะมันติ ฯ

คำแปลรัตนสูตร

ทรัพย์ใด ๆ ในโลกนี้หรือโลกอื่น หรือรัตนะใด ๆ อัน
ประณีต ในสรวงสวรรค์ก็ตาม ทรัพย์หรือรัตนะนั้นนั้นจะเสมอ
ด้วยพระตถาคต ย่อมไม่มี พระพุทธเจ้าเป็นรัตนะอันประณีต
ประเสริฐอย่างยิ่ง ด้วยคำสัจนี้ ของจะมีแต่ความสวัสดิ์

พระศากยมุนีมีพระหฤทัยดำรงมั่น ได้บรรลุมตรธรรม
อันประณีต อันเป็นเครื่องลั่นกิเลสสิ้นราคะ ธรรมใดที่จะเสมอ
ด้วยพระธรรมนี้ย่อมไม่มี พระธรรมเป็นรัตนะอันประณีต
ประเสริฐอย่างยิ่ง ด้วยคำสัจนี้ ของจะมีแต่ความสวัสดิ์

พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ทรงสรรเสริญสมาธิไคว่า
เป็นธรรมอันบริสุทธิ ท่านกล่าวว่า สมาธินั้นได้แก่นันทริก
สมาธิ (สัมมาสมาธิในอริยมรรค เป็นสมาธิที่ให้ผลทันที
ไม่มีระหว่างคั่น) สมาธิที่จะเสมอด้วยสมาธินี้ย่อมไม่มี
พระธรรมเป็นรัตนะอันประณีตประเสริฐอย่างยิ่ง ด้วยคำ
สัจนี้ ของจะมีแต่ความสวัสดิ์

พระสาวกของพระสุคตเหล่าใด นับเรียงได้ ๘ บุคคล
นับเป็นคู่ได้ ๔ อันสัตบุรุษทั้งหลายสรรเสริญแล้ว พระสาวก
ของพระสุคตเจ้าเหล่านั้น เป็นผู้ควรแก่ทักษิณาทาน อันบุคคล
ถวายทาน ท่านแล้วย่อมมีผลมาก พระสงฆ์เป็นรัตนะอัน
ประณีตอย่างยิ่ง ด้วยคำสัจนี้ ของจะมีแต่ความสวัสดิ์

รัตนสูตร

สูตรว่าด้วยการพรรณนาคุณของพระรัตนตรัย
ใช้สวดเพื่อขับไล่เสนียดจัญไร โรคภัยไข้เจ็บ ภูตผีปีศาจ

ยังกัญจิ วิตตัง อีระ วา หุรัง วา
ลัคเคสุ วา ยัง ระตะนัง ปะณิตัง
นะ โน สมะมัง อตฺถิ ตะถาคะเตนะ
อิทัมปิ พุทฺธะ ระตะนัง ปะณิตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวตฺติ โทตฺตา

ชะยัง วิราคัง อะมะตัง ปะณิตัง
ยะทชฺฉะคา ลักขะมะนี สะมาทิตฺโต
นะ เตนะ ธัมเมนะ สัมมตฺติ กิญฺจิ
อิทัมปิ ธัมเม ระตะนัง ปะณิตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวตฺติ โทตฺตา

ยัมพุทฺธะเสฏฺฐโฐ ปะริวัณณะยิ สฺสจิง
สะมาธิมานันตะริกฺขญฺเฒาหุ
สะมาธินา เตนะ สะโม นะ วิชชะติ
อิทัมปิ ธัมเม ระตะนัง ปะณิตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวตฺติ โทตฺตา

เย ปุคคะลา อัญฺจະสะตัง ปะสัฏฺฐา
จัตตาริ เอตานิ ยุกานิ โทนติ
เต ทักขิณียา สุคะตัสสะ สาวะกา
เอเตสุ ทินนานิ มะหัพพะลานิ
อิทัมปิ สังฆะ ระตะนัง ปะณิตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวตฺติ โทตฺตา

พระสาวกทั้งหลายเหล่าใดกระทำความเพียรด้วยดีใน ศาสนาพระโคตม มีจิตเป็นสมาธิมั่นคง มีปัญญามุ่งมั่น เพื่อละกิเลส คลายความอาลัย พระสาวกทั้งหลายเหล่านั้น ย่อมบรรลุอมตธรรมคือ พระนิพพาน ดุจของได้เปล่า เสวย ความสุขสงบ พระสงฆ์เป็นรัตนอันประณีตประเสริฐอย่าง ยิ่ง ด้วยคำสัจนี้ ขอจงมีแต่ความสุขสวัสดิ์

พระอริยบุคคลเหล่าใด มีกรรมเก่าผ่านพ้นไปแล้ว กรรมใหม่อันเป็นเหตุให้เกิดอีกไม่มี มีจิตหน่ายแล้วในภพ ต่อไป พระอริยบุคคลเหล่านั้น มีพืชคือวิญญานสิ้นไปแล้ว ไม่มีฉันทะที่จะเกิดใหม่ เป็นผู้ที่มีปัญญาย่อมนิพพาน เหมือน ประทีปดวงที่ดับไปจนสิ้น พระสงฆ์เป็นรัตนอันประณีต ประเสริฐอย่างยิ่ง ด้วยคำสัจนี้ ขอจงมีแต่ความสุขสวัสดิ์

ภูตประจำถิ่นเหล่าใด ประชุมกันแล้วในพระนครนี้ก็ดี เหล่าใดประชุมกันแล้วในอากาศก็ดี เราทั้งหลาย จงนมัสการ พระพุทธเจ้า อันเทพยดาและมนุษย์บูชาแล้ว ขอความสุขสวัสดิ์ จงมี ฯ

ภูตประจำถิ่นเหล่าใด ประชุมกันแล้วในพระนครนี้ก็ดี เหล่าใดประชุมกันแล้วในอากาศก็ดี เราทั้งหลาย จงนมัสการ พระธรรม อันเทพยดาและมนุษย์บูชาแล้ว ขอความสุขสวัสดิ์ จงมี ฯ

ภูตประจำถิ่นเหล่าใด ประชุมกันแล้วในพระนครนี้ก็ดี เหล่าใดประชุมกันแล้วในอากาศก็ดี เราทั้งหลาย จงนมัสการ พระสงฆ์ อันเทพยดาและมนุษย์บูชาแล้ว ขอความสุขสวัสดิ์ จงมี ฯ

เย สุปปะยุดตา มะนะสา ทัพเพนะ
นิกกามิโน โคตะมะสาสะนัมहि
เต ปัตติปัตตา อะมะตัง วิคัยหะ
ลัทธา มุธา นิพพุติง ภูญชะมานา
อิทัมปิ สังฆะ ระตะนัง ปะณีตัง
เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โทตุฯ
 ซีณัง ปุราณัง นะวัง นัตถิ สัมภะวัง
 วิรัตตะจิตตาเยติเก ภาวัสสมิง
 เต ซีณะพีชา อะวิรุพพิฉันทา
 นิพพันติ อีรา ยะถายัมปะทีโป
 อิทัมปิ สังฆะ ระตะนัง ปะณีตัง
 เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โทตุฯ

ยานีระ ภูตานิ สะมาคะตานิ
ภุมมานิ วา ยานิวะ อันตะลิกเข
ตะถาคะตัง เทวะมะนุสสะปุชิตัง
พุทฺธัง นะมัสสามะ สุวัตถิ โทตุฯ
 ยานีระ ภูตานิ สะมาคะตานิ
 ภุมมานิ วา ยานิวะ อันตะลิกเข
 ตะถาคะตัง เทวะมะนุสสะปุชิตัง
 อัมมัง นะมัสสามะ สุวัตถิ โทตุฯ
 ยานีระ ภูตานิ สะมาคะตานิ
 ภุมมานิ วา ยานิวะ อันตะลิกเข
 ตะถาคะตัง เทวะมะนุสสะปุชิตัง
 สังฆัง นะมัสสามะ สุวัตถิ โทตุฯ

คำแปลกรณียเมตตสูตร

กัจจิม อัมพระอริยเจ้า ผู้บรรลุปทอันระงับกระทำแล้ว กิจนั้น
อันกุลบุตร ผู้ฉลาดในประโยชน์พึงกระทำ กุลบุตรนั้น
พึงเป็นผู้อาจหาญซื่อตรง และซื่อตรงดี เป็นผู้ที่ว่าง่ายอ่อน
โยน ไม่ดูหมิ่นผู้อื่น เป็นผู้สันโดษ เลี้ยงง่าย เป็นผู้มีกิจธุระ
น้อย ประพฤติเบากายจิต มีอินทรีย์อันระงับแล้ว มีปัญญา
เป็นผู้ไม่คะนอง ไม่พัวพันในสกุलทั้งหลาย วิญญูชนคติเยนชนอื่น
ทั้งหลายได้ด้วยกรรมอันใด ไม่พึงประพฤติกกรรมอันนั้นเลย
พึงแผ่ไมตรีจิตไปในหมู่สัตว์ว่า ขอสัตว์ทั้งหลายทั้งปวงจง
เป็นผู้มีสุข มีความเกษม มีตนถึงความสุขเถิด

สัตว์มีชีวิตทั้งหลาย ทั้งที่เป็นผู้ยังมีความสะดุ้ง
(มีตัณหา) หรือผู้ที่มั่นคง (ไม่มีตัณหา) ทั้งหมดไม่เหลือที่
เป็นสัตว์ลำตัวยาว หรือใหญ่ หรือปานกลาง หรือสั้นก็ดี
ทั้งในสัตว์ลำตัวยาว หรือสัตว์ลำตัวยาวก็ดี ทั้งที่ได้เห็น
แล้ว หรือมิได้เห็นก็ดี เป็นผู้อยู่ในที่ไกล หรือที่ใกล้ก็ดี เป็น
ผู้ที่เกิดแล้ว หรือกำลังหาที่เกิดอยู่ก็ดี ขอสัตว์ทั้งปวงเหล่านั้น
จงเป็นผู้มีตนถึงความสุขเถิด สัตว์อื่น อย่าพึงข่มเหงสัตว์
อื่น อย่าพึงดูหมิ่นอะไรๆ เขาในที่ใดๆ เลย ไม่ควรปรารภนา
ทุกข์แก่กันและกัน เพราะความกริ้วโกรธและความคุมแค้น

กรณียเมตตสูตร

สูตรว่าด้วยการเจริญเมตตาและอานุภาพแห่งเมตตา

กระระณียะมัตถะกุสะเลนะ
ยันทัง สันตัง ปะทัง อะภิสะเมจจะ
สัฏโฏ อชฺฐ จะ สุหุชฺฐ จะ
สุวะโจ จัสสะ มุทุ อะนะติมานี
สันตุสสะโก จะ สุภาโว จะ
อัปปะกิจโจ จะ สัลลหะหะวุตติ
สันตินทริโย จะ นิปะโก จะ
อัปปะคัพโฏ กุเลสุ อะนะนุคิทธิ
นะ จะ ชุททัง สะมาจะเร กิณฺณจิ
เยนะ วิญญู ปะเร อุปะวะเทยยุง
สุชีโน วา เขมิโน โทหนตุ
สัพเพ สัตตา ภะวันตุ สุขิตัตตา
เย เกจิ ปาณะภูตัตถิ
ตะสา วา ถาวะรา วา อะนะวะเสสา
ทีฆา วา เย มะหันทา วา
มัชฌิมา รัสสะกา อะณุกะถุลา
ทิฏฐา วา เย จะ อะทิฏฐา
เย จะ ทูเร วะสันติ อะวิทูเร
ภุตา วา สัมภะเวสี วา

มารดาถนอมปกป้องลูกคนเดียวผู้เกิดในตน ด้วยยอมสละ
แม้ชีวิตตนได้ จันใด พึงตั้งใจเจริญเมตตา โดยไม่มีประมาณ
ในสัตว์ทั้งปวง แม้นั้น

บุคคลพึงตั้งใจเจริญเมตตา โดยไม่มีที่สุด ไม่มีประมาณ
ไม่มีขอบเขต ไม่มีความคิดปองร้าย ไม่มีความเป็นศัตรู เผื่อไป
ยังสรรพสัตว์ ทั้งทิศเบื้องบน ทิศเบื้องต่ำ และทิศเบื้อง
ขวาง

ผู้เจริญเมตตาอย่างนี้ จะยืนเดินนั่งหรือนอนก็ตาม
พึงตั้งสติ คือเจริญเมตตาแน่นไว้ ความง่วงเหงาย่อมครอบ
งำไม่ได้ บัณฑิตทั้งหลายกล่าวเมตตาวิหารธรรมนี้ว่า
เป็นพรหมวิหารในพระศาสนานี้

บุคคลผู้นั้นย่อมไม่ตกไปในมิฉชาติภูมิคือความเห็นผิดว่า
เป็นตัวเป็นตน (สักกายทิฐิ)เป็นผู้มีศีล ถึงพร้อมแล้วด้วย
การรู้เห็นตามความเป็นจริง (สัมมาทิฐิในโสดาปัตติมรรค)
กำจัดความยินดี ในกามทั้งหลายได้ ย่อมไม่เข้าถึงซึ่งความ
นอนในครรภ์ (คือการเกิดอีก) โดยแท้ทีเดียวแล

สัพเพ สัตตา ภะวันตุ สุขัตตตา
 นะ ปะโร ปะรัง นิกุพเพละ
 นาติมัญญะละ กัตตะจิ นัง กิณฺณจิ
 พยาโรสะนา ปะฐิมะสัณฺญา
 นาญญะมัญญัสสะ ทุกขะมิจฺเจยยะ
 มาตา ยะถา นิยฺง ปุตตัง
 อายุสา เอกะปุตตะมะนุรັกฺเข
 เอวံปิ สัพพะภูเตสุ
 มานะสัมภาวะเย อะปะริมาณัง
 เมตตัญจะ สัพพะโลกัสมิง
 มานะสัมภาวะเย อะปะริมาณัง
 อุทัง อะโธ จะ ติริยัญจะ
 อะสัมพาทัง อะเวรัง อะสะปิตตัง
 ติญฺญัญจะรัง นิสินฺโน วา
 สะยาโน วา ยาวะตัสสะ วิคะตะมิตฺโธ
 เอตัง สะติง อะธิญฺเฐยยะ
 พุรฺทฺหะเมตัง วิหารัง อิตฺมาหุ
 ทิฏฺฐิญจะ อะนุปะคัมมะ สึละวา
 ทัสสะเนนะ สัมปันโน
 กาเมสุ วิเนยยะ เคธัง
 นะ ทิ ชาตุ คัพพะเสยยัง ปุณฺเรตฺติ ฯ

คำแปล โปชฌงค์ปริตร

โปชฌงค์ ๗ ประการคือ สติสัมโพชฌงค์ ธรรมวิจยสัมโพชฌงค์ วิริยสัมโพชฌงค์ ปิติสัมโพชฌงค์ ปัสสัทธิสัมโพชฌงค์ สมาธิสัมโพชฌงค์ อุเบกขาสัมโพชฌงค์ ธรรมทั้ง ๗ เหล่านี้ เป็นธรรมที่พระมุนีผู้ทรงเห็นธรรมทั้งปวงได้ทรงสั่งสอนไว้อย่างถูกต้องดีแล้ว อันบุคคลเจริญแล้วปฏิบัติให้มากแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อพระนิพพาน และเพื่อความตรัสรู้ ด้วยคำสัจนี้ ขอความสวัสดีจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

ในสมัยหนึ่ง พระโลกนาถเจ้าทอดพระเนตรเห็นพระโมคคัลลานะและพระกัสสปะเป็นไข้ได้ความลำบาก ทรงแสดงโปชฌงค์ ๗ ท่านทั้งสองเปลιδเพลินด้วยพระธรรมเทศนานั้น หายจากโรคในบัดดล ด้วยคำสัจนี้ ขอความสวัสดีจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

ครั้งหนึ่งองค์ธรรมราชาเอง (สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า) ทรงพระประชวร รับสั่งให้พระจุนทเถระกล่าวโปชฌงค์นั้น ถวายด้วยความเอื้อเฟื้อ ก็ทรงบันเทิงพระฤทัย หายจากพระประชวรนั้นโดยพลัน ด้วยคำสัจนี้ ขอความสวัสดีจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

อาพาธทั้งหลาย ของพระมหาฤๅษีทั้งสามหายแล้วไม่กลับกำเริบดุจดังกิเลสอันมรรคทำลายแล้วย่อมไม่เกิดอีก เป็นธรรมคาจันนั้น ด้วยคำสัจนี้ ขอความสวัสดีจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

โพชฌังคปริตร

บทว่าด้วยคุณธรรม ทำให้บรรลุนิพพาน ๗ ประการ นิยมสวดให้ผู้ป่วยฟัง

โพชฌังโค สะติสังขาโต	ธัมมานัง วิจะโย ตะธา
วิริยัมปติ ปัสสัทธิ	โพชฌังคา จะ ตะธาปะเร
สมาธูปะกัชะโพชฌังคา	สัตเตเต สัพพะทัสสินา
มุนินา สัมมะทักขาตา	ภาวิตา พะหุลีกะตา
สังวัตตันติ อะภิญญายะ	นิพพานายะ จะ โพธิยา
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	โสตถิ เต โทตุ สัพพะทา ฯ
เอกัสมิง สะมะเย นาโถ	โมคคัลลานัญจะ กัสสะปัง
คิลานะ ทุกขิเต ทิสฺวา	โพชฌังเค สัตตะ เทสยิ
เต จะ ตัง อะภินันทิตฺวา	โรคา มุจจิงสุ ดังขะณ
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	โสตถิ เต โทตุ สัพพะทา ฯ
เอกะทา ธัมมะราชาปี	เคลัญญะนาภิปีพีโต
จุนทัตถะเรนนะ ตัญญะวะ	กะณาเปตฺวานะ สาทะรัง
สัมโมทิตฺวา จะ อาพาธา	ตัมहा วุฏฐาสิ ฐานะโส
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	โสตถิ เต โทตุ สัพพะทา ฯ
ปะทีนา เต จะ อาพาธา	ติณณันนัมปิ มะเหลนัง
มัคคาหะตะกิเลสา วะ	ปัตตานุปัตติธัมมะตัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	โสตถิ เต โทตุ สัพพะทา ฯ

คำแปลขันธปริตร

ขอแผ่เมตตาไปยังตระกูลพญางูทั้งหลาย สกุลวิรูปักษะ
สกุลเอราปณะ สกุลฉัพยาปุตตะ และสกุลกัณหาโคตมกะ

ขอแผ่เมตตาไปยังสัตว์ทั้งหลายที่ไม่มีเท้า สัตว์ทั้งหลาย
ที่มี ๒ เท้า สัตว์ทั้งหลายที่มี ๔ เท้า และสัตว์ทั้งหลายที่มี
มากเท้า

สัตว์ที่ไม่มีเท้า สัตว์ ๒ เท้า สัตว์ ๔ เท้า สัตว์
มากเท้า ก็อย่าเบียดเบียนเราเลย

ขอสรรพสัตว์ที่มีชีวิตทั้งหลายทั้งปวง จงประสบซึ่ง
ความเจริญ ทั้งหลายทั่วกัน โทษลามกใด ๆ อย่าได้มาถึง
สัตว์เหล่านั้นเลย

พระพุทธเจ้าทรงพระคุณไม่มีประมาณ พระธรรมทรง
พระคุณไม่มีประมาณ พระสงฆ์ทรงพระคุณไม่มีประมาณ
บรรดาสัตว์เลื้อยคลาน คือ งู แมงป่อง ตะขาบ แมงมุม
ตุ๊กแก หนู เป็นสัตว์ประมาณได้ (มีราคะภายใน) เราได้
ทำการรักษาป้องกันภัยจากสัตว์เหล่านี้แล้ว ขอสัตว์ทั้งหลาย
จงหลีกเลี่ยงไป เรานั้นกระทำการนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า
อยู่ทำการนอบน้อมแด่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทั้ง ๗ พระองค์
อยู่ (ได้แก่ พระวิปัสสีพุทธเจ้า พระสิขีพุทธเจ้า พระเวสสภู
พุทธเจ้า พระกกุสันธพุทธเจ้า พระโกนาคมณพุทธเจ้า
พระกัสสปพุทธเจ้า และพระโคตมพุทธเจ้า)

ขันธปริตร

คาถาเจริญเมตตาแก่สัตว์มีพิษ ใช้สวดป้องกันสัตว์ร้าย

วิรูปักเขติ เม เมตตัง	เมตตัง เอรापะเถติ เม
ฉัพพยาปุตเตติ เม เมตตัง	เมตตัง กัณหาโคตะมะเกติ จะ
อะปาทะเกติ เม เมตตัง	เมตตัง ทิปาทะเกติ เม
จะตุปปะเทติ เม เมตตัง	เมตตัง พะหุปปะเทติ เม
มา มัง อะปาทะโก ทิงลิ	มา มัง ทิงลิ ทิปาทะโก
มา มัง จะตุปปะโท ทิงลิ	มา มัง ทิงลิ พะหุปปะโท
สัพเพ สัตตา สัพเพ ปาณา	สัพเพ ภูตา จะ เกวะลา
สัพเพ ภัทธานิ ปัสสันตุ	มา กิณฺณจิ ปาปะมาคะมา

อัปปะมาโณ พุทฺโธ, อัปปะมาโณ ธัมโม, อัปปะมาโณ
สังโฆ, ปะมาณะวันตานิ สิริงสะปานิ, อะหิ วิจฉิกา สะตะปะที
อุณณานาภี สะระพฺพุ มุสิกา, กะตา เม รักษา กะตา เม
ปะริตตา, ปะฎิกกะมันตุ ภูตานิ, โสหัง นะโม ะกะวะเต,
นะโม สัตตัตถัง สัมมาสัมพุทธานัง ฯ

คำแปลโมรปริตร

พระอาทิตย์แรกขึ้น เป็นดั่งดวงตาของโลกเป็นเอกราชา
สีสุกปลั่งดั่งทองคำส่องปรุพีให้สว่าง เพราะเหตุนั้น ข้าขอ
นอบน้อม พระอาทิตย์นั้น ผู้มีสีสุกปลั่งดั่งทองคำส่องปรุพี
ให้สว่าง ขอให้ข้าอันท่านได้คุ้มครองแล้ว พึงอยู่เป็นสุข
ตลอดวันนี้

ท่านผู้ลอยบาปแล้วเหล่าใด เป็นผู้รู้จบในธรรมทั้งปวง
ข้าขอนอบน้อมท่านผู้ลอยบาปแล้วนั้น ขอท่านผู้ลอยบาป
แล้วเหล่านั้นจงรักษาข้า ขอนอบน้อมแด่พระพุทธเจ้าทั้ง
หลาย ขอนอบน้อมแด่พระโพธิญาณ ขอนอบน้อม แต่ท่านผู้
วิมุตหลุดพ้นแล้วทั้งหลาย ขอนอบน้อมแด่พระวิมุตติธรรม
คือความหลุดพ้น พญานกยูงนั้นเจริญพระปริตรนี้แล้ว
จึงเที่ยวแสวงหาอาหารไป

พระอาทิตย์กำลังลับไป เป็นดั่งดวงตาของโลกเป็นเอก
ราชาสีสุกปลั่งดั่งทองคำส่องปรุพีให้สว่าง เพราะเหตุนั้น
ข้าขอนอบน้อม พระอาทิตย์นั้น ผู้มีสีสุกปลั่งดั่งทองคำส่อง
ปรุพีให้สว่าง ขอให้ข้า อันท่านได้คุ้มครองแล้ว พึงอยู่เป็นสุข
ตลอดคืนนี้

ท่านผู้ลอยบาปแล้วเหล่าใด เป็นผู้รู้จบในธรรมทั้งปวง
ข้าขอนอบน้อมท่านผู้ลอยบาปแล้วนั้น ขอท่านผู้ลอยบาป
แล้วเหล่านั้นจงรักษาข้า ขอนอบน้อมแด่พระพุทธเจ้าทั้งหลาย
ขอนอบน้อมแด่พระโพธิญาณ ขอนอบน้อม แต่ท่านผู้วิมุต
หลุดพ้นแล้วทั้งหลาย ขอนอบน้อมแด่พระวิมุตติธรรม
คือความหลุดพ้น พญานกยูงนั้นเจริญพระปริตรนี้แล้ว
จึงพักผ่อนอยู่แล

โมรปริตร

คาถาที่พญานกยูงโพธิสัตว์ นมัสการพระอาทิตย์ยามอุทัยและยามอัสดง

อุเทตะยัญจักขุมา เอกะราชา

หะริสสะวัณโณ ปะฐะวิปะภาโส

ตัง ตัง นะมัสสามิ หะริสสะวัณณัง ปะฐะวิปะภาสัง

ตะยัชชะ คุตตา วิหะเรมุ ทิวะสัง

เย พุราหุมะณา เวทะคุ สัพพะธัมเม

เต เม นะโม เต จะ มัง ปาละยันตุ

นะมัตถุ พุทธานัง นะมัตถุ โพธิยา

นะโม วิมุตตานัง นะโม วิมุตติยา

อิมัง โส ปะริตตัง กัตวา โมโร จะระติ เอสะนา ฯ

เอเปตะยัญจักขุมา เอกะราชา

หะริสสะวัณโณ ปะฐะวิปะภาโส

ตัง ตัง นะมัสสามิ หะริสสะวัณณัง ปะฐะวิปะภาสัง

ตะยัชชะ คุตตา วิหะเรมุ รัตติง

เย พุราหุมะณา เวทะคุ สัพพะธัมเม

เต เม นะโม เต จะ มัง ปาละยันตุ

นะมัตถุ พุทธานัง นะมัตถุ โพธิยา

นะโม วิมุตตานัง นะโม วิมุตติยา

อิมัง โส ปะริตตัง กัตวา โมโร วาสะมะกัปปะยิติ ฯ

คำแปลวัฏฏกปริตร

คุณแห่งศีล ความสัตย์ ความหมดจดและความเอื้ออาทร
มีอยู่จริงแท้ในโลก ด้วยความสัตย์นั้น ข้าจักทำสังกริยา
อันสูงสุด

ข้าน้อมระลึกถึงอานุภาพแห่งพระธรรม และระลึกถึง
พระพุทธเจ้าทั้งหลายในปางก่อน ด้วยยึดมั่นในกำลังแห่ง
สังขะที่มีอยู่ ข้าขอทำสังกริยาว่า

ปีกของข้ามีอยู่ แต่ไม่แข็งแรงพอจะบินได้ เท้าของข้า
มีอยู่ แต่ไม่แข็งแรงพอจะเดินได้ มารดาและบิดาพากันบิน
ออกไปแล้ว คู่ก่อนไฟป่า ขอท่านจงหลีกไปเถิด

ครั้นเมื่อข้ากล่าวสัจวาจาจบแล้ว ไฟป่าที่ลุกโชติช่วงอยู่
ก็ดับไปเป็นพื้นที่ถึง ๑๖ กรีสในทันทีดุจดั่งเปลวไฟที่ตก
ถึงน้ำแล้วมอดดับไปฉนั้นนั่น สิ่งใดที่จะเสมอด้วยความสัตย์
ของข้าไม่มี นี่เป็นสังขबारมีของข้า

คำแปลอังคุลิมาลปริตร

คู่ก่อนน้องหญิง ตั้งแต่เราเกิดโดยชาติอริยะแล้ว
ไม่เคยจงใจ ที่จะทำลายชีวิตสัตว์อีกเลย ด้วยคำสัตย์นี้
ขอความสวัสดีจงมีแก่ตัวเธอและครรรค์ของเธอเถิด

วัฏฏกปริตร

ใช้สวดป้องกันอัคคีภัย นิยมสวดในงานขึ้นบ้านใหม่ เปิดอาคารสถานที่

อตฺถิ โลเก สึละคุโณ	ลัจจัง โสเจยยะนุททะยา
เตนะ ลัจเจนะ กาหามิ	ลัจจะกิริยะมะนุตตะรัง
อาวัชชิตฺวา ธัมมะพะลัง	สะริตฺวา ปุพพะเก ชินะ
ลัจจะพะละมะวัสสาเย	ลัจจะกิริยะมะกาสะหัง
สันติ ปักขา อะปตตะนา	สันติ ปาทา อะวัญจะนา
มาตา ปิตา จะ นิกขันตา	ชาตะเวทะ ปะฎิกกะมะ
สะหะ ลัจเเจ กะเต มัยหัง	มะหาปัสชะลิโต ลีชี
วัชเชลลิสสอพะสะ กะรีสานิ	อุทะกัง ปิตฺวา ยะถา ลีชี
ลัจเจนะ เม สะโม นตฺถิ	เอสา เม ลัจจะปาระมีติ ฯ

อังกุลิมาลปริตร

บทว่าด้วยสัจจาจาของพระองค์อังกุลิมาล

นิยมสวดในงานแต่งงาน เชื่อว่าทำให้คลอดบุตรง่าย ปราศจากอันตราย

ยะโตหัง ภะคินิ อะริยาเย ชาติยา ชาโต, นาภิขานามิ
ลัญจิจจะ ปาณัง ชีวิตา โวโรเปตา. เตนะ ลัจเจนะ โสตถิ
เต โหตุ โสตถิ คัพภัสสะ ฯ

คำแปลอาฏานาฏิยปริตร

ขอนอบน้อมแด่พระวิปัสสีพุทธเจ้า ผู้มีจักขุ ผู้มีสิริ, แต่
พระสิขีพุทธเจ้า ผู้ทรงอนุเคราะห์สัตว์ทั้งปวง, แต่พระเวสสภู
พุทธเจ้า ผู้มีกิเลสอันชำระแล้ว ผู้มีตบะ, แต่พระกกุสันธพุทธเจ้า
ผู้ย้ายเสียได้ซึ่งมารและเสนามาร, แต่พระโกนาคมนพุทธเจ้า
ผู้ลอยบาป ผู้อยู่จบพรหมจรรย์, แต่พระกัสสปพุทธเจ้า ผู้พ้น
แล้วจากกิเลสทุกสถาน, แต่พระอังคีรสพุทธเจ้า ผู้ไอรสแห่ง
ศากยราช ผู้ทรงไว้ซึ่งพระสิริ

พระผู้มีพระภาคพระองค์ใดได้ทรงแสดงธรรมนี้ไว้นัน
เป็นเครื่องบรรเทาซึ่งทุกข์ทั้งปวง

พระองค์ทรงเห็นแจ้งธรรมตามความเป็นจริง ดับกิเลส
ในโลกเสียได้ ตรัสด้วยปัญญา ไม่มุสา ไม่ส่อเสียด ไม่หยาบคาย
พูดด้วยความไตร่ตรอง เป็นผู้เป็นใหญ่ปราศจากความ
ครั่นคร้าม

ฝูงชนพากันนอบน้อมอยู่ ซึ่งพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น
ผู้เป็นโคตมโคตร ผู้เกื้อกูลแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็น
ผู้ถึงพร้อมแล้วด้วยวิชา และจรณะ เป็นผู้เป็นใหญ่ปราศจาก
ความครั่นคร้าม ข้าพเจ้าทั้งหลายขอนมัสการพระพุทธรเจ้า
โคตมโคตรพระองค์นั้น ผู้ถึงพร้อมแล้วด้วยวิชาและจรณะ

ที่พึงอย่างอื่นของข้าพเจ้าไม่มี พระพุทธเจ้าเป็นที่พึงอัน
ประเสริฐของข้าพเจ้า ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้ ขอขัยมงคล
จงมีแก่ท่าน

ที่พึงอย่างอื่นของข้าพเจ้าไม่มี พระธรรมเป็นที่พึงอัน
ประเสริฐของข้าพเจ้า ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้ ขอขัยมงคล
จงมีแก่ท่าน

อาถรรพณ์ปริตร

เป็นคาถาของท้าวเวสสุวรรณหาราช

ใช้สวดเพื่อคุ้มครองรักษาตนจากเหล่ายักษ์ทั้งปวง

วิปัสสิสสะ นะมัตถุ	จักขุมนัตัสสะ สิริมะโต
สิขิสสะปิ นะมัตถุ	สัพพะภูฏานุกัมปิโน
เวสสะภุสสะ นะมัตถุ	นุทาตะกัสสะ ตะปัสสิโน
นะมัตถุ กะกุสันธัสสะ	มาระเสนูปะมาททิโน
โกนาคะมะนัสสะ นะมัตถุ	พุราหะณัสสะ วุสีมะโต
กัสสะปัสสะ นะมัตถุ	วิปะมุตตัสสะ สัพพะธิ
อังคีระสัสสะ นะมัตถุ	ลักกะปะตตัสสะ สิริมะโต
โย อิมัง ธัมมะมะเทเสสิ	สัพพะทุกขาปะนุทะนัง
เย จาปิ นิพพุตา โลเก	ยะถาภูตัง วิปัสสิสสุ
เต ชะนา อะปิสฺสุณา	มะหันตา วีตะสาระทา
หิตัง เทวะมะนุสสาณัง	ยัง นะมัสสันติ โคตะมัง
วิชชาจะระณะสัมปันนัง	มะหันตัง วีตะสาระทัง
วิชชาจะระณะสัมปันนัง	พุทฺธัง วันทามะ โคตะมันติ ฯ

นัตถิ เม เป็นบทอ้อทรงพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง เพื่อความเป็นชัยมงคล

นัตถิ เม สรระณัง อัญญัง	พุทฺโธ เม สรระณัง ะวัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	โหตุ เต ชะยะมังคะลัง
นัตถิ เม สรระณัง อัญญัง	ธัมโม เม สรระณัง ะวัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	โหตุ เต ชะยะมังคะลัง

ที่พึ่งอย่างอื่นของข้าพเจ้าไม่มี พระสงฆ์เป็นที่พึ่งอัน
ประเสริฐของข้าพเจ้า ด้วยการกล่าวคำสัจนี้ ขอชัยมงคล
จงมีแก่ท่าน

รัตนใด ๆ ที่มีอยู่มากมายในโลกนี้จะเสมอด้วย
พระพุทธรัตนย่อมไม่มี เพราะเหตุนั้น ขอความสุขสวัสดี
มีชัยจงมีแก่ท่าน

รัตนใด ๆ ที่มีอยู่มากมายในโลกนี้จะเสมอด้วยพระ
ธรรมรัตนย่อมไม่มี เพราะเหตุนั้น ขอความสุขสวัสดีมีชัย
จงมีแก่ท่าน

รัตนใด ๆ ที่มีอยู่มากมายในโลกนี้จะเสมอด้วยพระสงฆ์
รัตนย่อมไม่มี เพราะเหตุนั้น ขอความสุขสวัสดีมีชัย
จงมีแก่ท่าน

เพราะการทำความเคารพ ซึ่งพระพุทธรัตน อันเป็น
ดังโอสถประเสริฐสุด เกื้อกูลแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย
ขออุปัทวะทั้งปวงจงหายไป ขอทุกข์ทั้งมวลของท่านจงสงบ
ไปด้วยดี ด้วยเดชแห่งพระพุทธเจ้าเทอญ

เพราะการทำความเคารพ ซึ่งพระธรรมรัตน อันเป็น
ดังโอสถประเสริฐสุด ดับความเร่าร้อนจากกิเลสเสียได้
ขออุปัทวะทั้งปวงจงหายไป ขอภัยทั้งมวลของท่านจงสงบ
ไปด้วยดี ด้วยเดชแห่งพระธรรมเจ้าเทอญ

เพราะการทำความเคารพ ซึ่งพระสังฆรัตน อันเป็นดัง
โอสถประเสริฐสุด เป็นผู้ควรแก่การบูชา ควรแก่การต้อนรับ
ขออุปัทวะทั้งปวงจงหายไป ขอโรคทั้งมวลของท่านจงสงบ
ไปด้วยดี ด้วยเดชแห่งพระสงฆ์เทอญ

นัตถิ เม สระระณัง อัญญัง
เอเตนะ สัจจะวชฺเชนะ

สังโฆ เม สระระณัง วะรัง
โหตุ เต ชะยะมังคะลัง ฯ

ยังกิญจิ ระตะนัง โลเก กล่าวถึงรัตนะ ๓ ที่มีค่ายิ่งเหนือสิ่งอื่นใด

ยังกิญจิ ระตะนัง โลเก
ระตะนัง พุทฺธะระตะนัง นัตถิ
ยังกิญจิ ระตะนัง โลเก
ระตะนัง ธัมมะระตะนัง นัตถิ
ยังกิญจิ ระตะนัง โลเก
ระตะนัง สังฆะระตะนัง นัตถิ

วิชชะติ วิวิธัง ปุถุ
ตัสมา โสตถิ ภาวันตุ เต
วิชชะติ วิวิธัง ปุถุ
ตัสมา โสตถิ ภาวันตุ เต
วิชชะติ วิวิธัง ปุถุ
ตัสมา โสตถิ ภาวันตุ เต ฯ

สํกัฏฺฐา พุทฺธะระตะนัง
ทิตฺถํ เทวมะนุสฺसानัง
นัสสันตุปิทฺทะวา สัพเพ
สํกัฏฺฐา ธัมมะระตะนัง
ปะริฬาหุปะระมะนัง
นัสสันตุปิทฺทะวา สัพเพ
สํกัฏฺฐา สังฆะระตะนัง
อาหุเนยยัง ปาหุเนยยัง
นัสสันตุปิทฺทะวา สัพเพ

โอสะถัง อุตตะมัง วะรัง
พุทฺธะเตเชนะ โสตถินา
ทุกขา วุปะสะเมนตุ เต
โอสะถัง อุตตะมัง วะรัง
ธัมมะเตเชนะ โสตถินา
ภะยา วุปะสะเมนตุ เต
โอสะถัง อุตตะมัง วะรัง
สังฆะเตเชนะ โสตถินา
โรคา วุปะสะเมนตุ เต ฯ

คำแปลอภัยปริตร

กลางร้ายและอวมงคล เสียงนกที่น่าฟังใจ เคราะห์ร้าย
และฝันร้าย อันไม่น่าปรารถนาอันใด ขอความร้ายเหล่านั้น
จงถึงความพินาศสลายไปด้วยพุทธานุภาพ

กลางร้ายและอวมงคล เสียงนกที่น่าฟังใจ เคราะห์ร้าย
และฝันร้าย อันไม่น่าปรารถนาอันใด ขอความร้ายเหล่านั้น
จงถึงความพินาศสลายไปด้วยธรรมมานุภาพ

กลางร้ายและอวมงคล เสียงนกที่น่าฟังใจ เคราะห์ร้าย
และฝันร้าย อันไม่น่าปรารถนาอันใด ขอความร้ายเหล่านั้น
จงถึงความพินาศสลายไปด้วยสังฆานุภาพ

อภัยปริตร

สวดป้องกันอันตรายจากนิมิตร้าย

ใช้สวดในงานมงคลทั่วไป หรือสวดก่อนนอนจะฝันดี

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ
โย จามะนาโป สะกุณัสสะ สัทโท
ปาปคคะโท ทุสสุปินัง อะกันตัง
พทุธานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ
โย จามะนาโป สะกุณัสสะ สัทโท
ปาปคคะโท ทุสสุปินัง อะกันตัง
ธัมมานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ
โย จามะนาโป สะกุณัสสะ สัทโท
ปาปคคะโท ทุสสุปินัง อะกันตัง
สังฆานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ ฯ

คำแปลเทวตาอุยโยชนคาถา

ขอสัตว์ทั้งปวง ที่มีทุกข์อยู่จมหมดทุกข์ ที่มีภัย
อยู่จงปราศจากภัย และมีโศกอยู่จกล้นโศกเถิด

ขอเทวดาทั้งปวง จงอนุโมทนาซึ่งบุญสมบัติอันข้าพเจ้า
ทั้งหลายได้สั่งสมไว้แล้วถึงบัดนี้ เพื่อความสำเร็จแห่งสมบัติ
ทั้งปวงเถิด

ขอเทวดาทั้งหลาย จงให้ทาน รักษาศีล ยินดีในภาวนา
ด้วยศรัทธาทุกเมื่อ เทวดาที่มาชุมนุมแล้ว ขอเชิญกลับเถิด
ด้วยเดชแห่งพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ผู้ทรงถึงพร้อมด้วยพระ
ธรรมด้วยเดชแห่งพระธรรมของพระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งหลาย
และด้วยเดชแห่งพระธรรมของพระอรหันต์ทั้งหลาย
ขอให้ข้าพเจ้าคุ้มครองรักษาความดีไว้ได้โดยประการทั้งปวง
เทอญ

ความป้องกันบาปเคราะห์ทั้งหลายจากสำนักของเหล่านัก
ษัตริย์ ยักษ์และภูตได้มีแล้ว ด้วยอานุภาพแห่งพระปริตร
จงกำจัดเสียซึ่งอุปัทวทั้งหลาย จากสำนักของเหล่านักษัตริย์
ยักษ์ และภูตเหล่านี้

เทวตาอุยโยชนคาถา

ใช้สวดต่อท้ายเจ็ดตำนานสิบสองตำนาน เพื่ออัญเชิญเทวดากลับ

ทุกข์ปัดตา จะ นิททุกขา	ภะยัปัดตา จะ นิพภะยา
โสภักปัดตา จะ นิสโสกา	โหนดุ สัพเพปิ ปาณินโน
เอตตาวะตา จะ อัมเหติ	สัมภะตัง ปุญญะสัมปะกัง
สัพเพ เทวานุโมทนต์ุ	สัพพะสัมปัตตติสิทธิยา
ทานัง ทะทนต์ุ สัทธายะ	สีลัง รักขันตุ สัพพะทา
ภาวะนาภิระตา โหนดุ	คัจฉันตุ เทวะตาคะตา ฯ
สัพเพ พุทธา พะลัปัดตา	ปัจเจกานัญจะ ยัง พะลัง
อะระหันตานุญจะ เตเชนะ	รักขัง พันธามิ สัพพะโส ฯ
นักขัตตะยักขะภูตานัง	ปาปคคะหะนิวาระณา
ปะริตตัสสานุภาเวนะ	หันทุวา เตสัง อุปัททะเว ฯ

คำแปลถวายเป็นพระ

เพราะเหตุดังนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้นเป็นพระอรหันต์เป็นผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ เป็นผู้ถึงพร้อมแล้วด้วยวิชาและจรณะ เป็นผู้เสด็จไปได้แล้ว เป็นผู้ทรงรู้แจ้งโลก เป็นผู้ฝึกบรูษาให้ละพยุศรัย ไม่มีผู้ใดเทียม เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นพุทธะ เพราะตรัสรู้เอง และให้ผู้อื่นรู้ด้วย เป็นภควา เพราะตรัสรู้พร้อมกันได้ สัพพัญญุตญาณ

พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ประเสริฐแล้ว อันบุคคลพึงเห็นด้วยตัวเอง เป็นสิ่งไม่มีกาลเวลา เป็นความจริงที่จะร้องเรียกผู้อื่นมาดูได้ เป็นธรรมอันบุคคลพึงทำให้แจ้ง เป็นสภาพอันวิญญูชนทั้งหลายพึงรู้เฉพาะตัว ดังนี้

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นผู้ปฏิบัติดีแล้ว พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นผู้ปฏิบัติตรงแล้ว พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นผู้ปฏิบัติถูกต้องแล้ว พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นผู้ปฏิบัติชอบแล้ว พระสงฆ์นี้คือผู้ใด คือพระอริยบุคคลนับเป็นคู่ได้ ๔ นับเรียงองค์ได้ ๘, นี้คือพระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นผู้ควรแก่การสักการะ เป็นผู้ควรแก่การต้อนรับ เป็นผู้ควรแก่ทักษิณาทาน เป็นผู้ควรแก่อัญชลีกรรม เป็นเนื่อนานุญของโลกไม่มีนานุญอื่นยิ่งกว่า ดังนี้

ถวายเป็นพุทธบูชา

บทสรรเสริญพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ

อิติปิโส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชา
จะระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะ
สาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทโธ ภะคะวาติ

สุวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม สันทิฏฐิโก อะกาลิโก
เอทิปัสสิโก โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิติ

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อุชุปะฏิปันโน
ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต
สาวะกะสังโฆ สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ
ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะปุริสะปุคคะลา เอสะ
ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิเนย
โย อัญชะลีกระณีโย อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัส
สาติ ฯ

คำแปลพุทธชัยมงคลคาถา

พระจอมมุนีทรงได้ชัยชนะพญามารผู้ निर्मित แขนตั้งพัน
ถืออาวุธครบมือชี้ข้างศรีเมษละพร้อมด้วยเสนามาร โห่ร้อง
ก้องกึก ด้วยธรรมวิธี มีทานบารมี เป็นต้น ด้วยเดชแห่ง
พระจอมมุนีพระองค์นั้น ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแก่ท่าน

พระจอมมุนี ที่ทรงชนะอาพวกยักษ์ผู้โหดร้ายบ้าคลั่ง
น่าสะพรึงกลัว ซึ่งต่อสู้กับพระองค์ตลอดทั้งคืน รุนแรงยิ่ง
กว่าพญามาร จนละลายร้ายได้สิ้น ด้วยขันติวิธี อันพระองค์
ฝึกไว้ดีแล้ว ด้วยเดชแห่งพระจอมมุนีพระองค์นั้น ขอชัย
มงคลทั้งหลายจงมีแก่ท่าน

พระจอมมุนีทรงได้ชัยชนะพญาช้างชื่อนาฬาคิริ ซึ่งกำลัง
ตกมันจัด ทารุณโหดร้ายยิ่งนัก ดังไฟป่า จักรอาวุธ หรือ
สายฟ้า ด้วยวิธีรดด้วยน้ำพระเมตตา ด้วยเดชแห่งพระจอม
มุนีพระองค์นั้น ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแก่ท่าน

พระจอมมุนีทรงได้ชัยชนะมหาโจรองคุลีมาล ในมือ
ถือดาบเงื้อง่า โหดร้ายทารุณยิ่ง วิ่งไล่ตามพระองค์
ห่างออกไปเป็นทางถึง ๓ โยชน์ ด้วยทรงบันดาลมโนมยทธิ
คือฤทธิ์ทางใจ ด้วยเดชแห่งพระจอมมุนีพระองค์นั้น ขอชัย
มงคลทั้งหลายจงมีแก่ท่าน

พุทธชัยมงคลคาถา

เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า พาหุ มหาคาฯ เป็นบทสวดสรรเสริญ
ชัยชนะของพระพุทธเจ้า

พาหุ สะหัสสะมะภินิมิตตะสาวุธันตัง
คุรีเมชะลึง อุทิตะโฆระสะเสนะมารัง
ทานาภิรมมะவிธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

มาราติเรกะมะภิยุชฌิตะสัพพะรัตติง
โฆรัมปะนาฬะวะกะมักกะมัทตะยักขัง
ขันตีสุทนต์ะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

นาฬาคิริง คะชะวะรัง อะติมัตตะภูตัง
ทาวักคิจักกะมะสะนีวะ สุทธารุณันตัง
เมตตัมพุเสกะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

อุกขิตตะขัคคะมะติหัตตะสุทธารุณันตัง
ธาวันติโยชนะปะลังกุลิมาละวันตัง
อิทธิภิสังชะตะมะโน ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

พระจอมมุนีทรงได้ชัยชนะ คำกล่าวไว้ร้ายท่ามกลาง
ชุมชนของนางจิณฺจมาณวิกา ผู้ผูกท่อนไม้ซ่อนไว้ที่ท้อง แสร้ง
ทำเป็นหญิงมีครรภ์ ด้วยความจริง ด้วยความสงบเยือกเย็น
ด้วยเดชแห่งพระจอมมุนีพระองค์นั้น ขอชัยมงคลทั้งหลาย
จงมีแก่ท่าน

พระจอมมุนีทรงได้ชัยชนะ สัจจนิกครนถ์ ผู้มีคณนิงนัก
เชิดชูลัทธิของตนว่าจริงแท้อย่างเลิศลอยราวกับชูธงขึ้นฟ้า
มุ่งมาไต่วาทะกับพระองค์ ด้วยพระปัญญาดังประทีปอันโชติ
ช่วง ด้วยเดชแห่งพระจอมมุนีพระองค์นั้น ขอชัยมงคลทั้ง
หลายจงมีแก่ท่าน

พระจอมมุนีทรงได้ชัยชนะ พญานาค ชื่อนันโทปนันทะ
ผู้มีฤทธิ์มาก หลงผิด โดยโปรดให้พระโมคคัลลานะเถระ
พุทธชินนรุต ไปปราบให้เชื่อง ด้วยวิธีแนะนำ ให้ใช้อิทธิฤทธิ์
ด้วยเดชแห่งพระจอมมุนีพระองค์นั้น ขอชัยมงคลทั้งหลาย
จงมีแก่ท่าน

พระจอมมุนีทรงได้ชัยชนะ พรหมชื่อท้าวพกะ ผู้รั้งริงทิฐฐิ
คือความเห็นผิดไว้แนบแน่นดังมีอณูกณักัดติด โดยสำคัญผิด
ว่าตนบริสุทธิ์ มีฤทธิ์รุ่งโรจน์ ด้วยวิธีวางพระโอสธคือ
เทศนาญาณ ด้วยเดชแห่งพระจอมมุนีพระองค์นั้น ขอชัยมงคล
ทั้งหลายจงมีแก่ท่าน

แม้รชนใดไม่เกียจคร้าน สวดกิติ ระลึกกิติ ซึ่งพุทธ
ชัยมงคล ๘ คาถานี้ทุกวันๆ นรชนนั้นจะพึงละเอียดได้ ซึ่ง
อุปัทวันตรายต่างๆ เป็นอเนก ถึงซึ่งวิโมกข์สวาลัย อันเป็น
บรมสุขแล

กัฏวานะ กัฏฐะมุทะรัง อิวะ คัพภินียา
จิตฺตจายะ ทุฏฐะวะจะนัง ชะนะกายะมัสสเณ
สันเตนะ โสมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

สัจจัง วิทายะ มะตีสัจจะกะวาทะเกตุง
วาทาภิโรปิตะมะนัง อะตိอันธะภูตัง
ปัญญาปะทีปะชะลิโต ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

นันทิปะนันทะภุชะคัง วิพุธัง มะหิทธิง
ปุตเตนะ เถระภุชะเคนะ ทะมาปะยันโต
อิทธูปะเทสะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

ทุคคาทะทิฏฐิภุชะเคนะ สุตัฏฐะหัตถัง
พรัหมัง วิสุทธิชุติมิทธิพะกาภิธานัง
ญาณาคะเทนะ วิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

เอตาปิ พุทธะชะยะมังคะละอัฏฐะคาถา
โย วาจะโน ทินะทิเน สะระเต มะตันที
หิตฺวานะเนกะวิวิธานิ จุปัททะวานิ
โมกขัง สุขัง อะธิคะเมยยะ นะโร สะปัญญุ ฯ

คำแปลชัยปริตร

พระพุทธเจ้าผู้ทรงเป็นที่พึ่งของสัตว์ ทรงประกอบด้วยพระมหากรุณา ทรงบำเพ็ญพระบารมีทั้งปวง เพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่สรรพสัตว์ ทรงบรรลुพระสัมโพธิญาณอันสูงสุดแล้ว ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้ ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน

ขอท่านจงมีชัยชนะในชัยมงคลพิธิ เหมือนพระจอมมุนีผู้ยังความปิติยินดีให้เพิ่มพูนแก่ชาวสากยะ ทรงมีชัยชนะมารณ โคนไม้โพธิพฤกษ์ ทรงถึงความเป็นผู้เลิศ ทรงปิติปราโมทย์ อยู่เหนืออะปราจิตะบัลลังก์อันสูง เป็นจอมมหาปฐพี อันเป็นที่อภิเษกของพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ จินนินเถิด

เวลาที่สัตว์ประพาศชอบ ชื่อว่า ฤกษ์ดี มงคลดี สว่างดี ความพยายามดี ชั่วขณะหนึ่งดี ชั่วครู่หนึ่งดี และการบูชาดี แก่สงฆ์ผู้บริสุทธิ์ กายกรรมอันเป็นกุศล วจีกรรมอันเป็นกุศล มโนกรรมอันเป็นกุศล ความปรารถนาของท่านอันเป็นกุศล ผู้ได้กระทำความอันเป็นกุศล ย่อมประสบโชคดีแล

คำแปล โส อตถลัทโธ

ท่านผู้เป็นบุรุษ จงเป็นผู้ได้รับประโยชน์ถึงซึ่งความสุขกาย เจริญงอกงามในบวรพระพุทธศาสนา เป็นผู้หาโรคมิได้ มีความสำราญใจ พร้อมด้วยหมู่ญาติทั้งปวงเถิด

ท่านผู้เป็นสตรี จงเป็นผู้ได้รับประโยชน์ถึงซึ่งความสุขกาย เจริญงอกงามในบวรพระพุทธศาสนา เป็นผู้หาโรคมิได้ มีความสำราญใจ พร้อมด้วยหมู่ญาติทั้งปวงเถิด

ท่านผู้เป็นบุรุษ และสตรีทั้งหลาย จงเป็นผู้ได้รับประโยชน์ถึงซึ่งความสุขกาย เจริญงอกงามในบวรพระพุทธศาสนา เป็นผู้หาโรคมิได้ มีความสำราญใจ พร้อมด้วยหมู่ญาติทั้งปวงเถิด

ชัยปริตร

บทพรรณนาชัยชนะของพระพุทธเจ้า

นิยมสวดเอาฤกษ์ เอาชัยและประพรหมน้ำพระพุทธรมนต์

มหาการุณิโก นาโถ	ทิตายะ สัพพะปาณินัง
ปุเรตฺวา ปารมี สัพพา	ปิตโต สัมโพธิมุตตะมัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	โหตุ เต ชะยะมังคะลัง ฯ
ชะยันโต โพธิยา มูเล	สักยานัง นันทิวัทธมโน
เอวัง ตวัง วิชะโย โหหิ	ชะยัสสุ ชะยะมังคะเล
อะปะราชิตะปัลลังเก	สีเส ปะฐะวีโปกชะเร
อะภิสะเก สัพพะพุทธานัง	อัคคปิตโต ปะโมหะติ ฯ
สุนักขัตตัง สุมังคะลัง	สุปะภาตัง สุหุณฺณุตตัง
สุชะโณ สุมุหุตโต จะ	สุยิณฺฐัง พุรฺหมะจาริสุ
ปะทักขินัง กายะกัมมัง	วาจากัมมัง ปะทักขินัง
ปะทักขินัง มะโนกัมมัง	ปะณิธี เต ปะทักขินา
ปะทักขินานิ กัตวานะ	ละภันตฺตเถ ปะทักขิणे ฯ

โส อตถลัทธิ

โส อตถะลัทธิ สฺขิตโต	วิรุฬฺหิ พุทธะสาสะเน
อะโรโค สฺขิตโต โหหิ	สะหะ สัพเพหิ ญาติริ
สา อตถะลัทธิธา สฺขิตตา	วิรุฬฺหา พุทธะสาสะเน
อะโรคา สฺขิตตา โหหิ	สะหะ สัพเพหิ ญาติริ
เต อตถะลัทธิธา สฺขิตตา	วิรุฬฺหา พุทธะสาสะเน
อะโรคา สฺขิตตา โหเถ	สะหะ สัพเพหิ ญาติริ ฯ

บทขัดโหวาทปาติโมกข์

ลัตตันนัง ะคะวันตานัง	ลัมพุทธานัง มะเหลสินัง
โหวาทะปาติโมกข์สละ	อุทเทสัตะเตนะ ทัสสิตา
มะหาปะทานะสุตตันเต	ติสโส คาถาติ โน สุตัง
ตีหิ ลิกขาหิ สังฆิตตัง	ยาสุ พุทธานะ สาสะนัง
ตาสัมปะกาสะกัง ธัมมะ-	ปะริยายัง ะณามะ เส.

โหวาทะปาติโมกขาธิปาฐุ

อุททิฏฐัง โข เตะนะ ะคะวะตะตา ชานะตะตา ปัสสะตะตา อะระหะ-
ตะตา สัมมาสัมพุทเธนะ โหวาทะปาติโมกขัง ตีหิ คาถาหิ
ชั้นตี ปะระมัง ตะโป ตีติกขา
นิพพานัง ปะระมัง ะทันทิ พุทธา
นะ หิ ปัพพะชิโต ปะรุปะมาตี
ละมะโน โทติ ปะรัง วิเทฐะยันโต

ลัทธิปะปาปัสสะ อะกะระณัง	กุสะลัสสุปะสัมปะทา
ละจิตตะปะริโยทะปะนัง	เอตัง พุทธานะ สาสะนัง
อะนุปะวาโท อะนุปะมาโต	ปาติโมกเข จะ สังวะโร
มัตตัญญูตะตา จะ ภัตตัสมิถ	ป็นัตถุจะ ละยะนาสะนัง
อะธิจิตเต จะ อาโยโค	เอตัง พุทธานะ สาสะนัตถิ

อะเนกะปะริยาเยนะ โข ปะนะ เตะนะ ะคะวะตะตา ชานะตะตา
ปัสสะตะตา อะระหะตะตา สัมมาสัมพุทเธนะ สีสัง สัมมะทักขาตัง
ละมาธิ สัมมะทักขาโต ปญญา สัมมะทักขาตะตา

กะถัญจะ สี่ล้ง สัมมะทักขาทัง ะคะวะตา? เทญญิเมนะปิ
ปริยาเณนะ สี่ล้ง สัมมะทักขาทัง ะคะวะตา. อุปะริเมนะปิ
ปริยาเณนะ สี่ล้ง สัมมะทักขาทัง ะคะวะตา. กะถัญจะ เทญญิ-
เมนะ ปริยาเณนะ สี่ล้ง สัมมะทักขาทัง ะคะวะตา? อีระ
อะริยะสาวะโก ปาณาติปาตา ปะฏิวิระโต โหติ อะทินนาทานา
ปะฏิวิระโต โหติ กาเมสุ มิจฉาจारा ปะฏิวิระโต โหติ มุสา
วาทา ปะฏิวิระโต โหติ สุราเมระยะมัจฉัปปะมาทัญญานา ปะฏิ-
วิระโต โหตีติ. เอวัง โข เทญญิเมนะ ปริยาเณนะ สี่ล้ง สัม-
มะทักขาทัง ะคะวะตา. กะถัญจะ อุปะริเมนะ ปริยาเณนะ
สี่ล้ง สัมมะทักขาทัง ะคะวะตา? อีระภิกขุ สี่ละวา โหติ ปาติ-
โมกชะสังวะระสังวุโต วิหะระติ อัจจาระโคจะระสัมปันโน
อะณุมัตเตสุ วัชเชสุ ะยะทสสาวี สะมาทายะ ลิกขะติ ลิกขา-
ปะเทสุติ เอวัง โข อุปะริเมนะ ปริยาเณนะ สี่ล้ง สัมมะทัก-
ขาทัง ะคะวะตา.

กะถัญจะ สะมาธิ สัมมะทักขาโต ะคะวะตา? เทญญิเมนะปิ
ปริยาเณนะ สะมาธิ สัมมะทักขาโต ะคะวะตา. อุปะริเมนะปิ
ปริยาเณนะ สะมาธิ สัมมะทักขาโต ะคะวะตา. กะถัญจะ เทญญิ-
เมนะ ปริยาเณนะ สะมาธิ สัมมะทักขาโต ะคะวะตา? อีระ
อะริยะสาวะโก โวสสัคคารัมมะณัง ะริตฺวา ละภะติ สะมาธิง
ละภะติ จิตตัสเสกคคะตันติ. เอวัง โข เทญญิเมนะ ปริยาเณนะ
สะมาธิ สัมมะทักขาโต ะคะวะตา. กะถัญจะ อุปะริเมนะ

ปริยาเยนะ สะมาธิ สัมมะทักขาโต ภาวะะวะตา? อิธะ ภิกขุ
วิวิจเจวะ กาเมหิ วิวิจจะ อะกุสะเลหิ ธัมเมหิ สะวัตักกั
สะวิจารณ์ วิเวกะชัง ปิติสุชัง ปะฐะมัง ฌานัง อูปะสัมปชชะ
วิหะระติ. วิตักกะวิจารณ์ัง วูปะสะมา อัสสัคคัง สัมปะสาทะนัง
เจตะโส เอโกทิกาวัง อะวัตักกั อะวิจารณ์ สะมาธิชัง ปิติสุชัง
ทุดิยัง ฌานัง อูปะสัมปชชะ วิหะระติ. ปิติยา จะ วิราคา อูปะก-
ชะโก จะ วิหะระติ สะโต จะ สัมปะชาโน สุขัญจะ กาเยนะ ปะฏิสังเว-
เทติ ยันตัง อะริยา อาจิกขันติ อูปะกชะโก สะติมา สุขะวิหารีติ
ตะติยัง ฌานัง อูปะสัมปชชะ วิหะระติ. สุขัสสะ จะ ปะหะนา
ทุกขัสสะ จะ ปะหะนา ปุพเพ ะ โสมนัสสะโทมะนัสสานัง
อัสสัคคมา อะทุกขะมะสุขัง อูปะกขาสะติปาริสุทธัง จะตตุถัง
ฌานัง อูปะสัมปชชะ วิหะระตีติ. เอวัง โข อูปะริมะเน
ปริยาเยนะ สะมาธิ สัมมะทักขาโต ภาวะะวะตา.

กะถัญจะ ปัญญา สัมมะทักขาตา ภาวะะวะตา? เทญญิเมนะปิ
ปริยาเยนะ ปัญญา สัมมะทักขาตา ภาวะะวะตา. อูปะริเม
นะปิ ปริยาเยนะ ปัญญา สัมมะทักขาตา ภาวะะวะตา.
กะถัญจะ เทญญิเมนะ ปริยาเยนะ ปัญญา สัมมะทักขาตา
ภาวะะวะตา? อิธะ อะริยะสาวะโก ปัญญะวา โทติ อุตระ-
ยัตถะคามินิยา ปัญญายะ สะมันนาคะโต อะริยาเย นิพเพธิ-
กายะ สัมมาทุกขัชชะยะคามินิยาติ. เอวัง โข เทญญิเมนะ
ปริยาเยนะ ปัญญา สัมมะทักขาตา ภาวะะวะตา. กะถัญจะ
อูปะริมะเน ปริยาเยนะ ปัญญา สัมมะทักขาตา ภาวะะวะตา?
อิธะ ภิกขุ อิทัง ทุกขันติ ยะถาภูตัง ปะชานาติ.
อะยัง ทุกขะสะมุทะโยติ ยะถาภูตัง ปะชานาติ. อะยัง ทุกขะ

นิโรธโรติ ยะถาภูตัง ปะชานาติ. อะยัง ทุกขะนิโรธะคามินี
ปะฏิปะทาติ ยะถาภูตัง ปะชานาติ. เอวัง โข อุปะริเมณะ
ปะริยาเยนะ ปญญา สัมมะทักขาตา ภาคะวะตา.

สีละปะริภาวิโต สะมาธิ มะหัพพะโล โทติ มะหานิสังโส
สะมาธิปะริภาวิตา ปญญา มะหัพพะลา โทติ มะหานิสังสา
ปญญาปะริภาวิตัง จิตตัง สัมมะเทวะ อาสะเวหิ วิมุจจะติ.
เสยยะถิทัง: กามาสะวา ภาวะสะวา อะวิชชาสะวา. ภาสิตา
โข ปะนะ ภาคะวะตา ปะรินิพพานะสะมะเย อะยัง ปัจฉิมะ
วาจา “หันทะทานิ ภิกขะเว อามันตะยามิ โว วะยะธัมมา
สังขารા อัมปะมาเทนะ สัมปาเทถา”ติ. ภาสิตัญจิทัง ภาคะ
วะตา เสยยะถาปิ ภิกขะเว ยานิ กานิจิ ชังคะลานัง ปาณา
นัง ปะทะชาตานิ สัพพานิ ตานิ หัตถิปะเท สะโมธานัง
คัจฉันติ หัตถิปะทัง เตสัง อัคคะมกขายะติ ยะทิทัง มะหัน
ตัตเตนะ. เอวะเมวะ โข ภิกขะเว เย เกจิ กุสะลา ธัมมา
สัพเพ เต อัมปะมาทะม္มุละกา อัมปะมาทะสะโมสะระณา
อัมปะมาโท เตสัง อัคคะมกขายะตีติ. ตัสมาติหัมเทหิ ลิกขิตัพ
พัง ติพพาเปกขา ภาะวิสสามะ อะธิสสีละลิกขาสะมาทาเน
อะธิจิตตะลิกขาสะมาทาเน อะธิปญญาลิกขาสะมาทาเน
อัมปะมาเทนะ สัมปาเทสสามาติ. เอวัญหิ โน ลิกขิตัพพัง.

ทำวัตรพระ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ จบ)

โย สันนิสินโน วัระโพนฺธิมุเล มารัง สะเสนัง สุขีตัง วิเชยยะ
สัมโพธิมาคัจฉิ อะนันตะญาโณ โลกุตตะโม ตัง ปะณะมามิ
พุทฺธัง เย จะ พุทฺธา อะตีตา จะ เย จะ พุทฺธา อะนาคตา
ปัจจุปปันนา จะ เย พุทฺธา อะหัง วันทามิ สัพพะธา

อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทฺโธ วิชชาจะระณะสัม
ปันโน สุคะโต โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา
เทวะมะนุสสานัง พุทฺโธ ภะคะวาติ พุทฺธัง ชีวิตัง ยาวะนิพพานัง
สระระณัง คัจฉามิ นัตถิ เม สระระณัง อัญญัง พุทฺโธ เม
สระระณัง วัระรัง เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ โทสุ เม ชะยะมังคะ
ลัง อุตตะมังเคนะ วันเทหัง ปาตะปิงสุง วัระรุตตะมัง พุทฺเธ
โย ชะลิโต โทโส พุทฺโธ ชะมะตุ ตัง มะมัง (กราบ)

อัญญังคิโก อะริยะปะถิ ชะนนานัง โมกขัปปะเวสาเย อูชฺฐ จะ
มัคโค ธัมโม อะยัง สันติกะโร ปะณีโต นิยยานิโก ตัง ปะณะ
มามิ ธัมมัง เย จะ ธัมมา อะตีตา จะ เย จะ ธัมมา อะนา
คตา ปัจจุปปันนา จะ เย ธัมมา อะหัง วันทามิ สัพพะธา

สุวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัส
สิโก โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิติ ธัมมัง
ชีวิตัง ยาวะนิพพานัง สระระณัง คัจฉามิ นัตถิ เม สระระณัง
อัญญัง ธัมโม เม สระระณัง วัระรัง เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ
โทสุ เม ชะยะมังคะลัง อุตตะมังเคนะ วันเทหัง ธัมมัญจะ
ทฺวริยัง วัระรัง ธัมเม โย ชะลิโต โทโส ธัมโม ชะมะตุ
ตัง มะมัง (กราบ)

สังโฆ วิสุทโธ วัระระทักขิณเณโย สันตินทุริโย สัพพะมะลปปะ
ทีโน คุณเณทิ เนเกทิ สมะมิตธิปัตโต อะนาสะโว ตัง ปะณะมามิ
สังฆัง เย จะ สังฆา อะตีตา จะ เย สังฆา อะนาคะตา
ปัจจุปปันนา จะ เย สังฆา อะหัง วันทามิ สัพพะทา

สุปะฏิปันโน ภาคะวะโต สาวะกะสังโฆ อชุปะฏิปันโน ภาคะ
วะโต สาวะกะสังโฆ ญายะปะฏิปันโน ภาคะวะโต สาวะกะ
สังโฆ สามิจิปะฏิปันโน ภาคะวะโต สาวะกะสังโฆ ยะทิทัง
จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา เอสะ ภาคะวะโต
สาวะกะสังโฆ อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิณเณยโย อัญชะลิ
กะระณียะโย อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติ สังฆัง
ชีวิตัง ยาวะนิพพานัง สะระณัง คัจฉามิ นัตถิ เม สะระณัง
อัญญัง สังโฆ เม สะระณัง ะรัง เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ
โหตุ เม ชะยะมังคะลัง อุตตะมังเคนะ วันเทหัง สังฆัญจะ ทูวิ
รุตตะมัง สังฆเ โย ชะลิโต โทโส สังโฆ ชะมะตุ ตัง มะมัง
(กราบ)

อิจจะมะจันตะนะมัสสะเนยยัง นะมัสสะมาโน ระตะนัตตะยัง
ยัง ปุญญาภิสันตัง วิปลัง อะลัตถัง ตัสสาณุกาเวนะ หะตัน
ตะราโย.

จดหมายถึงโยมแม่

ยามใดลูก คิดถึงแม่ มีแต่สุข
แม่ยอมทุกข์ เพื่อลูกนี้ ไม่มีเหมือน
ลูกผิดไป ให้อภัย แม่คอยเตือน
ลูกจากเรือน เหมือนมีดบาด แม่เข้าใจ

ยามใดแม่ คิดถึงลูก ผูกถึงพระ
ย่อมที่จะ ไปที่ดี ไม่สงสัย
โบราณจารย์ ท่านคงมอง เห็นการณ์ไกล
จึงสอนไว้ บวชศึกษา แทนค่าน้ำนม

บวชมาแล้ว ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ
จึงจะตอบ แทนคุณแม่ ได้เหมาะสม
ยามแม่กาย แก่ชรา ได้ชื่นชม
ลูกอบรม เป็นพระแท้ เพื่อแม่เอย ฯ

คำขอขมาบุพการีของผู้บวช

กราบเท้าบูชาคุณ
ให้ชีวิตและจิตใจ
กราบเท้าขอขมา
กายกรรมแต่เก่าก่อน
วจีกรรมทั้งสี่นี้
มโนกรรมใดใด
กรรมที่ไม่ตั้งใจ
ขออโศกและมารดา
เพื่อเพศพรหมจรรย์
ประพฤติก่อตอบแทนคุณ
หอมเอยหอมความดี
งามเอยศีลครองตน
สะอาดสว่างฟ้า
สงบพบชีวิ
ธูปเทียนพานทองนี้
มะลิร้อย มาลา

ผู้การุณย์แต่เยาว์วัย
ให้เลือดเนื้อเอื้ออาทร
ต่อบิดาและมารดา
พลาดพลั้งลูกขอภัย
ถ้าแม่มีประมาณไป
พลาดผิดไปขอขมา
หรือกรรมใดเจตนา
อโศกกรรมนำทางบุญ
พิสุทธิสรรอันเกื้อหนุน
บรรพชามหากุศล
กลางใจที่บันดาลคล
เรืองรัตน์ล้ำแห่งธานี
เทพเทวาสดุดี
ตามรอยบาทพระศาสดา
พุทธพิธีขอขมา
กราบบิดามารดาเถยฯ

ด้วยความเคารพภักดี จากลูก

วันเกิด

งานวันเกิด ยิ่งใหญ่ ใครคนนั้น
หลงลาภยศ สรรเสริญ เพลินทะนง
อีกมุมหนึ่ง ซึ่งเหงา น่าน้ำคร่ำแท้
โอ้...วันนั้น เป็นวัน อันตราย
วันเกิดลูก เกือบคล้าย วันตายแม่
กว่าอุ้มท้อง กว่าคลอด รอดเป็นคน
แม่เจ็บเจียน ชาติใจ ในวันนั้น
ได้ชีวิต แล้วก็เหลิง ระวังใจ
ไหนจึง เรียกกัน ว่า “วันเกิด”
คำอวยพร ที่เขียน ควรเปลี่ยนมา
เลิกจัดงาน วันเกิด กันเถิดนะ
ระลึกถึง พระคุณ อบอุ่นแด่

ฉลองกัน ในกลุ่ม ผู้ลุ่มหลง
วันเกิดส่ง ชีพสั้น เร่งวันตาย
มีหญิงแก่นั่ง หงอย และคอยหาย
แม่คลอดสาย โลหิต แทบปลิดชนม์
เจ็บท้องแท้ เทาโหระ มิได้บ่น
เติบโตจน บัดนี้ นี่เพราะใคร
กลับเป็นวัน ลูกฉลอง กันพ่องใส
ลืมผู้ให้ ชีวิต อนิจจา
“วันผู้ให้กำเนิด”จะถูกกว่า
“ให้มารดาคุณเป็นสุข” จึงถูกแท้
ควรที่จะ คุกเข่า กราบเท้าแม่
อย่ามัวแต่ จัดงาน ประจานตัว ฯ

นภาลัย สุวรรณธาดา

คำขอบวชผ้าขาว

“สัมพาโธ ฆะราวาโส ระโซปะโธ
อัพโภกาโส ปัพพชชา,
นะ ยิทัง สุกะรัง อะการัง อชฌาวะสะตา,
เอกัณตะปะริปัญณัง เอกัณตะปะริสุทธัง,
สังขะลิตัง พรัทหมะจะริยัง จะริตุง,
ยัณฺณนาหัง เกสะมัสสุง โอทาเรตฺวา,
โอทาตานิ วัตถานิ อัจฉาเทตฺวา,
อะการัสฺมา อะนะการียัง ปัพพะเชยยัง ฯ”

คุณาสถมีสุขน้อย มีทุกข์มาก เป็นทางมาแห่งธุลี,
จะปฏิบัติตนให้บริสุทธิ์ คุณสังขที่ขัดให้ขาวได้ยาก,
บรรพชิตเป็นโอกาสสว่าง เป็นทางตรงในพระอริยมรรค
เพื่อความดับทุกข์โดยสิ้นเชิง
เราพิจารณาเห็นจริงในคำสอนของพระตถาคตเช่นนั้น
จึงได้ออกบวช สละแล้วซึ่งความยึดมั่นในกามทั้งปวง
บำเพ็ญพรตจนจรรยอู่ทิศแก่พระศาสนา มุ่งพระนิพพานเป็นที่หมาย

คำปรารภของพระโพธิสัตว์ก่อนออกบวช

ต้น

ไอ้พิมพา ราชกุล อย่าชุ่นข้อง ที่พี่ต้อง จากกมล ไปค้นหา
พี่ไม่อาจ ฝืนหลบ กลับนิทรา ภาพขรา มรณะ มันปักใจ
ความรักเจ้า ฤๅบรรเทา ความมืดทุกซ์ รอพี่กลับ มาปลุก เจ้าสุกใส
แสงงทา แสงธรรม ล่องนำใจ เป็นนัยน์ตา พาเจ้าไป ให้พ้นคืน
แสงงทา แสงธรรม ล่องนำใจ เป็นพุทธะ จรัสไว้ ให้โลกเอย ฯ

คืนที่เจ้าชายสิทธัตถะออกจากวัง

อุปมา

มีคนเปรียบ รักแห่งเธอ เสมอน้ำ ในมหาสมุทรงาม ลีครามใส
ก็คลื่นลม สาดโถมซัด แล้วซาไป แต่รักเธอ กลับไม่ มีลดเลย
บางคนเปรียบ รักแห่งเธอ เหมือนแผ่นฟ้า กว้างเกินกว่า จะเทียบเปรียบเลย
ก็ฟ้ายัง มีราตรี ที่มีดเมย แต่รักเธอ ไม่ซาเฉย เลยซักครา
ถ้าเปรียบใหม่ ให้ฟ้า มหาสมุทร เทียบพิสุทธิ์ รักแท้ ของแม่เจ้า
เพียงส่วนเดียว เสียรัก แห่งมารดา อุปมา ได้เพียงนั้น จันจึงยอมฯ

แต่แม่ผู้ให้ชีวิต กำลังใจและความรักอันบริสุทธิ์เสมอมา

แทนคุณ

ยามลูกอด แม่ก็อด บอ้มได้	ลูกป่วยกาย ไม่สบาย แม่รักษา
ลูกเติบโตใหญ่ แม่เบาใจ ให้เมตตา	ลูกศึกษา แม่เลือกทาง อย่างห่วงใย
ลูกคบเพื่อน แม่คอยเตือน ด้วยความรัก	อุปสรรค แม่รับด้วย ช่วยแก้ไข
ลูกก้าวหน้า ไปได้ ไม่มีภัย	แม่ดีใจ กับลูก ไปลูกทาง
ลูกสอบติด คิดเรียน ต่อเมืองนอก	แม่รีบออก รับภาระ ช่วยสะสาง
ลูกสำเร็จ แม่สุขใจ ไม่อวดพราง	คอยลูกย่าง กลับแม่ ชะแอ้วรอ
ประเทศต่าง ห่วงแม่ แลเห็นทุกข์	แท้ความสุข วัตถุนั้น สันจรินทน
ได้สิ่งโน้น อยากสิ่งนี้ ไม่มีพอ	ลูกจึงขอ เลือกทางพระ เพื่อละวาง
กลับถึงบ้าน ลูกคลาน เข้ากราบแม่	ด้วยรักแท้ ทราบชัด ไม่ขัดขวาง
เมื่อลูกเลือก ดีแล้ว ในแนวทาง	แม่แตกต่าง แม่เข้าใจ ให้ลูกเดิน
อยู่เป็นพระ แม่ลูก จะห่างแม่	ต้องผันแปร เวียนวก ระทดเหิน
บำเพ็ญพรต กำหนดใจ ไม่ให้เพลน	แต่รักแม่ ยังจำเริญ อยู่ในใจ
ด้วยบุญนี้ ที่บำเพ็ญ ในผ้าเหลือง	ขอปลดเปลื้อง หนี้แม่บ้าง จะได้ไหม
ให้แม่เห็น เป็นพระแท้ แม่สุขใจ	ชีวิตลูก คงไม่รู้ คุณค่าเอยฯ

เธอเกิดมาจากพ่อแม่ เหลืออยู่ยังไม่ตาย ขอให้เธอเป็นอนุสาวรีย์
ที่ดีที่สุด เป็นที่ระลึกแก่พ่อแม่ อย่างไม่มีอะไรเสมอเหมือน ไม่ต้อง
สร้างเจดีย์ ไม่ต้องสร้างอะไรที่ไหนหรอก ตัวเองนั่นแหละ ทำตัว
เองให้เป็นอนุสาวรีย์ ที่ดีที่สุดในใจพ่อแม่ที่ล่วงลับไปแล้ว หรือแม่
ยังอยู่ก็ตาม

พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)

คำแปลพระอภิธรรม ๗ คัมภีร์

ธรรมที่เป็นกุศล มีอยู่, ธรรมที่เป็นอกุศล มีอยู่, ธรรมที่เป็นกลางมิได้ชี้ชัดลงไป(ว่าเป็นกุศลหรืออกุศล) มีอยู่

(ต่อไปให้ใส่คำว่า มีอยู่ หลังทุกธรรม)

ธรรมที่ประกอบด้วยสุขเวทนา ธรรมที่ประกอบด้วยทุกขเวทนา ธรรมที่ประกอบด้วยเวทนาที่มีใช้ทุกขมิใช่สุข

ธรรมที่เป็นวิบาก(คือเป็นผล) ธรรมที่มีวิบากเป็นธรรมตา(คือเป็นเหตุ)
ธรรมที่เป็นผลก็มิใช่ มีผลเป็นธรรมตาก็มิใช่ (คือมิใช่ทั้งผล มิใช่ทั้งเหตุ)

ธรรมที่เป็นผลของกรรมที่ตัดหาทิฐิเข้ายึดครองและเป็นอารมณ์ของอุปาทาน
ธรรมที่มิใช่ผลของกรรมที่ตัดหาทิฐิเข้ายึดครองแต่เป็นอารมณ์ของอุปาทาน
ธรรมที่มิใช่ผลของกรรมที่ตัดหาทิฐิเข้ายึดครองและไม่เป็นอารมณ์ของอุปาทาน

ธรรมที่เศร้าหมองและเป็นที่ตั้งแห่งความเศร้าหมอง
ธรรมที่ไม่เศร้าหมอง แต่เป็นที่ตั้งแห่งความเศร้าหมอง
ธรรมที่ไม่เศร้าหมองและไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเศร้าหมอง

ธรรมที่มีทั้งวิตก(ความตรึก) และวิจารณ์(ความตรอง) ธรรมที่ไม่มีวิตกมีแต่เพียงวิจารณ์ ธรรมที่ไม่มีทั้งวิตกและวิจารณ์

ธรรมที่ประกอบด้วยปิตติ(ความอึดใจ) ธรรมที่ประกอบด้วยสุข ธรรมที่ประกอบด้วยอุเบกขา

ธรรมที่พึงละได้ด้วยทัสสนะ คือการเห็น (มรรคที่ ๑) ธรรมที่พึงละได้ด้วยภาวนา (มรรคที่ ๒, ๓ และ ๔) ธรรมที่ละไม่ได้ด้วยทัสสนะและภาวนา

ธรรมที่มีเหตุอันพึงละได้ด้วยทัสสนะ ธรรมที่มีเหตุอันพึงละได้ด้วยภาวนา
ธรรมที่มีเหตุอันไม่พึงละได้ด้วยทั้งทัสสนะและภาวนา

บทสวดพระอภิธรรม ๗ คัมภีร์
ธัมมสังคณีมาติกา

กุสะลา ธัมมา อะกุสะลา ธัมมา อัปฺยากะตา ธัมมา

สุขาเย เวทะนายะ สัมปะยุตฺตา ธัมมา ทุคฺคาเย เวทะนายะ สัมปะ
ยุตฺตา ธัมมา อะทุคฺคชะมะสุขาเย เวทะนายะ สัมปะยุตฺตา ธัมมา

วิปากา ธัมมา วิปาเกธัมมะธัมมา เนววิปาเกนะวิปาเกธัมมะ
ธัมมา

อุปาทินฺนุปาทานิยา ธัมมา อะนุปาทินฺนุปาทานิยา ธัมมา อะนุปา
ทินนานุปาทานิยา ธัมมา

สังกิลิฏฺฐะสังกิเลสิกา ธัมมา อะสังกิลิฏฺฐะสังกิเลสิกา ธัมมา
อะสังกิลิฏฺฐาสังกิเลสิกา ธัมมา

สะวัตักกะสะวิจจารา ธัมมา อะวัตักกะวิจจาระมัตตา ธัมมา อะวัตัก
กาวิจจารา ธัมมา

ปีติสะทะคะตา ธัมมา สุชะสะหะคะตา ธัมมา อุเปกขาสะหะคะตา
ธัมมา

ทัสสะเนนะ ปะหาตัพพา ธัมมา ภาวะนายะ ปะหาตัพพา ธัมมา
เนวะทัสสะเนนะ นะภาวะนายะ ปะหาตัพพา ธัมมา

ทัสสะเนนะ ปะหาตัพพะเหตุกา ธัมมา ภาวะนายะ ปะหาตัพพะ
เหตุกา ธัมมา เนวะทัสสะเนนะ นะภาวะนายะ ปะหาตัพพะเหตุ
กา ธัมมา

ธรรมที่ไปสู่ความสะสมกิเลส(เป็นเหตุให้จุติปฏิสนธิ) ธรรมที่ไม่ไปสู่ความ
สะสมกิเลส(เป็นเหตุให้ถึงนิพพาน) ธรรมที่ไม่เป็นทั้งสองอย่างนั้น

ธรรมของพระอริยบุคคลผู้ยังต้องศึกษาอยู่ ธรรมของพระอริยบุคคลผู้ไม่ต้อง
ศึกษาแล้ว ธรรมที่ไม่เป็นทั้งสองอย่างนั้น

ธรรมที่มีอาณูภาพน้อย (กาม) ธรรมที่มีอาณูภาพมาก (ฌาน) ธรรมที่หา
ประมาณมิได้ (มรรค ผล นิพพาน)

ธรรมที่มีธรรมอาณูภาพน้อยเป็นอารมณ์ ธรรมที่มีธรรมอาณูภาพมากเป็น
อารมณ์ ธรรมที่มีธรรมหาประมาณมิได้เป็นอารมณ์

ธรรมที่เลว ธรรมที่ปานกลาง ธรรมที่ประณีต

ธรรมที่เป็นฝ่ายผิดและแน่นอน ธรรมที่เป็นฝ่ายถูกและแน่นอน ธรรมที่ไม่
แน่นอน

ธรรมที่มีมรรคเป็นอารมณ์ ธรรมที่มีมรรคเป็นเหตุ ธรรมที่มีมรรคเป็นใหญ่

ธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว ธรรมที่ยังไม่เกิดขึ้น ธรรมที่จักเกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นอดีต ธรรมที่เป็นอนาคต ธรรมที่เป็นปัจจุบัน

ธรรมที่มีอดีตเป็นอารมณ์ ธรรมที่มีอนาคตเป็นอารมณ์ ธรรมที่มีปัจจุบัน
เป็นอารมณ์

ธรรมที่เป็นภายใน ธรรมที่เป็นภายนอก ธรรมที่เป็นทั้งภายในและภายนอก

ธรรมที่มีอารมณ์ภายใน ธรรมที่มีอารมณ์ภายนอก ธรรมที่มีอารมณ์ทั้ง
ภายในและภายนอก

ธรรมที่เห็นที่ถูกต้องได้ ธรรมที่เห็นไม่ได้แต่ถูกต้องได้ ธรรมที่ทั้งเห็นไม่ได้
และถูกต้องไม่ได้

อาจะยะคามิโน ธัมมา อะปะจะยะคามิโน ธัมมา เนวาจะยะ-
คามิโน นาปะจะยะคามิโน ธัมมา

เสกขา ธัมมา อะเสกขา ธัมมา เนวะเสกขานาเสกขา ธัมมา

ปริตตา ธัมมา มะหัคคะตา ธัมมา อัปปะมาณา ธัมมา

ปริตตารัมมะณา ธัมมา มะหัคคะตารัมมะณา ธัมมา อัปปะ-
มาณารัมมะณา ธัมมา

หีนา ธัมมา มัชฌิมา ธัมมา ปะณีตา ธัมมา

มิจฉัตตะนียะตา ธัมมา สัมมัตตะนียะตา ธัมมา อะนียะตา ธัมมา

มัคคารัมมะณา ธัมมา มัคคะเหตุกา ธัมมา มัคคาธิปะติโน ธัมมา

อุปปันนา ธัมมา อะนุปปันนา ธัมมา อุปปาทีโน ธัมมา

อะตีตา ธัมมา อะนาคะตา ธัมมา ปัจจุปปันนา ธัมมา

อะตีตารัมมะณา ธัมมา อะนาคะตารัมมะณา ธัมมา ปัจจุปปัน-
นารัมมะณา ธัมมา

อชฌัตตา ธัมมา พระหิตธา ธัมมา อชฌัตตะพระหิตธา ธัมมา

อชฌัตตารัมมะณา ธัมมา พระหิตธารัมมะณา ธัมมา อชฌัตตะ
พระหิตธารัมมะณา ธัมมา

สะนิตัสสะนะสัปปะกฺขิมา ธัมมา อะนิตัสสะนะสัปปะกฺขิมา ธัมมา
อะนิตัสสะนาปปะกฺขิมา ธัมมา

ธรรมทั้งหลายที่เป็นกุศล มีอยู่, ธรรมทั้งหลายที่เป็นอกุศล มีอยู่
ธรรมทั้งหลายที่เป็นอัปยากตะ (คือไม่ใช่กุศลและอกุศล) มีอยู่
ธรรมทั้งหลายที่เป็นกุศลเป็นไฉน? กุศลจิตที่เป็นกามาวจร เป็นไป
พร้อมด้วยโสมนัส ประกอบด้วยปัญญา มีรูปเป็นอารมณ์ หรือมี
เสียงเป็นอารมณ์ หรือมีกลิ่นเป็นอารมณ์ หรือมีรสเป็นอารมณ์ หรือ
มีโณภูมัพพะเป็นอารมณ์หรือมีธรรมเป็นอารมณ์ หรือปรารภอารมณ์
ใดๆเกิดขึ้น ในกาลใด ในกาลนั้นย่อมมีผัสสะ (การกระทบอารมณ์)...
มีอวิกเขปะ(ความไม่พึงชาน) หรือแม้นามธรรมอย่างอื่นที่อาศัยปัจจัย
เกิดขึ้นก็มี ในกาลนั้น สภาวธรรมเหล่านี้ชื่อว่าธรรมอันเป็นกุศล

พระบาลีนี้แสดงให้เห็นว่า สภาวธรรมทั้งหลายมี ๓ ประเภท คือ กุศล อกุศล
และอัปยากตะ (คือไม่ใช่กุศลและอกุศล) ธรรมทั้งปวงสามารถสังเคราะห์หรือจัด
เข้าใน ๓ ประเภทนี้ อย่างใดอย่างหนึ่งได้ตามสมควร

การแบ่งสภาวธรรมทั้งหลายเป็น ๓ ประเภท คือ กุศล อกุศล และ อัปยา-
กตะ นี้เป็นนัยหนึ่งเท่านั้น ยังมีนัยอื่นๆ อีก

ในขณะที่กุศลจิตเกิดขึ้นนั้น นอกจากมีผัสสะ (การกระทบอารมณ์) และ
อวิกเขปะ (ความไม่พึงชาน) แล้วยังมีเวทนา สัญญา เจตนา วิตก วิจาร สัทธา สติ
หิริ โอตตัปปะ เป็นต้น เกิดร่วมด้วย และอาจมีปัญญาเกิดร่วมด้วย ซึ่งธรรมเหล่านี้
เรียกว่าเจตสิก (ธรรมชาติที่ประกอบในจิต)

กุศลจิตมีทั้งหมด ๒๑ ดวง บางดวงมีโสมนัส บางดวงมีอุเบกขา, บางดวง
ประกอบด้วยปัญญา บางดวงไม่ประกอบด้วยปัญญา, บางดวงเป็นอสังขาริก (ไม่มี
การชักชวน) บางดวงเป็นสังขาริก (มีการชักชวน)

นอกจากนี้จิตจะเกิดขึ้นได้ต้องมีอารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง คือ รูป เสียง
กลิ่น รส โณภูมัพพะ (สิ่งที่รู้ได้ทางกาย) และธรรมารมณ์ (สิ่งที่รู้ได้ทางใจ) สำหรับ
อกุศล และอัปยากตะ ก็มีนัยเช่นเดียวกัน แต่อกุศลจิตมีเจตสิกที่ไม่ดี เช่น โลภะ
โทสะ โมหะ เป็นต้น เกิดร่วมด้วย ส่วนอัปยากตะมีขอบเขตกว้างกว่ากุศลและอกุศล
คือนอกจากวิบากจิตกิริยาจิตและเจตสิกที่ประกอบแล้วยังรวมถึงรูปและนิพพานด้วย

๑. ธัมมสังคณี

กุสะลา ธัมมา อะกุสะลา ธัมมา อัปยากะตา ธัมมา, กะตะเม
ธัมมา กุสะลา? ยัสฺมิง สะมะเย กามาวะจะรังฺ กุสะลังฺ จิตตัง อุป
ปันนัง โหติ โสมะนัสสะสะหะคะตัง ญาณะสํปะยุตตัง รูปา-
รัมมะณัง วา สัททารัมมะณัง วา คันธารัมมะณัง วา ระสา-
รัมมะณัง วา โขภูฏัพพารัมมะณัง วา ธัมมารัมมะณัง วา ยัง ยัง
วา ปะนาร์พกะ ตัสฺมิง สะมะเย ผัสโส โหติ... อะวิกเขโป โหติ.
เย วา ปะนะ ตัสฺมิง สะมะเย อัญญะปิ อตฺถิ ปะฏิจจะสะมุปปัน
นา อะรูปิโน ธัมมา อิเม ธัมมา กุสะลา.

ชั้นนี้มี ๕ คือ รูปชั้น เวทนาชั้น สัญญาชั้น สังขารชั้น และ วิญญาณชั้น. ในบรรดาชั้น ๕ เหล่านั้น รูปชั้นเป็นไหน? รูป ใดอย่างหนึ่งที่เป็นอดีต, อนาคต, ปัจจุบัน, ภายใน, ภายนอก, หยาบ, ละเอียด, เลว, ประณีต, ไกล, ใกล้ ประมวลรวบรวมรูป เหล่านั้นเข้าด้วยกัน นี้เรียกว่า รูปชั้น (เวทนาชั้น สัญญาชั้น สังขารชั้น วิญญาณชั้น ก็มีนัยเช่นเดียวกัน)

คำว่าชั้นแปลว่า กอง เช่น รูปชั้น-กองแห่งรูปเป็นต้น หมายความว่า รูป ๑๑ อย่างเหล่านี้ คือ อดีต, อนาคต, ปัจจุบัน, ภายใน, ภายนอก, หยาบ, ละเอียด, เลว, ประณีต, ไกล, ใกล้ รวมกันเป็นกองหนึ่ง เรียกว่า รูป ชั้น (กองแห่งรูป) ชั้นที่เหลือก็มีนัยเช่นเดียวกัน

๒. วิภังค์

ปัญจักขันธา: รุปักขันโธ เวทนากขันโธ สัญญากขันโธ สังขารัก
ขันโธ วิญญานักขันโธ. ตัตถะ กะตะโม รุปักขันโธ?

ยังกิญจิ รูปัง อะติตานาคะตะปัจจุปปันนัง อัสสัตตัง วา พะ
หิทธา วา โอพาริกัง วา สุขุมัง วา หีนัง วา ปะณีตัง วา ยัง ทูเร
วา สันติเก วา ตะเทกัชฌัง อะภิสัญญหิตฺวา อะภิสังขิปิตฺวา
อะยัง วุจจะติ รุปักขันโธ

ธรรมที่สงเคราะห์ได้ ธรรมที่สงเคราะห์ไม่ได้. ธรรมที่สงเคราะห์ได้ กับธรรมที่สงเคราะห์ไม่ได้. ธรรมที่สงเคราะห์ไม่ได้กับธรรมที่สงเคราะห์ได้. ธรรมที่สงเคราะห์ได้กับธรรมที่สงเคราะห์ได้. ธรรมที่สงเคราะห์ไม่ได้กับธรรมที่สงเคราะห์ไม่ได้. ธรรมที่ประกอบกันได้ ธรรมที่ประกอบกันไม่ได้. ธรรมที่ประกอบกันกับธรรมที่ไม่ประกอบกัน. ธรรมที่ไม่ประกอบกันกับธรรมที่ประกอบกัน... วิปยุตตธรรมที่สงเคราะห์ได้และสงเคราะห์ไม่ได้.

หมายเหตุ: เครื่องหมาย “...” นั้นละข้อความไว้ ยังมีข้อความอีก

ธาตุกถา คือ คัมภีร์ที่แสดงสภาวะธรรมทั้งหลาย มีชั้น ๕ เป็นต้น โดยจำแนกเป็น ๑๔ นัย และกล่าวเป็นชั้น ๓ อายุตนะ ธาตุ ด้วยการปฐกถา- วิสัชนา

พระบาลีข้างต้นนั้นเป็นเพียงมาติกา (แม่บท) และเป็นคำย่อ ต้องอาศัยคำอธิบายขยายความ และมีองค์ธรรม มีอุทาหรณ์หรือตัวอย่างจึงจะเข้าใจ

คำว่า สงเคราะห์ (สังคหะ) ในที่นี้ หมายถึง นับสงเคราะห์เป็นชั้น ๓ อายุตนะ ธาตุ

คำว่า ประกอบกัน (สัมปยุต) หมายถึง เกิดพร้อมกัน ดับพร้อมกัน มีอารมณ์อย่างเดียวกัน มีที่อาศัยอย่างเดียวกัน

คำว่า ไม่ประกอบกัน หรือ ประกอบกันไม่ได้ (วิปยุต) หมายถึง ไม่มีลักษณะ ๔ อย่างนั้น

ตัวอย่าง

๑. ปุ. รูปชั้น ๓ นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น ๓ อายุตนะ ธาตุ เท่าไร
 วิ. รูปชั้น ๓ นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น ๑ อายุตนะ ๑๑ ธาตุ ๑๑
๒. ปุ. รูปชั้น ๓ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยชั้น ๓ อายุตนะ ธาตุ เท่าไร
 วิ. รูปชั้น ๓ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยชั้น ๔ อายุตนะ ๑ ธาตุ ๗

๓. ชาติกุลา

สังกะโห อะสังกะโห. สังกะหิเตนะ อะสังกะหิตัง. อะสังกะ-
หิเตนะ สังกะหิตัง. สังกะหิเตนะ สังกะหิตัง. อะสังกะหิเตนะ
อะสังกะหิตัง. สัมปะโยโค วิปปะโยโค. สัมปะยุตเตนะ วิปปะ
ยุตตัง วิปปะยุตเตนะ สัมปะยุตตัง.... (วิปปะยุตเตนะ สังกะ-
หิตัง) อะสังกะหิตัง.

บัญญัติมี ๖ คือ ชันธบัญญัติ อายตน์บัญญัติ ธาตุบัญญัติ สัจจบัญญัติ อินทริยบัญญัติ และบุคคลบัญญัติ, บุคคลบัญญัติของบุคคลทั้งหลายมีเท่าไร? มี ๒๐ คือ ๑. สมยบุคคล ๒. อสมยบุคคล ๓. กุปปธัมมบุคคล ๔. อกุปปธัมมบุคคล ๕. ปริหานธัมมบุคคล ๖. อปริหานธัมมบุคคล ๗. เจตนาภัพพบุคคล ๘. อนุรักขนาภัพพบุคคล ๙. ปุณฺณชนบุคคล ๑๐. โคตรภูบุคคล ๑๑. ภยปรตบุคคล ๑๒. อภยปรตบุคคล ๑๓. ภัพพาคมนบุคคล ๑๔. อภัพพาคมนบุคคล ๑๕. นียตบุคคล ๑๖. อนียตบุคคล ๑๗. ปฏิปันนหบุคคล ๑๘. ผลญฺฐิตบุคคล ๑๙. อรหันตบุคคล ๒๐. อรหัตตตายปฏิปันนบุคคล

คำว่า บัญญัติ หมายถึง สิ่งที่ถูกตั้งขึ้นหรือสมมุติขึ้น ฉะนั้น จึงเป็นเพียงสมมุติ สัจจะ คือจริงโดยสมมุติเท่านั้น ไม่ใช่ปรมาตตสัจจะ คือจริงแท้ สำหรับบัญญัติในที่นี้เป็นพุทธบัญญัติ ไม่ใช่บัญญัติของชาวโลก บุคคลตามพระบาลีนั้นมีความหมายดังนี้

๑. **สมยบุคคล** ได้แก่ ผลเสกขบุคคลสาม ๒. **อสมยบุคคล** ได้แก่ พระอรหันต์ สุกขวิปัสสก ๓. **กุปปธัมมบุคคล** ได้แก่ บุคคลที่ได้ฌานแล้วเสื่อม ๔. **อกุปปธัมมบุคคล** ได้แก่ บุคคลที่ได้ฌานแล้วไม่เสื่อม ๕. **ปริหานธัมมบุคคล** ได้แก่ บุคคลที่ได้ฌานสูงแล้วเสื่อมลงมาเบื้องต่ำ ๖. **อปริหานธัมมบุคคล** ได้แก่ บุคคลที่ได้ฌานสูงแล้วไม่เสื่อมลงมาเบื้องต่ำ ๗. **เจตนาภัพพบุคคล** ได้แก่ บุคคลที่ได้ฌานแล้วไม่ฉลาดในการรักษามานไวให้มั่นคง ๘. **อนุรักขนาภัพพบุคคล** ได้แก่ บุคคลที่ได้ฌานแล้วฉลาดในการรักษามานไว ๙. **ปุณฺณชนบุคคล** ได้แก่ บุคคลที่หนักไปด้วยกิเลส หรือปุณฺชน ๑๐. **โคตรภูบุคคล** ได้แก่ บุคคลที่บำเพ็ญกรรมฐานได้ถึงโคตรภูญาณ ๑๑. **ภยปรตบุคคล** ได้แก่ ปุณฺชนและเสกขบุคคลที่ยังมีความกลัวต่าง ๆ ๑๒. **อภยปรตบุคคล** ได้แก่ พระอรหันตชินาสัพพัญญูหมดความกลัวแล้ว ๑๓. **ภัพพาคมนบุคคล** ได้แก่ บุคคลผู้มีวาสนาบาปมีมากสามารถบรรลุมรรคผลในชาตินั้นได้ ๑๔. **อภัพพาคมนบุคคล** ได้แก่ บุคคลผู้มีวาสนาบาปมีน้อย ไม่สามารถบรรลุมรรคผล

๔. บุคคลบัญญัติ

จะ ปญฺญัตติโย: ชนธะปญฺญัตติ อาเยตนะปญฺญัตติ ธาตุปญฺญัตติ สัจจะปญฺญัตติ อินทริเยปญฺญัตติ ปุคคะละปญฺญัตติ, กิตตาวะตา ปุคคะลันถํ ปุคคะละปญฺญัตติ? สะมะยะวิมุตโต อะสะมะยะวิมุตโต กุปปะธัมโม อะกุปปะธัมโม परिหะณธัมโม อะปะริหะณธัมโม เจตนะภัพโป อะนุรักขนะภัพโป ปุถุช-ชนะโน โคตระภู ภาเยปพระโต อะภาเยปพระโต ภัพพาคะมะโน อะภัพพาคะมะโน นิยะโต อะนิยะโต ปะฏิปันนะโก ผละเลฏฐิตอระระหา อระระหัตตายะ ปะฏิปันโน

ในชาตินั้นได้ ๑๕. **นิยตบุคคล** ได้แก่ บุคคลที่ทำอานันตริยกรรมห้า และ บุคคลที่มี นียตมัจฉาทิฏฐิ จะต้องไปเกิดในนรกในชาติต่อไปแน่นอน ๑๖. **อนิยตบุคคล** ได้แก่ บุคคลผู้มีปฏิสนธิไม่แน่นอน ๑๗. **ปฏิปันนบุคคล** ได้แก่ บุคคลผู้ปฏิบัติกรรมฐานบรรลุมรรคทั้งสี่ ๑๘. **ผละเลฏฐิตบุคคล** ได้แก่ ผลเสกขบุคคลสาม ๑๙. **อรหันตบุคคล** ได้แก่ อรหันตผลบุคคล ๒๐. **อระหัตตายปฏิปันนบุคคล** ได้แก่ บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อบรรลุมรรคทั้งสี่

ท่านเห็นบุคคลโดยสภาพที่จริงแท้และเป็นปรมาัต্মหรือไม่? ใช่. สภาวะใดเป็นสภาพที่จริงแท้และเป็นปรมาัต্ম มีอยู่, ท่านเห็นบุคคลนั้นโดยสภาพที่จริงแท้และเป็นปรมาัต্মตามสภาวะนั้นหรือไม่? ไม่เพียงกล่าวอย่างนั้น. ท่านจงรู้นิคหะเถติ (ยอมรับผิดชอบเถิด), ถ้าท่านเห็นบุคคลโดยสภาพที่จริงแท้และเป็นปรมาัต্ম ท่านก็ควรกล่าวด้วยคำอย่างนี้ว่า “สภาวะใดเป็นสภาพที่จริงแท้และเป็นปรมาัต্ম มีอยู่, เราเห็นบุคคลนั้นโดยสภาพที่จริงแท้และเป็นปรมาัต্ম ตามสภาวะนั้น” คำตอบของท่านจึงผิด

กถาวัตถุ คือ คัมภีร์ที่ว่าด้วยเรื่องคำถามคำตอบเกี่ยวกับหลักธรรมต่างๆ ระหว่างสกวาทิ (ฝ่ายเรา คือเถรวาท) กับปรวาทิ (ฝ่ายอื่น คือนิกายอื่นหรือลัทธิอื่น) ซึ่งเป็นการซักถามไล่เลียงพวกที่มีความเห็นผิด และนำลัทธิของตนเข้ามาปลอมปนในพระพุทธศาสนา

พระบาลีข้างต้นนั้นมีรูปแบบและใจความ ดังนี้

สกวาทิ: ท่านเห็นว่าบุคคลมีจริงและเป็นปรมาัต্মหรือไม่?

ปรวาทิ: ใช่ (บุคคลมีจริงและเป็นปรมาัต্ম)

สกวาทิ : สภาวะธรรมที่มีจริงและเป็นปรมาัต্মมีอยู่, ท่านเห็นว่า บุคคลมีจริงและเป็นปรมาัต্মเช่นนั้นหรือไม่?

ปรวาทิ : ไม่เพียงกล่าวอย่างนั้น (ปรวาทิไม่กล้ายืนยัน เพราะไม่แน่ใจ ฉะนั้น จึงขัดแย้งกับคำก่อน)

สกวาทิ : การที่ท่านกล่าวว่า บุคคลมีจริงและเป็นปรมาัต্মนั้นผิดแล้ว จงรับผิดชอบเถิด

สรุปว่า สัตว์หรือบุคคลเป็นเพียงบัญญัติหรือสิ่งสมมุติเท่านั้น ไม่ใช่ปรมาัต্ম เพราะไม่มีสภาวะอยู่จริง ส่วนชั้นที่ ๕ อายุตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘ อินทรีย ๒๒ อริยสัจ ๔ ปฏิจจสมุปบาท ๑๒ จัดเป็นปรมาัต্ম เพราะมีสภาวะอยู่จริง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง จิต เจตสิก รูป และนิพพานเป็นปรมาัต্ম เพราะมีสภาวะอยู่จริง แต่พวกปรวาทิเห็นว่าบุคคลมีจริงและเป็นปรมาัต্ম จึงถือว่ามีความเห็นผิด

๕. กถาวัตถุ

ปุคคะโล อุปะลัพะทะติ สัจฉิกัตถะปะระมัตถะเณนาติ? อามันตา.
โย สัจฉิกัตถะโก ปะระมัตถะโก ตะโต โส ปุคคะโล อุปะลัพะทะติ
สัจฉิกัตถะปะระมัตถะเณนาติ? นะ เหวัง วัตตัพเพ. อาชานาหิ นิค
คะหัง ्हัญจิ ปุคคะโล อุปะลัพะทะติ สัจฉิกัตถะปะระมัตถะเณ
เตนะ วะตะ เร วัตตัพเพ โย สัจฉิกัตถะโก ปะระมัตถะโก ตะโต โส
ปุคคะโล อุปะลัพะทะติ สัจฉิกัตถะปะระมัตถะเณนาติ, มิจฉา.

ธรรมเหล่าใดเหล่าหนึ่งที่เป็นกุศลมีอยู่, ธรรมเหล่านั้นทั้งหมดชื่อว่า กุศลมูลใช่ไหม? หรือว่าธรรมเหล่าใดชื่อว่ากุศลมูล มีอยู่ ธรรมเหล่านั้นทั้งหมดเป็นกุศลใช่ไหม? ธรรมเหล่าใดเหล่าหนึ่งที่เป็น กุศลมีอยู่ ธรรมเหล่านั้นทั้งหมดมีมูลเป็นอันเดียวกับกุศลมูลใช่ไหม? หรือว่า ธรรมเหล่าใดมีมูลเป็นอันเดียวกับกุศลมูล ธรรมเหล่านั้น ทั้งหมดเป็นกุศลใช่ไหม?

คำว่ายมก แปลว่า คู่ ฉะนั้น คัมภีร์นี้จึงเป็นคัมภีร์ที่แสดงธรรมเป็นคู่ๆ ดังนี้
อนุโลม (ไปข้างหน้า) กับ ปฏิโลม (ย้อนกลับ) ๑ คู่, ปุจฉา (คำถาม) กับ วิสัชนา (คำตอบ) ๑ คู่, สันนิฏฐาน (ข้อตัดสินหรือสิ่งที่รู้แล้ว) กับ สังสยะ (ข้อสงสัย) ๑ คู่
พระบาลีข้างต้นนั้นมีรูปแบบและใจความ ดังนี้

อนุโลม ๑

ปุจฉา: สันนิฏฐาน - ธรรมเหล่าใดเหล่าหนึ่งที่เป็นกุศลมีอยู่

สังสยะ - ธรรมเหล่านั้นทั้งหมดชื่อว่า กุศลมูล ใช่ไหม?

วิสัชนา : ธรรม ๓ อย่าง คือ อโลกะ อโทสะ อโมหะ เท่านั้น ชื่อว่า กุศลมูล
กุศลธรรมที่เหลือไม่ใช่กุศลมูล

ปฏิโลม ๑

ปุจฉา: สันนิฏฐาน - หรือว่า ธรรมเหล่าใดชื่อว่า กุศลมูล มีอยู่

สังสยะ - ธรรมเหล่านั้นทั้งหมดเป็นกุศลใช่ไหม?

วิสัชนา : ใช่

อนุโลม ๒

ปุจฉา: สันนิฏฐาน - ธรรมเหล่าใดเหล่าหนึ่งที่เป็นกุศลมีอยู่

สังสยะ - ธรรมเหล่านั้นทั้งหมดมีมูลเป็นอันเดียวกับกุศลมูลใช่ไหม

วิสัชนา : ใช่

ปฏิโลม ๒

ปุจฉา: สันนิฏฐาน - หรือว่า ธรรมเหล่าใดมีมูลเป็นอันเดียวกับกุศลมูล

สังสยะ - ธรรมเหล่านั้นทั้งหมดเป็นกุศลใช่ไหม?

วิสัชนา: รูปที่มีกุศลเป็นสมุฏฐาน มีมูลเป็นอันเดียวกับกุศลมูล แต่ไม่ใช่เป็นกุศล,
กุศลธรรมมีมูลเป็นอันเดียวกับกุศลมูลก็ใช่เป็นกุศลก็ใช่

๖. ยมก

เย เกจิ กุสะลา ธัมมา สัพเพ เต กุสะละม္มลา? เย วา ปะนะ กุสะ
ละม္มลา สัพเพ เต ธัมมา กุสะลา? เย เกจิ กุสะลา ธัมมา สัพเพ
เต กุสะละม္มเลนนะ เอกะม္มลา? เย วา ปะนะ กุสะละม္มเลนนะ เอกะ
ม္มลา สัพเพ เต ธัมมา กุสะลา?

ปัจจัยในคัมภีร์ปฏิจจาน มี ๒๔ ดังนี้

๑. เหตุปัจจัย ธรรมที่เป็นปัจจัยโดยความเป็นเหตุ
๒. อารัมมณปัจจัย ธรรมที่เป็นปัจจัยโดยความเป็นอารมณ์
๓. อธิติปัจจัย ธรรมที่เป็นปัจจัยโดยความเป็นอธิติ
๔. อนันตรปัจจัย ธรรมที่เป็นปัจจัยโดยความไม่มีระหว่างกัน คือติดต่อกัน
๕. สมันตรปัจจัย ธรรมที่เป็นปัจจัยโดยความไม่มีระหว่างกันเหมือนกัน
๖. สหชาติปัจจัย ธรรมที่เป็นปัจจัยโดยความเกิดร่วมกัน พร้อมกัน
๗. อัญญมัญญปัจจัย ธรรมที่เป็นปัจจัยโดยการช่วยอุปการะแก่กันและกัน
๘. นิสสยปัจจัย ธรรมที่เป็นปัจจัยโดยความเป็นที่อาศัย
๙. อุปนิสสยปัจจัย ธรรมที่เป็นปัจจัยโดยความเป็นที่อาศัยที่มีกำลังแรง
๑๐. ปุเรชาติปัจจัย ธรรมที่เป็นปัจจัยโดยความเกิดก่อน
๑๑. ปัจฉาชาติปัจจัย ธรรมที่เป็นปัจจัยโดยความเกิดทีหลัง
๑๒. อาเสวนปัจจัย ธรรมที่เป็นปัจจัยโดยความเสพบ่อยๆ
๑๓. กัมมปัจจัย ธรรมที่เป็นปัจจัยโดยความเป็นกรรม
๑๔. วิปากปัจจัย ธรรมที่เป็นปัจจัยโดยความเป็นวิปาก
๑๕. อาหารปัจจัย ธรรมที่เป็นปัจจัยโดยความเป็นอาหาร
๑๖. อินทรีย์ปัจจัย ธรรมที่เป็นปัจจัยโดยความเป็นใหญ่ในหน้าที่ของตน
๑๗. ฌานปัจจัย ธรรมที่เป็นปัจจัยโดยความเป็นผู้เพ่งอารมณ์
๑๘. มัคคปัจจัย ธรรมที่เป็นปัจจัยโดยความเป็นหนทางสู่ทุกคติ สุกคติ และนิพพาน
๑๙. สัมปยุตตปัจจัย ธรรมที่เป็นปัจจัยโดยความประกอบกัน (นาม กับ นาม)
๒๐. วิปยุตตปัจจัย ธรรมที่เป็นปัจจัยโดยความไม่ประกอบกัน (นาม กับ รูป)
๒๑. อัตติปัจจัย ธรรมที่เป็นปัจจัยโดยความมีอยู่ (ยังไม่ดับไป)
๒๒. นัตติปัจจัย ธรรมที่เป็นปัจจัยโดยความไม่มี (ดับไปแล้ว)
๒๓. วิคตปัจจัย ธรรมที่เป็นปัจจัยโดยความปราศจากไป (ดับไปแล้ว)
๒๔. อวิคตปัจจัย ธรรมที่เป็นปัจจัยโดยความไม่ปราศจากไป (ยังไม่ดับไป)

ปัจจัยเหล่านี้ บางปัจจัยยังแยกย่อยออกไปได้อีก ฉะนั้น เมื่อกล่าวโดยพิสดารแล้ว มีถึง ๕๒ ปัจจัย

๗. ปัญฐาน

เหตุปัจจัยโย อารัมมะณะปัจจัยโย อะธิปะติปัจจัยโย อะนันตะระ
ปัจจัยโย สมะนันตะระปัจจัยโย สะหะชาตะปัจจัยโย อัญญะ
มัญญะปัจจัยโย นิสสะยะปัจจัยโย อุปะนิสสะยะปัจจัยโย ปุเร-
ชาตะปัจจัยโย ปัจฉาชาตะปัจจัยโย อาเสวะนะปัจจัยโย กัมมะ-
ปัจจัยโย วิปากะปัจจัยโย อาหาระปัจจัยโย อินทริยะปัจจัยโย
ฌานะปัจจัยโย มัคคะปัจจัยโย สัมปะยุตตะปัจจัยโย วิปปะยุตตะ
ปัจจัยโย อัตถิปัจจัยโย นัตถิปัจจัยโย วิคะตะปัจจัยโย อะวิคะตะ
ปัจจัยโย

วิปัสสนาพิจารณาสິงเหล่านี

ขันธ ๕ คือ รูปขันธ เวทนาขันธ สัญญาขันธ สังขารขันธ วิญญาณขันธ

อายตนะ ๑๒ คือ ตา รูป, หู เสียง, จมูก กลิ่น, ลิ้น รส, กาย สิ่งที่ถูกต้องได้, ใจ ธรรมารมณ์ (อารมณ์ของใจ)

ธาตุ ๑๘ คือ ตา รูป วิญญาณทางตา, หู เสียง วิญญาณทางหู, จมูก กลิ่น วิญญาณทางจมูก, ลิ้น รส วิญญาณทางลิ้น, กาย สิ่งที่ถูกต้องได้ วิญญาณทางกาย, ใจ ธรรมารมณ์ (อารมณ์ของใจ) วิญญาณทางใจ

อินทรีย์ ๒๒ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ, ความเป็นหญิง ความเป็นชาย ชีวิต, สุข ทุกข์ โสมนัส โทมนัส อุเบกขา, ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา, อินทรีย์คืออหยาศัยที่มุ่งบรรลุมรรคผล^๑ อินทรีย์คือการตรัสรู้สัจธรรมด้วยมรรคผล^๒ อินทรีย์ของพระอรหันต์ผู้ตรัสรู้สัจธรรมแล้ว^๓

[ปัญญินทรีย์ ๑ ในโสดาปัตติมรรค
 ๒ ในโสดาปัตติผลถึงอรหัตตมรรค
 ๓ ในอรหัตตผล]

อริยสัจ ๔ คือ ทุกข์ ทุกขสมุทัย ทุกขนิโรธ ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา

วิปัสสนาภูมิ

ปัญจักขันธ : รูปักขันธ เวทนะกักขันธ สัญญาขันธ สังขารักขันธ วิญญาณักขันธ

ท้าวทาสายะตะนานิ : จักขวายะตะนัง รูปายะตะนัง โสตายะตะนัง สัททายะตะนัง ฆณายะตะนัง คันธายะตะนัง ชิวหายะตะนัง ระสายะตะนัง กายายะตะนัง โผฏฐัพพะายะตะนัง มะนายะตะนัง ธัมมายะตะนัง

อัญญาระสธธาตุ : จักขุธาตุ รูปะธาตุ จักขุวิญญาณะธาตุ โสตะธาตุ สัททะธาตุ โสตะวิญญาณะธาตุ ฆานะธาตุ คันธะธาตุ ฆานะวิญญาณะธาตุ ชิวหาธาตุ ระสะธาตุ ชิวหาวิญญาณะธาตุ กายะธาตุ โผฏฐัพพะธาตุ กายะวิญญาณะธาตุ มะโนธาตุ ธัมมะธาตุ มะโนวิญญาณะธาตุ

พาวีสะตินทริยานิ : จักขุนทริยัง โสตินทริยัง ฆานินทริยัง ชิวหินทริยัง กายินทริยัง มะนินทริยัง อิตถินทริยัง ปุริสินทริยัง ซีวิตินทริยัง สุชินทริยัง ทุกชินทริยัง โสมะนัสสินทริยัง โทมะนัสสินทริยัง อุเปกชินทริยัง สัทธินทริยัง วีริยินทริยัง สะตินทริยัง สะมาธินทริยัง ปัญญินทริยัง อะนัญญะตัญญูสสามิตินทริยัง อัญญินทริยัง อัญญาตาวินทริยัง

จัตตาริ อะริยะสัจจานิ : ทุกขัง อะริยะสัจจัง ทุกขะสมุททโย อะริยะสัจจัง ทุกขะนิโรธो อะริยะสัจจัง ทุกขะนิโรธะคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสัจจัง

คำแปลปฏิจจนุปาท

ปฏิจจนุปาท สายเกิด คือ เพราะอริชชาเป็นปัจจัยจึงมีสังขาร เพราะสังขารเป็นปัจจัยจึงมีวิญญาณ เพราะวิญญาณเป็นปัจจัยจึงมีนามรูป เพราะนามรูปเป็นปัจจัยจึงมีอายตนะ ๖ เพราะอายตนะ ๖ เป็นปัจจัยจึงมีผัสสะ เพราะผัสสะเป็นปัจจัยจึงมีเวทนา เพราะเวทนาเป็นปัจจัยจึงมีตัณหา เพราะตัณหาเป็นปัจจัยจึงมีอุปาทาน เพราะอุปาทานเป็นปัจจัยจึงมีภพ เพราะภพเป็นปัจจัยจึงมีชาติ เพราะชาติเป็นปัจจัยจึงมีชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส อุปายาส ความเกิดขึ้นแห่งกองทุกข์ทั้งปวงนั้นมีอย่างนี้

ปฏิจจนุปาท สายดับ คือ เพราะอริชชาดับโดยคลายความกำหนดยินดีโดยไม่เหลือสังขารจึงดับ เพราะสังขารดับวิญญาณจึงดับ เพราะวิญญาณดับนามรูปจึงดับ เพราะนามรูปดับอายตนะ ๖ จึงดับ เพราะอายตนะ ๖ ดับผัสสะจึงดับ เพราะผัสสะดับเวทนาจึงดับ เพราะเวทนาดับตัณหาจึงดับ เพราะตัณหาดับอุปาทานจึงดับ เพราะอุปาทานดับภพจึงดับ เพราะภพดับชาติจึงดับ เพราะชาติดับชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส อุปายาสจึงดับ ความดับกองทุกข์ทั้งปวงนั้นมีอย่างนี้

ปฏิจจสมุปบาท

การอิงอาศัยกันและกันเกิดขึ้น

อะวิชาปัจจัยจะยา สังขารา, สังขาระปัจจัยจะยา วิญญูณัง วิญญูณะ-
ปัจจัยจะยา นามะรูปัง, นามะรูปะปัจจัยจะยา สะฬายะตะหนัง, สะฬายะ-
ตะหนะปัจจัยจะยา ผัสโส, ผัสสะปัจจัยจะยา เวทะนา, เวทะนาปัจจัยจะยา
ตัณหา, ตัณหาปัจจัยจะยา อุปาทานัง, อุปาทานะปัจจัยจะยา ภาโว, ภาวะ
ปัจจัยจะยา ชาติ, ชาติปัจจัยจะยา ชะรา-มระณัง-โสกะ-ปะริเทวะ-ทุกขะ-
-โทมะหนัส-สุปายาสา สัมภะวันติ ฯ

เอวะเมตัสสะ เกวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะ สมะมุทะโย โหติ ฯ

อะวิชาเยเตววะ อะเสสะวิราคะนิโรธา สังขาระนิโรโธ, สังขาระ-
นิโรธา วิญญูณะนิโรโธ, วิญญูณะนิโรธา นามะรูปะนิโรโธ, นามะ
รูปะนิโรธา สะฬายะตะหนะนิโรโธ, สะฬายะตะหนะนิโรธา ผัสสะ-
นิโรโธ, ผัสสะนิโรธา เวทะนานิโรโธ, เวทะนานิโรธา ตัณหานิโรโธ,
ตัณหานิโรธา อุปาทานะนิโรโธ, อุปาทานะนิโรธา ภาวะนิโรโธ,
ภาวะนิโรธา ชาตินิโรโธ, ชาตินิโรธา ชะรามะระณังโสกะปะริเทวะ
ทุกขะโทมะหนัสสุปายาสา นิรุชฌันติ ฯ

เอวะเมตัสสะ เกวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะ นิโรโธ โหติ ฯ

ธัมมปทังสนปาฐะ

(ทันทะ มะยั ธัมมะปะทังสะนะสะมาทะปะนาทิวะจะนะปาฐัง ภะณามะ เส)

เอวัง สุวากขาโต ภิกขะเว มะยา ธัมโม

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย, ธรรม, เป็นธรรมอันเรากล่าวดีแล้ว, อย่างนี้

อุตตานิ

เป็นธรรมอันทำให้เป็นสุขของคว่ำที่หงายแล้ว

วิะญู

เป็นธรรมอันทำให้เป็นสุขของปิดที่เปิดแล้ว

ปะกาสิโต

เป็นธรรมอันเรตถาคตประกาศก้องแล้ว

ฉินนะปิโถติโก

เป็นธรรมมีส่วนชี้รั้วอันเรตถาคตเหื่อนออกหมดสิ้นแล้ว

เอวัง สุวากขาเต โข ภิกขะเว มะยา ธัมเม

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย, เมื่อธรรมนี้, เป็นธรรมอันเรากล่าวดีแล้ว,

อย่างนี้

อะลัง เมวะ

ย่อมเป็นการสมควรแล้วนั้นเทียว

สัทธา ปัพพะชิเตนะ กุละปุตเตนะ วีริยัง อาระภิตุง

ที่กุลบุตรผู้บวชแล้วด้วยศรัทธา, จะพึงปรารถนาการกระทำความเพียร

กามัง ตะโจ จะ นะหารุ จะ อัญญิ จะ อะวะสิสสะตุ

ด้วยการอธิษฐานว่า, แม้หนึ่งเอ็นกระดูกเท่านั้นจักเหลืออยู่

สระรีเร อุปะสุสสะตุ มังสะโลหิตัง

เนื้อและเลือดในสรีระนี้จักเหือดแห้งไปก็ตามที่

ยันตัง ปุริสะถาเมนะ ปุริสะวีริเยนะ ปุริสะปะรักกะเมนะ ปัตตัพพัง

ประโยชน์ใด, อันบุคคลจะพึงลึงได้ด้วยกำลังด้วยความเพียร,
ความบากบั่นของบุรุษ

นะ ตัง อะปาปุมิตวา, ปุริสสสะ วิริยสสะ สันฐานัง ภาวิสสะตีติ
ถ้ายังไม่บรรลुประโยชน์นั้นแล้ว, จักหยุดความเพียรของบุรุษเสีย,
เป็นไม่มี, ดังนี้

ทุกขัง ภิกขเว กุสฺสิโต วิหระติ

คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย, คนผู้เกียจคร้านย่อมน้อยเป็นทุกข์

ไวภิกณเณ ปาปะเกติ อะกุสะเลติ ธัมเมติ

ระคนอยู่ด้วยอกุศลธรรมอันลามกทั้งหลาย, ด้วย

มะหันทตัณจะ สะทตถัง परिหาเปติ

ย่อมทำประโยชน์อันใหญ่หลวงของตนให้เสื่อม, ด้วย

อาร์ทะวิริโย จะ โข ภิกขเว สุขัง วิหระติ

คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย, บุคคลผู้มีความเพียรอันปรารภแล้ว, ย่อม
อยู่เป็นสุข

ปะวิวิตโต ปาปะเกติ อะกุสะเลติ ธัมเมติ

สังคแล้วจากอกุศลธรรมอันลามกทั้งหลาย, ด้วย

มะหันทตัณจะ สะทตถัง परिปุเรติ

ย่อมทำประโยชน์อันใหญ่หลวงของตนให้บริบูรณ์, ด้วย

นะ ภิกขเว ทิเนนะ อคฺคสสะ ปตติ โหติ

คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย, การบรรลุธรรมอันเลิศ, ด้วยการกระทำอัน
เลว, ย่อมมีไม่ได้เลย

อคฺเคนะ จะ โข อคฺคสสะ ปตติ โหติ

แต่การบรรลุธรรมอันเลิศ, ด้วยการกระทำอันเลิศ, ย่อมมีได้แล

มณฺฑะเปยยะมิตัง ภิกขเว พรหฺมะจะริยํ

คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย, พรหมจรรย์นี้, น่าดื่ม, เหมือนมณฺฑะยอด
โอชาแห่งโครธ

สัตถา สัมมุชิภูโต

ทั้งพระศาสดาก็อยู่ ณ ที่เฉพาะหน้านั้นแล้ว

คัสมาติหะ ภิกขเว วีริยัง อาระกะละ

คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย, เพราะฉะนั้น, เธอทั้งหลาย, จงปรารภความเพียรเถิด

อปปัตตัสสะ ปัตติยา

เพื่อการบรรลุถึงซึ่งธรรม, อันยังไม่บรรลุ

อะนะธิกะตัสสะ อะธิกะมาเย

เพื่อการถึงถึงซึ่งธรรม, อันยังไม่ถึงถึง

อะสัจฉิกะตัสสะ สัจฉิกิริยาเย

เพื่อการทำให้แจ้งซึ่งธรรม, อันยังไม่ได้ทำให้แจ้ง

เอวัง โน อะยัง อัมหากัง ปัพพชชา

เมื่อเป็นอย่างนี้, บรรพชนทั้งหลายของเราทั้งหลาย

อะวังกะตา อะวัณณา ภาวิสสะติ

จักเป็นบรรพชาไม่ค้ำทรม, จักไม่เป็นหมั่นเปล่า

สะพะลา สะอุทะระยา

แต่จักเป็นบรรพชาที่มีผล, เป็นบรรพชาที่มีกำไร

เยสัง มะยัง ประิภุญชามะ, จีวะระ ปิณฑะปาตะ เสนาสะนะ คิลานะ

ปัจจะยะเภสัชชะปะริขารัง

พวกเราทั้งหลาย, บริโภคจีวร, บิณฑบาต, เสนาสนะและเภสัช, ของชนทั้งหลายเหล่าใด

เตสัง เต การา อัมहेสุ

การกระทำนั้นๆ ของชนทั้งหลายเหล่านั้น, ในเราทั้งหลาย

มะทปพะลา ภาวิสสันติ มะหานิสังสา ติ

จักเป็นการกระทำมีผลใหญ่, มีอานิสงส์ใหญ่, ดังนี้

เอวัง ทิ โว ภิกขเว ลิกขิตัพพัง

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย, เธอทั้งหลาย, พึงทำความสำเหนียก, อย่างนี้แล

อัตตัตถัง* วา ทิ ภิกขเว สัมปัสสมานะ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย, เมื่อบุคคลมองเห็นอยู่, ซึ่งประโยชน์แห่งตน, ก็ตาม

อะละเมวะ อปปะมาเทนะ สัมปาเทตุง

ก็ควรแล้วนั้นเทียว, เพื่อยังประโยชน์แห่งตนให้ถึงพร้อม, ด้วยความไม่ประมาท

ปรัตถัง** วา ทิ ภิกขเว สัมปัสสมานะ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย, เมื่อบุคคลมองเห็นอยู่, ซึ่งประโยชน์แห่งชนเหล่าอื่น, ก็ตาม

อะละเมวะ อปปะมาเทนะ สัมปาเทตุง

ก็ควรแล้วนั้นเทียว, เพื่อยังประโยชน์แห่งชนเหล่าอื่นให้ถึงพร้อม, ด้วยความไม่ประมาท

อุภะยัตถัง*** วา ทิ ภิกขเว สัมปัสสมานะ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย, หรือว่า, เมื่อบุคคลมองเห็นอยู่, ซึ่งประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย, ก็ตาม

อะละเมวะ อปปะมาเทนะ สัมปาเทตุง

ก็ควรแล้วนั้นเทียว, เพื่อยังประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายนั้นให้ถึงพร้อม, ด้วยความไม่ประมาท

อิติ

ดังนี้แล

*อรทัตผล/ **มทัตผลและมหาอาณิสสังข์ของญาติโยม/ ***ทั้งสองอย่าง

*ประโยชน์ตน: การรับ, หายใจเข้า/ **ประโยชน์คนอื่น: การให้, หายใจออก/ ***ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย: ในรับมีให้ (คนอื่นได้บุญ) และในให้มิรับ (รู้ศักยภาพของเรา), หายใจเข้าออก

บทแผ่เมตตาภาวนา

อะหัง สุขีโต โหมิ นิททุกโข
อะเวโร โหมิ
อัพยาปัชฌ โหมิ
อะนีโฆ* โหมิ

สุขี อุตตานัง ปะริหะรามิ

สัพเพ สัตตา สุขิตา โหนตุ
อะเวรา โหนตุ

อัพยาปัชฌา โหนตุ
อะนีฆา* โหนตุ
สุขี อุตตานัง ปะริหะรันตุ

สัพเพทุกขา ปะมุญจันตุ
ลัทธะสัมปัตติโต มา วิคัจฉันตุ

สัพเพ สัตตา กัมมัสสะกา กัมมะทายาทา กัมมะโยนิ กัมมะพันธุ กัมมะปะฏิสะระณา
อยู่ใต้อาณา ใฝ่ทำ กรรมชั่ว-ดี

ยัง กัมมัง กะริสสันติ, กัลยาณัง วา ปาปะกัง วา ตัสสะ ทายาทา ภาวิสสันติ
ย่อมจักมี วิบากกลับ ได้รับเอชฯ (อุเบกขา)

ขอข้าพเจ้า มีสุข ปราศจากโทษ
ขจัดโกรธ เหวศศัตรู บาปทั้งหลาย
เปลื้องพยาบาท ปราศจากอันตราย
เปล่งประกาย ขวนขวาย กุศลทำ

ยังอัตภาพของตน ให้เป็นไป
ปลาบปลื้มสุข สดใส ทุกเช้าค่ำ

แผ่ไปยัง หมู่สัตว์ สานสุขนำ
เปลี่ยนศัตรู คู่เวรกัน ปันเมตตา

ขอสรรพสัตว์ทั้งหลาย คลายพยาบาท
จงอย่าพลาด ทางบุญ กุศลเข้า
สัตว์ทั้งผอง ประคอง อุตตา พา-
ให้เป็นสุข ถ้วนหน้า สวัสดิ์ (เมตตา)

ขอให้เพื่อน ทุกคน พ้นกองทุกข์ (กรุณา)

อย่าได้ถูก พรากสมบัติ เคยลักขี (มุทิตา)

*อนีฆะ คือ ไม่หมดความขวนขวายในการสร้างกุศล

แบ่งปันความรัก-มิตรภาพ

1. ขอให้ข้าพเจ้า มีมิตรภาพที่ดี มีสุขภาพที่แข็งแรง มีอิสรภาพ จากกิเลส มีสันติภาพทางใจ ไม่มีอุปัทวเหตุอันตรายใดๆ
ขอให้ข้าพเจ้า ประสบความสำเร็จ ในกุศลธรรม ที่ตั้งใจไว้อยู่เสมอ
ขอให้ข้าพเจ้า มีความอดทน กล้าหาญ เข้าใจและตั้งใจ ที่จะเผชิญ และเอาชนะ ความยากลำบาก ปัญหา และความล้มเหลว ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ที่จะผ่านเข้ามาในชีวิต
ขอให้ข้าพเจ้า อยู่เหนือความทุกข์ยากเหล่านั้น ด้วยศีล สัจจะ การให้อภัย เมตตา ขันติ สติ และปัญญา
2. ขอให้พ่อแม่ของข้าพเจ้า...
3. ขอให้ครูบาอาจารย์ของข้าพเจ้า...
4. ขอให้ญาติมิตรของข้าพเจ้า...
5. ขอให้คนกลางๆ ทั่วๆไป...
6. ขอให้ศัตรูของข้าพเจ้า...
7. ขอให้สรรพสัตว์ทั้งหลาย...มีมิตรภาพที่ดี มีสุขภาพที่แข็งแรง มีอิสรภาพจากกิเลส มีสันติภาพทางใจ ไม่มีอุปัทวเหตุอันตรายใดๆ
ขอให้สรรพสัตว์ทั้งหลาย ประสบความสำเร็จ ในกุศลธรรม ที่ตั้งใจไว้อยู่เสมอ
ขอให้สรรพสัตว์ทั้งหลาย มีความอดทน กล้าหาญ เข้าใจและตั้งใจ ที่จะเผชิญและเอาชนะ ความยากลำบาก ปัญหา และความล้มเหลว ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ที่จะผ่านเข้ามาในชีวิต
ขอให้สรรพสัตว์ทั้งหลาย อยู่เหนือความทุกข์ยากเหล่านั้น ด้วยศีล สัจจะ การให้อภัย เมตตา ขันติ สติ และปัญญา

พระนรหคฺณ

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมบูชาด้วยเศียรเกล้า แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ทรงพระนามว่า **อรหัง** ผู้ประทับอยู่ไกลแสนไกลจากสรรพกิเลส ผู้ทรงกำจัดข้าศึกคือกิเลสทั้งหลายเสียได้ ผู้ทรงหักชื่อกำแห่งสังสารจักร ผู้ควรแก่ทักษิณาสักการะบูชาอันวิเศษ ผู้ควรบัญญัติสิกขาบทแก่พระสาวกและแสดงธรรมแก่สัตว์โลก ผู้ควรแก่ลาภยศสุขและสรรเสริญ ผู้ไม่มีที่ลับในการทำบาป ผู้ทรงอยู่ไกลจากอสังตบุรุษ ผู้ทรงอยู่ใกล้สังตบุรุษ ผู้ทรงละบาปกรรมอันชั่ววอดได้แล้ว ผู้อันบุรุษวิเศษและผู้ปฏิบัติดีไม่พึงละเว้น ผู้ไม่ทรงละเว้นคนดีทั้งหลาย ผู้ไม่มีการไปในสงสาร ผู้ควรแก่การสรรเสริญ ไม่มีที่สุด

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมบูชาด้วยเศียรเกล้า แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ทรงพระนามว่า **สัมมาสัมพุทธโธ** ผู้ตรัสรู้ธรรมทั้งปวงโดยชอบ ผู้ตรัสรู้ธรรมด้วยพระองค์เอง ผู้ตรัสรู้ธรรมที่ควรรู้อยิ่ง ผู้ตรัสรู้ธรรมที่ควรกำหนดรู้ ผู้ตรัสรู้ธรรมที่ควรละ ผู้ตรัสรู้ธรรมที่ควรทำให้แจ้ง ผู้ตรัสรู้ธรรมที่ควรเจริญ ผู้ตรัสรู้จักขุโดยความเป็นทุกขสัง ผู้ตรัสรู้เหตุเกิดแห่งจักขุโดยความเป็นสมุทัยสัง ผู้ตรัสรู้ความดับจักขุโดยความเป็นนิโรธสัง ผู้ตรัสรู้ปฏิบัติทำให้ถึงความดับจักขุโดยความเป็นมคคสัง... (ธรรม๒๐๑) ผู้ตรัสรู้ชรามรณะโดยความเป็นทุกขสัง ผู้ตรัสรู้ชาติโดยความเป็นสมุทัยสัง ผู้ตรัสรู้ความดับชรามรณะโดยความเป็นนิโรธสัง ผู้ตรัสรู้ปฏิบัติให้ถึงความดับชรามรณะโดยความเป็นมคคสัง ผู้ทรงเป็น**อนุพุทธโธ** ผู้ทรงพระนามว่า**สัพพวิทู**

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมบูชาด้วยเศียรเกล้า แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ทรงพระนามว่า **วิชชาจรณสัมปันโน** ผู้ทรงถึงพร้อมด้วยวิชชาและจรณะ ทรงพร้อมสรรพด้วยวิปัสสนาญาณ ทรงพร้อมมูลด้วยมโนมยทิธิญาณ ทรงพร้อมเพรียงด้วยอิทธิวิธญาณ ทรงพร้อมพรังด้วยทิพพโสถญาณ ทรงพร้อมด้วยเจโตปริยญาณ ทรงถึงพร้อมด้วยบุพเพนิวาสานุสสติญาณ ทรง

พร้อมสรรพด้วยจุตูปาตญาณ ทรงพร้อมมูลด้วยอาสวัชฌญาณ ทรงพร้อม
เพรียงด้วยศีลสังวร ทรงพร้อมพรั่งด้วยอินทริยสังวร ทรงพรั่งพร้อมด้วย
โภชนมัตตัญญูตา ทรงถึงพร้อมด้วยชาคริยานุโยค ทรงพร้อมสรรพด้วย
ศรัทธา ทรงพร้อมมูลด้วยหิริ ทรงพร้อมเพรียงด้วยโอตตปปะ ทรงพร้อม
พรั่งด้วยพหุสุตตะ ทรงพรั่งพร้อมด้วยวิริยะ ทรงถึงพร้อมด้วยสติ ทรง
พร้อมสรรพด้วยปัญญา ทรงพร้อมมูลด้วยปฐมฌาน ทรงพร้อมเพรียงด้วย
หุติยฌาน ทรงพร้อมพรั่งด้วยตติยฌาน ทรงพรั่งพร้อมด้วยจตุตถฌาน
ทรงถึงพร้อมด้วยวิชา ๘ และจรณะ ๑๕ โดยประการทั้งปวง

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมบูชาด้วยเศียรเกล้า แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า
ผู้ทรงพระนามว่า **สุคโต** ผู้เสด็จไปโดยทางอ้นงาม ผู้เสด็จไปสู่ที่อันดี
ผู้เสด็จไปด้วยดี ผู้เสด็จไปโดยชอบ ผู้ตรัสโดยชอบ ผู้ทรงคตะคือการ
ไปอ้นงาม ทรงเสด็จไปด้วยพระกายอ้นงดงาม ทรงเสด็จไปด้วยพระญาณ
อ้นงามยิ่ง ทรงหยั่งรู้โลกแล้วโดยชอบ ทรงล่วงโลกสมุทัยแล้วโดยชอบ
ทรงถึงโลกนิโรธแล้วโดยชอบ ทรงดำเนินไปแล้วในโลคนิโรธคามินีปฏิปทา
โดยชอบ ทรงถึงแล้วและทรงทราบแล้วซึ่งโลกพร้อมทั้งเทวดา ด้วยการ
ประจักษ์แจ้งโดยอาการทั้งปวง

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมบูชาด้วยเศียรเกล้า แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า
ผู้ทรงพระนามว่า **โลกวิทู** ผู้ทรงรู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง ทรงรู้แจ้งโลก
ทรงรู้แจ้งโลกสมุทัย ทรงรู้แจ้งโลกนิโรธ ทรงรู้แจ้งโลกนิโรธคามินี
ปฏิปทา ทรงรู้แจ้งสังขารโลก ทรงรู้แจ้งสัตวโลก ทรงรู้แจ้งโอกาสโลก
ทรงรู้แจ้งกิเลสโลก ทรงรู้แจ้งภวโลก ทรงรู้แจ้งอินทริยโลก ทรงรู้แจ้ง
อบายโลก ทรงรู้แจ้งมนุษย์โลก ทรงรู้แจ้งเทวโลก ทรงรู้แจ้งมารโลก
ทรงรู้แจ้งพรหมโลก ทรงรู้แจ้งแทงตลอดโลกทั้งสิ้น

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมบูชาด้วยเศียรเกล้า แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า
ผู้ทรงพระนามว่า **อนุตตโร ปริสัทมมสารถิ** ผู้ทรงเป็นสารถีฝึกบุรุษที่
สมควรฝึกได้อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า ทรงครอบงำโลกทั้งปวงด้วยศีลคุณอัน

เป็นโลกุตตระ ด้วยสมาธิคุณอันเป็นโลกุตตระ ด้วยปัญญาคุณอันเป็นโลกุต
ตระ ด้วยวิมุตติคุณอันเป็นโลกุตตระ ด้วยวิมุตติญาณทัสสนคุณอันเป็น
โลกียะ ทรงหาผู้เสมอมิได้ ทรงเสมอกับผู้ที่ไม่มีใครเสมอ ทรงหาผู้
เปรียบมิได้ ทรงหาใครเทียบมิได้ ทรงเป็นผู้อันใคร ๆ ประมาณมิได้

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมบูชาด้วยเศียรเกล้า แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า
ผู้ทรงพระนามว่า **สัตธา เทวมนุสส้านัง** ทรงเป็นศาสดาของเทวดา
และมนุษย์ทั้งหลาย ทรงเป็นผู้นำหมู่ตถุจนายหมู่ ทรงสั่งสอนสัตว์ยูติใน
กาลทั้ง ๓ ทรงเปียดเบียนเสียซึ่งกิเลสมีรากะเป็นต้น ทรงยังกิเลสให้
สูญหายจากสันดานของพระองค์และบุคคลอื่น ทรงสั่งสอนสัตว์ด้วยอุบาย
แห่งญาณทั้ง ๓ ทรงนำสัตว์เข้าสู่คิวงสถานคือพระนิพพาน ทรงมีอาวุธอัน
คมกล้าคือ วจรญาณ ทรงสั่งสอนสัตว์ด้วยประโยชน์อันสมควร ทรงยังสัตว์
ให้ตั้งอยู่ในประโยชน์ในโลกนี้และโลกหน้า ทรงยังสัตว์ให้ข้ามพ้นจากชาติ
กันดาร ชรากันดาร พยาธิกันดาร มรณกันดาร และวิภวภูมิกันดารทั้งปวง

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมบูชาด้วยเศียรเกล้า แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า
ผู้ทรงพระนามว่า **พุทโธ** ทรงเป็นผู้ตรัสรู้สัจจะ ทรงเป็นผู้ยังหมู่สัตว์
ให้ตรัสรู้ ทรงเป็นผู้รู้สิ่งทั้งปวง ทรงเป็นผู้เห็นสิ่งทั้งปวง ทรงมิได้ถูกผู้
อื่นแนะนำ ทรงเป็นผู้ตื่นแล้ว ทรงเป็นผู้เบิกบานแล้ว ทรงเป็นพระ
ชีณาสพ ทรงเป็นผู้ปราศจากอุปกิเลส ทรงเป็นผู้ปราศจากรากะเน่นอน
ทรงเป็นผู้ปราศจากโทสะเน่นอน ทรงเป็นผู้ปราศจากโมหะเน่นอน ทรง
เป็นผู้ปราศจากกิเลสเน่นอน ทรงเป็นผู้เสด็จไปสู่เอกายนมรรค ทรงเป็นผู้
เดียวที่ตรัสรู้ชอบยิ่งซึ่งสัมมาสัมโพธิญาณอันยอดเยี่ยม ทรงเป็นผู้ได้มาซึ่ง
พุทธิ เพราะทรงกำจัดความไม่รู้ได้แล้ว

ข้าพเจ้าขอนอบน้อมบูชาด้วยเศียรเกล้า แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า
ผู้ทรงพระนามว่า **ภควา** ทรงเป็น**ภคิ** ผู้มีภคะคือโชคอันประเสริฐ ๖ อย่าง
ทรงเป็น**ภชิ** ผู้เสพเสนาสนะอันสงัด ทรงเป็น**ภาคิ** ผู้มีส่วนแห่งปัจจัย ๔
และผู้คบหาเป็นปกติกะอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา อันมีอรรถรส ธรรมรส

วิมุตติรส ทรงเป็น**วิภาซี** ผู้ทรงจำแนกธรรมรตนะ ทรงเป็น**ภคคะ** ผู้ทำการหักกิเลสบาปธรรมทั้งหลาย ทรงเป็น**ภาคยวา** ผู้มีกุศลบารมี มีทาน ศีล เป็นต้น ทรงเป็น**สุภาวิตตดา** ผู้อบรมพระองค์ดีแล้ว ทรงเป็น**ภควันตคะ** ผู้ถึงที่สุดแห่งภพ ทรงเป็น**ภัตตวา** ทรงคบ ทรงเสพ ทรงทำให้มากซึ่งทิพพิหาร พรหมวิหาร อริยวิหาร ทรงเป็น**ภเวสุ วันตะ คมนะ** ผู้สำรอกการไปกล่าวคือค้นหาในภพ ๓ ได้แล้ว ทรงเป็น**ครุ** ผู้ประคบด้วยคุณของครุ ผู้ควรกระทำให้หนัก ทรงเป็น**ภาควา** ผู้มีส่วนแห่งคุณอันไม่สาธารณะแก่ชนเหล่าอื่น ทรงเป็น**ภตวา** ผู้มีธรรมอันบำรุงแล้ว ทรงเป็น**ภาเค วนิ** ผู้คบหาส่วนแห่งธรรม ทรงเป็น**ภเค วนิ** ผู้คบหาภคะคือสมบัติธรรมทั้งโลกียะและโลกุตตระ ทรงเป็น**ภัตตวา** มีชนผู้ภักดี ทรงเป็น**ภเค วมิ** ผู้สำรอกภคะ คือ ทรัพย์สมบัติ ทรงเป็น**ภาเค วมิ** ทรงสำรอกภาคะ คือ ส่วนแห่งสภาวะธรรม

พระนามว่า**อรหัง** พระนามว่า**สัมมาสัมพุทโธ** พระนามว่า**วิชชาจรณสัมปັນโน** พระนามว่า**สุคโต** พระนามว่า**โลกวิทู** พระนามว่า**อนุตตโร ปุริสทัมมสารถิ** พระนามว่า**สัตถา เทวมนุสสานัง** พระนามว่า**พุทโธ** พระนามว่า**ภควา** นี้ พระมารดา พระบิดา พระภาดา พระภคินี มิตรอำมาตย์ พระญาติสาโลหิต สมณพราหมณ์ เทวดา มิได้เฉลิมให้

พระนรทคุณนามนี้ เป็น**วิโมกขันติกนาม** มีในอรหัตตผล ในลำดับแห่งอรหัตมรรค เป็น**สังฆิกบัญญัติ** เกิดเพราะทำให้แจ้งซึ่งอรรถผลและธรรมทั้งปวง พร้อมกับขณะที่ทรงบรรลุพระสัพพัญญุตญาณ ณ ฌวณโพธิพฤกษ์ของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ผู้ตรัสรู้แล้ว

(จากวิสุทธิมรรค, ฎีกา, ปุพพลีกขาวรรณนา, วรรณกรรมรัตนโกสินทร์, ฯ)

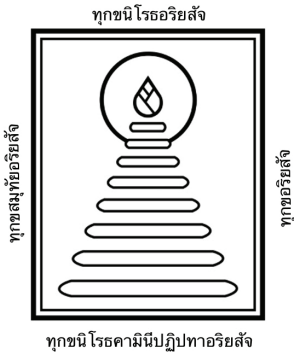
"ยะทา เทโว เทวะกายา, จะวะติ อายุสังขะยา,
 ตะโย สัททา นิจฉะรันติ, เทวานัง อะนุโมทะตัง.
 "อิโต โภ สุคะตัง คัจฉะ, มะนุสสานัง สะหัพพะตัง,
 มะนุสสะภูโต สัทธัมเม, ละภะ สัทธัง อะนุตตะรัง.
 "สา เต สัทธา นิวิญฐัสสะ, มุละชาตา ปะติญฐิตา,
 ยาวะชีวัง อะสังหิรา, สัทธัมเม สุปะเวทิตะ.
 "กายะพุทฺธะริตัง หิตฺวา, ะจิทฺถะริตานี จะ,
 มะโนพุทฺธะริตัง หิตฺวา, ยัญญัญญัง โทสะสญฺหิตัง.
 "กาเยนะ กุสะลัง กัตฺวา, วาจาเย กุสะลัง พะหุ,
 มะนะสา กุสะลัง กัตฺวา, อัมปะมาณัง นิรุปะธิง
 "ตะโต โอบะธิกัง ปุญญัง, กัตฺวา ทาเนนะ ตัง พะหุ,
 อัญญะเป มัจเจ สัทธัมเม, พรัทฺมะจะริเย นิเวสยะ' .
 "อิมายะ อะนุกัมปายะ, เทวา เทวัง ยะทา วิฑู,
 จะวันตัง อะนุโมเทนติ, เอहि เทวะ ปุณฺณปุณฺณ"ติ.

เมื่อเทพบุตรจะจุติจากเทวโลก เพราะสิ้นอายุ
 เทวดาผู้พลอยยินดี ย่อมเปล่งเสียงอวยพร ๓ ประการ
 คือ ท่านผู้เจริญ ท่านจากเทวโลกนี้ไปแล้ว
 ขอให้ไปเกิดในภูมิที่ดี คืออยู่ร่วมกับมนุษย์เกิด
 ท่านเกิดเป็นมนุษย์แล้ว ขอให้ได้มีศรัทธาอย่างสูงยิ่ง ในพระสัทธรรมเกิด
 ศรัทธาของท่านนั้นขอให้ตั้งมั่น มีเหตุเกิด
 หยั่งลง มั่นคงในสัทธรรม ที่ตถาคตประกาศไว้ดีแล้ว
 ใคร ๆ ทำให้คลอนแคลนไม่ได้ตลอดชีวิตเกิด
 ท่านจงละกายทุจริต วจีทุจริต มโนทุจริตได้ทั้งหมด
 รวมทั้งละกรรมชั่วที่ประกอบด้วยโทษอื่น ๆ
 จงทำความดีทางกาย วาจาให้มาก
 และทำความดีทางใจที่ประมาณมิได้ ปราศจากอุปธิ
 นอกจากนั้น ท่านจงทำบุญทำให้เกิดสมบัตินั้นให้มาก ด้วยการให้ทาน
 ชักชวนผู้อื่นให้ดำรงอยู่ในสัทธรรม ในพุทธศาสนาเกิด

เมื่อเราทราบดีแล้วว่า เทพบุตรกำลังจะจุติ
ย่อมพลอยยินดีด้วยการอนุเคราะห์กล่าวชวนดังนี้ว่า
ท่านเทพบุตร ท่านจงหวนกลับมาเกิดในเทวโลกนี้บ่อย ๆ เกิด

ปัญจบุพพนิมิตสูตร

ความหมายของสัญลักษณ์วัดป่าบุญล้อม

สี่เหลี่ยมที่ล้อมรอบ หมายถึง
ทุกสิ่งทุกอย่างรวมลงได้ในอริยสัจสี่

บันไดแปดขั้น หมายถึง

อริยมรรคมีองค์แปด

(อันมีสัมมาทิฐิเป็นต้น

และมีสัมมาสมาธิเป็นที่สุด)

ดอกบัวตูม หมายถึงถึง

สัมมาญาณ อันเป็นผลจากสามัคคีขององค์มรรค

วงกลมแสงสว่าง หมายถึง สัมมาวิมุตติ

รวมเป็นรูปยอดเจดีย์ หมายถึง สัมมัตตะ ๑๐

เป็นแหล่งที่รวม (มัคคมังคสามัคคี) ของ

ความจริง (อริปัญญา) ความดี (อริศีล) และความงาม (อริจิต)

ให้สมกับที่มา(ตำบล)สว่าง ไป(ตา)สว่าง

คือมาสว่าง หมายถึงได้เกิดเป็นมนุษย์

มีโอกาสมาวัด ให้ท่าน รักษาศีล เจริญภาวนาด้วย

แล้วให้ไปสว่าง คือจากไปด้วยปัญญาด้วย ดังนี้แล

“สะมะโณ โคตะโม ปุณ்பุณฺหํ อาคัจฉะตี”ติ ฯ

“ปุณ்பุณฺหํ เจวะะ วัะบันติ พิชัง ปุณ்பุณฺหํ วัสสะติ เทวะราชา
ปุณ்பุณฺหํ เขตตัง กะสันติ กัสสะกา ปุณ்பุณฺหํ ธัญญะมุเปนติ รัฎฐัง ฯ
ปุณ்பุณฺหํ ยาจะกา ยาจะยฺนติ ปุณ்பุณฺหํ ทาณะปะตี ทะทฺหติ
ปุณ்பุณฺหํ ทาณะปะตี ทะทิตฺวา ปุณ்பุณฺหํ สักคะมุเปนติ ฐาณัง ฯ
ปุณ்பุณฺหํ ซีระณิกา ทฺหันทิ ปุณ்பุณฺหํ วัจฺโณ อุเปติ มาตะรัง
ปุณ்பุณฺหํ กิลละมะติ ผฺนทะติ จะ ปุณ்பุณฺหํ คัพพะมุเปติ มฺนโท ฯ
ปุณ்பุณฺหํ ซายะติ มียะติ จะ ปุณ்பุณฺหํ สีวะถิกัง หารันติ
มคฺคัญจะ ลัทธา อะปุณฺฬะวายะ ปุณ்பุณฺหํ ซายะติ ภูริปัญฺโญ”ติ ฯ

อุทฺทยสฺสตร

๑๖ บ่อย

(เป็นเอก ไม่เป็นอีก)

“สมณะ ติตไนรส	จึงปรากฏ มาบ่อยๆ”
“ชาวนา หว่านพืชคอย	ฝนปรอยๆ บ่อยเหมือนกันฯ
เมื่อเขา ไถนาบ่อย	รัฐก็พลอย บ่อยพื้มน
ยาก บ่อยขอปัน	ผู้ให้พลัน บ่อยให้เพลินฯ
เมื่อได้ ให้บ่อยๆ	บ่อยๆ คล้อยสรวลค์เชิญ
บ่อยรีตนมเจริญ	บ่อยตามเดิน หาแม่มั่นฯ
บุคคล ตื่นรนบ่อย	คนเคลาบ่อย เข้าถึงครม
สัตว์เกิด-ตายบ่อยนั้น	บ่อยพากัน ไปกองฟอนฯ
แต่ผู้มีปัญญา	บ่อยเกิดมา เพื่อถ่ายถอน
มรรคเอก ไม่กลับย้อน-	สังสารร้อน นอนอีก เอย”ฯ

ตุมเหหิ กิจจํ อาตบปี อกฺขาตาโร ตถาคตา
ปฏฺิปปนฺนา ปโมกฺขนฺติ ฉายโน มารพฺพธนา ฯ

ความเพียร (เผากิเลสให้เราร้อน)
เป็นกิจที่พวกเธอต้องทำเอง
พระตถาคตทั้งหลาย เป็นได้แค่ผู้บอกทาง
เธอทั้งหลายดำเนินตามทางนี้แล้ว เฟ่งพินิจ
จะพ้นจากเครื่องผูกแห่งมารได้